

ΜΑΘΗΜΑΤΑ ΔΙΟΙΚΗΤΙΚΟΥ ΔΙΚΑΙΟΥ

ΔΙΚΑΙΟΝ ΤΩΝ ΔΗΜΟΣΙΩΝ ΥΠΑΛΛΗΛΩΝ

ΚΑΤΑ ΤΑΣ ΠΑΡΑΔΟΣΕΙΣ ΤΟΥ ΚΑΘΗΓΗΤΟΥ
ΜΙΧ. Δ. ΣΤΑΣΙΝΟΠΟΥΛΟΥ

ΠΡΟΣ ΧΡΗΣΙΝ ΤΩΝ ΣΠΟΥΔΑΣΤΩΝ
ΤΗΣ ΠΑΝΤΕΙΟΥ ΑΝΩΤΑΤΗΣ ΣΧΟΛΗΣ ΠΟΛΙΤΙΚΩΝ ΕΠΙΣΤΗΜΩΝ

ΑΘΗΝΑΙ
ΤΥΠΟΙΣ "ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΕΚΔΟΤΙΚΗΣ ΕΤΑΙΡΕΙΑΣ,, Α.Ε.
1943

Ε.Φ
ΣΤΑ

Μ. Δ. Στασινοπούλου
19-1-1943

ΜΑΘΗΜΑΤΑ ΔΙΟΙΚΗΤΙΚΟΥ ΔΙΚΑΙΟΥ

ΔΙΚΑΙΟΝ ΤΩΝ ΔΗΜΟΣΙΩΝ ΥΠΑΛΛΗΛΩΝ

ΚΑΤΑ ΤΑΣ ΠΑΡΑΔΟΣΕΙΣ ΤΟΥ ΚΑΘΗΓΗΤΟΥ
ΜΙΧ. Δ. ΣΤΑΣΙΝΟΠΟΥΛΟΥ

ΠΡΟΣ ΧΡΗΣΙΝ ΤΩΝ ΣΠΟΥΔΑΣΤΩΝ
ΤΗΣ ΠΑΝΤΕΙΟΥ ΑΝΩΤΑΤΗΣ ΣΧΟΛΗΣ ΠΟΛΙΤΙΚΩΝ ΕΠΙΣΤΗΜΩΝ

ΑΘΗΝΑΙ
ΤΥΠΟΙΣ "ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΕΚΔΟΤΙΚΗΣ ΕΤΑΙΡΕΙΑΣ,, Α.Ε.
1943

Τουναντίον, δὲν εἶναι πηγαὶ τοῦ ὑπαλλ. δικαίου, 1) αἱ ἐγ-

κύκλιοι, διότι δι' αὐτῶν δὲν τίθενται κανόνες, ἀλλὰ δίδονται ὁδηγίαι, ἰσχύουσαι ἀποκλειστικῶς ἐντὸς τοῦ πλαισίου τῆς Διοικήσεως καὶ 2) Τὰ ἔθιμα, δηλαδή ἡ τακτική, τὴν ὁποίαν ἀκολουθεῖ ὁμοιομόρφως μία διοικ. ὑπηρεσία ἐν τῇ ἐφαρμογῇ ἐνὸς νόμου.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Α'.

ΕΝΝΟΙΑ ΤΟΥ ΔΗΜΟΣΙΟΥ ΥΠΑΛΛΗΛΟΥ

Δημόσιοι ὑπάλληλοι εἶναι τὰ ἔμμεσα ὄργανα τῆς Πολιτείας, τὰ ὑπηρετοῦντα, δυνάμει σχέσεως προαιρετικῆς καὶ πειθαρχικῆς, εἰς δημοσίας ὑπηρεσίας, διοικουμένας ἀμέσως ὑπὸ τῆς Πολιτείας.

Τὰ στοιχεῖα λοιπὸν τῆς ἐννοίας εἶναι τὰ ἑξῆς :

α) *Ἰδιότης τοῦ ὁργάνου τῆς Πολιτείας.*—Ἡ Πολιτεία χρησιμοποιεῖ διὰ τὴν λειτουργίαν τῶν δημοσίων ὑπηρεσιῶν φυσικὰ πρόσωπα. Τὰ φυσικὰ ταῦτα πρόσωπα εἶναι δυνατόν νὰ συνδεθῶσι πρὸς τὴν Πολιτείαν κατὰ δύο τρόπους, ἥτοι 1) ἐνοχικῶς διὰ συμβάσεως μισθώσεως ὑπηρεσιῶν ἢ μισθώσεως ἔργου, ὥς εἶναι οἱ ἐργολάβοι δημοσίων ἔργων, οἱ προμηθευταὶ δημοσίου ὑλικοῦ, ἢ δι' εἰδικῆς συμβάσεως, ὥς εἶναι οἱ ἀνάδοχοι δημοσίων ὑπηρεσιῶν, π.χ. ἡ Ἡλεκτρικὴ ἢ Τηλεφωνικὴ Ἑταιρία. Τὰ πρόσωπα ταῦτα συνδέονται μὲν συμβατικῶς πρὸς τὴν Πολιτείαν, ἐνεργοῦσι διὰ λογαριασμὸν αὐτῆς, ἀλλὰ δὲν συγχωνεύονται πρὸς τὴν Πολιτείαν, παραμένοντα ἐκτὸς τῆς προσωπικότητος αὐτῆς. Ἀλλοτε ὅμως ἡ Πολιτεία συνδέεται 2) ὁργανικῶς, ἥτοι συγχωνεύει ὠρισμένα φυσικὰ πρόσωπα πρὸς τὴν νομικὴν προσωπικότητα αὐτῆς, καθιστᾷ λοιπὸν ταῦτα ὄργανα αὐτῆς. Τὰ ὄργανα δὲν ἀντιπροσωπεύουσι τὴν Πολιτείαν, διότι ἡ ἀντιπροσωπευτικὴ προϋποθέτει δύο πρόσωπα, ἐνῶ ὄργανον καὶ Πολιτεία εἶναι ἐν καὶ τὸ αὐτό, διότι τὸ ὄργανον εἶναι αὐτὴ ἡ Πολιτεία. Αἱ πράξεις του εἶναι πράξεις τῆς Πολιτείας. Ὅθεν ἐκ τῆς ἐννοίας τοῦ δημοσίου ὑπαλλήλου ἀποκλείονται τὰ πρόσωπα, ἅτινα συνδέονται διὰ σχέσεως οὐχὶ ὁργανικῆς, ἀλλ' ἐνοχικῆς ἀπλῶς (ἐργολάβοι, προμηθευταί, ἀνάδοχοι).

β) *Ἰδιότης τοῦ ἑμμέσου ὄργανου τῆς Πολιτείας.*— Πᾶς ὑπάλληλος εἶναι ὄργανον. Οὐχὶ ὅμως καὶ πᾶν ὄργανον εἶναι δημόσιος ὑπάλληλος, ἀλλὰ μόνον τὰ ἑμμέσα. Τὰ ὄργανα διαιροῦνται εἰς ἄμεσα καὶ ἑμμέσα. Ἄμεσα εἶναι τὰ εὐθυνόμενα μόνον ἔναντι τῆς ἀφηρημένης προσωπικότητος τῆς Πολιτείας, οὐχὶ δ' ἔναντι ἐτέρας ἀρχῆς. Τοιαῦτα εἶναι ὁ Βασιλεύς, περὶ τοῦ ὁποίου τὸ Σύνταγμα ὁρίζει ὅτι εἶναι ἀνεύθυνος καὶ ἀπαραβίαστος καὶ οἱ Βουλευταί, μὴ εὐθυνόμενοι ἐπίσης διὰ γνώμην ἢ ψῆφον, δοθεῖσαν κατὰ τὴν ἀσκήσιν τῶν καθηκόντων των.

γ) *Σχέσις προαιρετικῆς.*— Τὰ πρόσωπα τὰ ἀναγκαιοῦντα διὰ τὴν λειτουργίαν τῶν δημοσίων ὑπηρεσιῶν στρατολογοῦνται κατὰ δύο τρόπους: 1) ὑποχρεωτικῶς ἥτοι διὰ νομικοῦ καταναγκασμοῦ (ἐνορκοι, στρατιῶται) καὶ β) προαιρετικῶς. Δημόσιοι ὑπάλληλοι εἶναι μόνον οἱ τῆς δευτέρας κατηγορίας. Τὸ κράτος προτιμᾷ τὸ προαιρετικὸν συστημα, διότι εὐρίσκει πρόσωπα πρόθυμα καὶ διότι ἡ δημ. ὑπάλλ. σχέσις διαρκεῖ συνήθως ἐπὶ μακρόν, δηλαδή καθ' ὅλον τὸ ἐργάσιμον διάστημα τοῦ ἀνθρωπίνου βίου.

δ) *Σχέσις πειθαρχικῆς.*— Πάντες οἱ δημόσιοι ὑπάλληλοι ἀνήκουσιν εἰς ἀρχάς, αἱ ὁποῖαι εἶναι συγκεκροτημέναι εἰς ἱεραρχικὴν κλίμακα. Χαρακτηριστικὸν γνώρισμα τῆς ἱεραρχίας εἶναι ὅτι ὁ κατέχων ἑκάστην βαθμίδα ὑπέχει μὲν εὐθύνην ἔναντι τοῦ κατέχοντος τὴν ~~κατωτέραν~~ ^{κατωτέραν} βαθμίδα, ζητεῖ δὲ εὐθύνας ἀπὸ τὸν κατέχοντα κατωτέραν βαθμίδα. Τοῦτο καλεῖται ἱεραρχικὸς ἔλεγχος, ἀσκεῖται δὲ οὗτος εἴτε ἐπὶ τῶν πράξεων, διὰ τῆς ἀκυρώσεως τῶν πράξεων τοῦ ὑφισταμένου, εἴαν εἶναι παράνομοι ἢ ἐνδεχομένως ἄσκοποι, εἴτε ἐπὶ τῶν προσώπων διὰ τῆς ἐπιβολῆς τῶν οἰκείων ποινῶν. Ὁ ἐπὶ τῶν προσώπων ἔλεγχος ὀνομάζεται εἰδικώτερον πειθαρχικὸς ἔλεγχος. Μόνον λοιπὸν τὰ ἑμμέσα ὄργανα, τὰ ὑποκείμενα εἰς τοιοῦτον ἔλεγχον εἶναι δημόσιοι ὑπάλληλοι. Οἱ Ὑπουργοί, ὄντες ἑμμέσα ὄργανα τῆς Πολιτείας, εὐρίσκονται ἐπὶ κεφαλῇ τῆς ἱεραρχικῆς κλίμακος τοῦ οἰκείου κλάδου, ἢ ὁποία καταλήγει εἰς αὐτοὺς καὶ ὄχι εἰς τὸν Βασιλέα. Ἀσκοῦν συνεπῶς πειθαρχικὸν ἔλεγχον, χωρὶς νὰ ὑπόκεινται εἰς αὐτόν. Οἱ Ὑπουργοί ὑπέχουν ποινικὴν εὐθύνην, ἀστικὴν καὶ πολιτικὴν, ὄχι ὅμως καὶ πειθαρχικὴν. Ὁ Βασιλεύς, κατὰ τὸ Σύν-

ταγμα, διορίζει καὶ παύει τοὺς Ὑπουργούς, ἢ ἀπόλυσιν ὅμως Ὑπουργοῦ, γεγονὸς σπανιώτατον ἐν τῇ πολιτικῇ ἡμῶν ἱστορίᾳ, θὰ ἦτο συνέπεια πολιτικῆς καὶ οὐχὶ πειθαρχικῆς εὐθύνης τοῦ Ὑπουργοῦ. Διὰ τοῦτο, οἱ Ὑπουργοί, μὴ εὐρισκόμενοι εἰς πειθαρχικὴν σχέσιν, δὲν εἶναι δημόσιοι ὑπάλληλοι, ἀλλὰ γενικώτερον δημόσιοι λειτουργοί.

ε) **Ὑπηρεσία διοικουμένη ἀμέσως** ὑπὸ τῆς Πολιτείας. Αἱ δημόσιαι ὑπηρεσίαι εἶναι δυνατόν νὰ διοικῶνται κατὰ τρεῖς τρόπους: 1) Ἀμέσως ὑπὸ τῆς Πολιτείας, ὡς συμβαίνει κατὰ κανόνα διὰ τὰ Ὑπουργεῖα, ἀστυνομίαν, στρατὸν κλπ. 2) Ἄλλοτε δι' εἰδικοὺς λόγους, μία δημοσία ὑπηρεσία προικίζεται μὲ νομικὴν προσωπικότητα καὶ ἰδίους πόρους, καὶ διοικεῖται κατὰ τὸ σύστημα τῆς αὐτοδιοικήσεως, εἴτε κατὰ τόπον (δῆμοι, κοινότητες) εἴτε καθ' ὕλην (Πανεπιστήμιον, Κοινωνικαὶ Ἀσφαλίσεις, Μετοχικὰ Ταμεῖα Ἐπιμελητήρια), ἄνευ συνδέσμου πρὸς ὠρισμένην ἐδαφικὴν περιοχὴν. 3) Ἄλλοτε ἡ Πολιτεία, δι' οἰκονομικοὺς κυρίως λόγους καὶ λόγους ὀργανώσεως, παραχωρεῖ τὴν ἐκμετάλευσιν μιᾶς ὑπηρεσίας εἰς ἰδιώτας, καλουμένους ἀναδόχους, (Ἑταιρίαι Ἡλεκτρισμοῦ, Ὑδρεύσεως, Τηλεφώνων κλπ.). Ἐκ τῶν τριῶν τούτων κατηγοριῶν, μόνον αἱ ὑπηρεσίαι τῆς πρώτης κατηγορίας λειτουργοῦν διὰ δημοσίων ὑπαλλήλων. Οἱ ὑπάλληλοι τῶν αὐτοδιοικουμένων καὶ τῶν παραχωρουμένων ὑπηρεσιῶν δὲν εἶναι δημόσιοι ὑπάλληλοι, διότι δὲν εἶναι ὄργανα τῆς Πολιτείας, ἀλλὰ τοῦ νομικοῦ προσώπου τῆς ὑπηρεσίας (Δήμου, Ἑταιρίας κλπ.).

Οἱ ὑπάλληλοι τῆς Ἐκκλησίας ὡς νομικοῦ προσώπου ἔχοντος πνευματικὴν καὶ διοικητικὴν ἀποστολήν, δὲν εἶναι δημόσιοι ὑπάλληλοι. — Οἱ δικηγόροι δίδουσιν ὄρκον δημοσίου ὑπαλλήλου, ὄντες δημόσιοι λειτουργοί, χωρὶς νὰ ἔχωσι τὰ στοιχεῖα τοῦ δημοσίου ὑπαλλήλου. — Οἱ συμβολαιογράφοι χαρακτηρίζονται ὡς δημόσιοι ὑπάλληλοι ὑπὸ τοῦ Ὁργαν. Δικαστηρίων καὶ τοῦ ἀν. νόμου 356 τοῦ 1936.

Οἱ ὑπάλληλοι διαιροῦνται εἰς ἀπλᾶ ὄργανα καὶ δημοσίας ἀρχάς. Ἀρχὴ εἶναι τὸ ὄργανον, τὸ κεκτημένον ὑπηρεσιακὴν αὐτοτέλειαν (π.χ. Ἀστυνομικὸν Τμήμα, Ἐφορία, Νομαρχία, Νομομηχανικὸς) καὶ ἀποφαστικὴν ἀρμοδιότητα, δηλ. ἐξουσίαν νὰ

δημιουργῇ διὰ τῶν ἐκτελεσιῶν πράξεών του δικαιώματα καὶ ὑποχρεώσεις. Δὲν ἀρκεῖ μόνη ἡ ἀποφαστικὴ ἀρμοδιότης. Π.χ. ὁ Διευθυντὴς Νομαρχίας ἐκδίδει πράξεις ἐκτελεστάς, ἀλλὰ δὲν εἶναι ἀρχή, διότι δὲν ἔχει ὑπηρεσιακὴν αὐτοτέλειαν, ἀνήκων εἰς τὴν ἀρχὴν τῆς Νομαρχίας.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Β'.

ΝΟΜΙΚΗ ΦΥΣΙΣ ΤΗΣ ΔΗΜΟΣΙΑΣ ΥΠΑΛΛΗΛΙΚΗΣ ΣΧΕΣΕΩΣ

Αἱ ἀναπτυχθεῖσαι ἐπὶ τῆς νομικῆς φύσεως τῆς δημοσίας ὑπαλληλικῆς σχέσεως θεωροῦνται δύνανται νὰ καταταχθῶσιν ὡς ἑξῆς:

Ἀπολυταρχικὴ ἐποχὴ.—Κατὰ τὴν ἐποχὴν κατὰ τὴν ὁποίαν τὰ κράτη ἐκυβερνῶντο ὑπὸ φεουδαρχῶν καὶ ἀπολύτων μοναρχῶν, τὸ κράτος ἐταυτίζετο πρὸς τὸ πρόσωπον τοῦ ἡγεμόνος καὶ πᾶσα σχέσις τοῦ κράτους πρὸς ἄτομόν τι ἐθεωρεῖτο ὡς προσωπικὴ σχέσις τοῦ ἡγεμόνος, ἡρμηνεύετο δὲ καὶ ἐξηγεῖτο νομικῶς διὰ τῆς ἐφαρμογῆς τῶν ἐννοιῶν καὶ τῶν κανόνων τοῦ ἰδιωτικοῦ, ἥτοι τοῦ ρωμαϊκοῦ δικαίου. Οὕτω λοιπὸν καὶ ἡ δημοσία ὑπαλληλικὴ σχέσις ἐθεωρεῖτο ὑπὲρ τῶν νομικῶν τῆς ἐποχῆς ὡς σχέσις ἐνοχικὴ τοῦ ἡγεμόνος πρὸς τὸν ὑπάλληλον, δηλαδὴ ὡς σύμβασις μισθώσεως ὑπηρεσιῶν, ἢ ἐντολῆς, ἢ ὡς σχέσις παρακλήσεως, ἢ τέλος ὡς προσωπικὸν προνόμιον παραχωρούμενον ὑπὸ τοῦ ἡγεμόνος. Οὕτως, ὁ ὑπάλληλος ἐθεωρεῖτο οὐχὶ ὡς ὑπάλληλος τῆς Πολιτείας, ἀλλ' ὡς ὑπάλληλος καὶ θεράπων τοῦ ἡγεμόνος.

Νεωτέρα περίοδος.—Ἀπὸ τῶν ἀρχῶν τοῦ 19ου αἰῶνος, ἡ Πολιτεία θεωρεῖται ὡς ἀποτελοῦσα ἰδίαν νομικὴν προσωπικότητα, ἀποχωριζομένην ἀπὸ τὸ πρόσωπον τοῦ ἀρχηγοῦ τῆς Πολιτείας, καὶ ἀποτελοῦσαν τὸ κέντρον ἰδιαιτέρας κατηγορίας νομικῶν σχέσεων καὶ ἐννοιῶν, αἵτινες ἀπαρτίζουν τὸ δημόσιον δίκαιον. Τὸ δημόσιον δίκαιον ἐξηγεῖ μὲ ἰδικόν του τρόπον τὰ φαινόμενα, τὰ ἀναφερόμενα εἰς τὴν ζωὴν τῆς Πολιτείας, διὰ τοῦτο δὲν δύναται πλέον νὰ ἱκανοποιηθῇ μὲ τὰς ἐκ τοῦ ἀστικοῦ δικαίου προερχομένας θεωρίας. Ὅθεν ἀπορρίπτονται γενικῶς αἱ

κατὰ τὴν ἀπολυταρχικὴν περίοδον κρατήσασαι ἰδέαι περὶ συμβάσεως ἰδιωτικοῦ δικαίου, ἀναπτύσσονται δὲ ἤδη αἱ ἑξῆς θεωρίαι :

α) *Ἡ θεωρία τῆς συμβάσεως δημοσίου δικαίου.*—Ἡ θεωρία αὕτη δὲν δύναται ν' ἀρνηθῇ τὸν συμβατικὸν χαρακτῆρα τῆς ὑπαλληλικῆς σχέσεως, ἀφοῦ αὕτη ἰδρύεται τῇ συμπράξει τῆς βουλήσεως τοῦ διοριζομένου, δὲν δύναται ὅμως καὶ νὰ δεχθῇ ὅτι ἡ σύμβασις αὕτη πρέπει νὰ ταυτισθῇ πρὸς τοὺς τύπους συμβάσεων τοῦ ἰδιωτικοῦ δικαίου (ἐντολή, μίσθωσις ὑπηρεσιῶν), διὸ καὶ χαρακτηρίζει τὴν ὑπαλληλικὴν σχέσιν ὡς σύμβασιν δημοσίου δικαίου, διεπομένην ὑπὸ τῶν κανόνων τοῦ δημοσίου δικαίου, διότι ἀφορᾷ τὸ δημόσιον συμφέρον, ἥτοι τὴν ἄσκησιν τῆς πολιτικῆς ἐξουσίας. Συνεπεία δὲ τῆς τοιαύτης φύσεως τῆς συμβάσεως, δύναται ἡ Πολιτεία νὰ μεταβάλλῃ μονομερῶς τοὺς συμβατικοὺς ὅρους, ὑπὸ τοὺς ὁποίους συνήφθη ἡ σχέση, χωρὶς νὰ θίγῃ ἐκ τούτου τὰ συμβατικὰ δικαιώματα τοῦ διορισθέντος.

Τὴν θεωρίαν διετύπωσεν ὁ γερμανὸς νομοδιδάσκαλος Laband, ἐδίδαξε δὲ παρ' ἡμῖν ὁ καθηγητὴς κ. Θ. Ἀγγελόπουλος.

β) *Ἡ ἐξουσιαστικὴ θεωρία.*—Αὕτη ἀπορρίπτει τὴν θεωρίαν περὶ συμβάσεως δημοσίου δικαίου, διότι, σύμβασις δὲν δύναται νὰ νοηθῇ χωρὶς μίαν διαπραγματεύσιν μεταξὺ τῶν δύο συμβαλλομένων μερῶν, τὰ ὁποῖα καθορίζουν ἐλευθέρως τοὺς ὅρους τῆς συμβάσεως καὶ συμμορφώνονται ἐφεξῆς μὲ τοὺς ὅρους αὐτοὺς. Εἰς τὴν δημοσίαν ὅμως ὑπαλληλικὴν σχέσιν, καμμία τοιαύτη διαπραγματεύσις δὲν προηγεῖται μεταξὺ Πολιτείας καὶ διοριζομένου, τὸ κυριώτερον δέ, ἡ Πολιτεία δὲν δεσμεύεται ἐφεξῆς ἀπὸ τοὺς ὅρους, ὑπὸ τοὺς ὁποίους συνήφθη ἡ σύμβασις. Διαρκούσης τῆς ὑπαλληλικῆς σχέσεως, ἡ Πολιτεία δύναται μονομερῶς νὰ μεταβάλλῃ τοὺς ὅρους, π. χ. τὸν μισθόν, τὸν χρόνον τῆς προαγωγῆς, τὴν ἔδραν τοῦ ὑπαλλήλου, καὶ ὅμως ὁ ὑπάλληλος δὲν δύναται νὰ ἰσχυρισθῇ ὅτι προσβάλλονται κεκτημένα δικαιώματά του, οὔτε δύναται δι' ἀγωγῆς νὰ ἀξιώσῃ ἀποζημίωσιν. Ἐὰν λοιπὸν ὁ ὑπάλληλος εἶχεν ἀποκτήσει συμβατικὰ δικαιώματα, θὰ ἠδύνατο νὰ διεκδικήσῃ ἀποζημίωσιν διὰ τὴν προσβολὴν τῶν δικαιωμάτων τούτων. Ἀληθὲς λοιπὸν εἶναι ὅτι οὔτε συζητεῖ ὁ ὑπάλληλος τοὺς ὅρους τῆς ὑπαλληλικῆς σχέσεως, οὔτε συντελεῖ

διὰ τῆς βουλήσεώς του εἰς τὸν καθορισμὸν τῶν ὅρων τούτων. Τοῦτο συμβαίνει διότι ἡ δημ. ὑπαλλ. σχέσις δὲν δύναται ν' ἀποτελέσῃ ἀντικείμενον συμβάσεως, διότι ἀφορᾷ τὴν λειτουργίαν τῶν δημοσίων ὑπηρεσιῶν, ἣτις, ὡς διεπομένη, ὑπὸ τοῦ γενικοῦ συμφέροντος, δὲν καθορίζεται διὰ συμβάσεων, ἀλλὰ διὰ τῆς βουλήσεως τῆς Πολιτείας, ἐκδηλουμένης κυρίως διὰ νόμων. Εἰς τὴν παρατήρησιν ταύτην προσθέτομεν καὶ τὸ ὅτι προϋπόθεσις τῆς συμβάσεως εἶναι ἡ σύμπτωσις βουλήσεων ἴσων, αἵτινες ἔχουν ἔναντι τοῦ δικαίου τὴν αὐτὴν νομικὴν ἀξίαν. Ἄλλ' ἡ βούλησις τῆς Πολιτείας δὲν εἶναι ἴση πρὸς τὴν τοῦ ἰδιώτου, διότι ἡ Πολιτεία, ὡς ἀσκοῦσα τὴν πολιτικὴν ἐξουσίαν, εἶναι πρόσωπον, τοῦ ὁποίου ἡ βούλησις ἔχει ηὐξημένην νομικὴν ἀξίαν. Μεταξὺ ἀνίσων λοιπὸν βουλήσεων δὲν δύναται νὰ ὑπάρξῃ σύμβασις. Ἐξαιρετικῶς ὑπάρχει σύμβασις, ὅταν ἡ Πολιτεία παραιτεῖται ἐν ὅλῳ ἢ ἐν μέρει τῶν προνομίων τῆς πολιτικῆς ἐξουσίας καὶ συμβάλλεται πρὸς ἰδιώτας. Προκειμένου ὁμως περὶ τῆς δημ. ὑπαλλ. σχέσεως, ἡ ὁποία ἔχει σκοπὸν ἀκριβῶς τὴν ἀσκησιν τῆς πολιτικῆς ἐξουσίας, δὲν δυνάμεθα νὰ δεχθῶμεν ὅτι ἡ Πολιτεία ἠθέλησε νὰ παραιτηθῇ, πρὸς σύναψιν αὐτῆς, τῶν προνομίων τῆς πολιτικῆς ἐξουσίας.

Ὅθεν, κατὰ τὴν ἐξουσιαστικὴν θεωρίαν, ἡ δημ. ὑπαλλ. σχέσις δὲν εἶναι οὔτε σύμβασις τοῦ ἰδιωτικοῦ δικαίου, οὔτε σύμβασις τοῦ δημοσίου δικαίου, ἀλλὰ σχέσις ὑποταγῆς, σχέσις ἐξουσίας, εἰς τὴν ὁποίαν ἡ Πολιτεία καὶ μόνη διατάσσει, ἀσκοῦσα τὴν πολιτικὴν ἐξουσίαν. Ἡ πρᾶξις λοιπὸν τῆς Πολιτείας, διὰ τῆς ὁποίας ἰδρύεται ἡ δημ. ὑπαλλ. σχέσις, ἥτοι ἡ πράξις τοῦ διορισμοῦ δὲν εἶναι πρότασις ἢ ἀποδοχή, δηλαδή τμῆμα συμβάσεως, ἀλλὰ μονομερὴς διοικητικὴ πράξις, ἡ ὁποία καὶ μόνη εἶναι ἀρκετὴ διὰ νὰ ἰδρυθῇ ἡ δημοσία ὑπαλληλικὴ σχέσις.

Πλὴν ὁμως καὶ ἡ θεωρία αὕτη δὲν δύναται νὰ παραβλέψῃ τὸ γεγονός, ὅτι διὰ τὴν ἰδρυσιν τῆς δημοσίας ὑπαλληλικῆς σχέσεως εἶναι ἀναγκαία ὅπως δῆποτε καὶ ἡ συγκατάθεσις τοῦ διοριζομένου. Ποίαν λοιπὸν νομικὴν σημασίαν ἔχει ἡ δήλωσις αὕτη τῆς βουλήσεως τοῦ διοριζομένου, ἀφοῦ δὲν δεχόμεθα ὅτι εἶναι πρότασις ἢ ἀποδοχή, ἄγουσα εἰς τὴν κατάρτισιν συμβάσεως; Αὕτη

ἀποτελεῖ ἐξωτερικὴν προϋπόθεσιν, ἐξωτερικὸν νομικὸν ὄρον (*conditio juris*) διὰ τὴν ἔγκυρον ἔκδοσιν τῆς μονομεροῦς πράξεως τῆς Πολιτείας περὶ διορισμοῦ. Ἀφοῦ ἡ σύμβασις ἀποτελεῖ συγχώνευσιν βουλήσεων, μιὰ ἐκάστη ἀπὸ τὰς βουλήσεις αὐτὰς εἶναι ἐσωτερικὸν στοιχεῖον τῆς συμβάσεως. Ἐνῶ διὰ τὴν μονομερῆ πρᾶξιν τοῦ διορισμοῦ, ἡ συγκατάθεσις τοῦ διοριζομένου δὲν εἶναι ἐσωτερικὸν στοιχεῖον, ἀφοῦ δὲν συγχωνεύεται συμβατικῶς πρὸς τὴν βούλησιν τῆς Πολιτείας, ἀλλὰ στοιχεῖον ἐξωτερικόν, ἥτοι ἐξωτερικὴ ἀντικειμενικὴ προϋπόθεσις διὰ τὸ κῦρος τοῦ διορισμοῦ.

γ) *Ἡ ἐκλεκτικὴ θεωρία.*— Τρίτη θεωρία, ὀφειλομένη εἰς τὸν γάλλον καθηγητὴν H. Berthélemy, δέχεται ὅτι ἡ δ. ὑπ. σχέσις φέρει χαρακτῆρα ὅτε μὲν συμβατικόν, ὅτε δὲ ἐξουσιαστικόν, ἥτοι μονομερῆ, ἀναλόγως τῆς φύσεως τῶν καθηκόντων τὰ ὅποια ἀσκεῖ ὁ ὑπάλληλος. Στηρίζεται δηλαδή ἡ θεωρία αὕτη εἰς τὴν παρατήρησιν ὅτι ἐκ τῶν δημοσίων ὑπαλλήλων, ἄλλοι μὲν, ἐνεργοῦν πράξεις, διὰ τῶν ὁποίων διατάσσεται ἡ ἀπαγορεύεται τι εἰς τοὺς πολίτας, τὰς ὁποίας ὀνομάζομεν *πράξεις ἐξουσίας*, ὡς π.χ. ὁ δικαστής, ὁ ἀστυνόμος, ὁ λιμενάρχης, ἄλλοι δὲ ὑπάλληλοι ἐκτελοῦν πράξεις, διὰ τῶν ὁποίων δὲν διατάσσεται ἡ ἀπαγορεύεται τι εἰς τοὺς πολίτας, ἥτοι *πράξεις*, τὰς ὁποίας δύναται νὰ ἐνεργήσῃ καὶ εἷς ἰδιώτης, μὴ ἀσκῶν πολιτικὴν ἐξουσίαν. Π.χ. ὁ καθηγητὴς δημοσίου σχολείου ἐνεργεῖ καθ' ὃν τρόπον καὶ ὁ καθηγητὴς ἰδιωτικοῦ σχολείου, ὁ δασάρχης, ὅταν διαχειρίζεται τὰ δημόσια δάση, ἐνεργεῖ ὅπως εἷς ἰδιώτης κατὰ τὴν διαχείρισιν τῶν δασῶν του, ὁ νομομηχανικὸς ὅταν ἀναθέτει διὰ συμβάσεως εἰς ἐργολάβον τὴν ἐπισκευὴν δημοσίου κτιρίου, ἐνεργεῖ καθὼς καὶ ὁ ἰδιώτης, ὁ ἀναθέτων εἰς ἐργολάβον τὴν ἀνέγερσιν οἰκοδομῆς. Τὰς πράξεις αὐτὰς ὀνομάζομεν *πράξεις διαχειρίσεως*. Ἐπὶ τῇ βάσει τῆς διακρίσεως ταύτης τῶν πράξεων, ἡ ἐκλεκτικὴ θεωρία διακρίνει καὶ τοὺς ὑπαλλήλους εἰς *ὑπαλλήλους ἐξουσίας* καὶ *ὑπαλλήλους διαχειρίσεως*. Καὶ οἱ μὲν ὑπάλληλοι ἐξουσίας εὐρίσκονται εἰς σχέσιν μονομερῇ ἢ ἐξουσιαστικῇ, διότι ἡ ἀσκησις τῆς δημοσίας ἐξουσίας δὲν εἶναι δυνατόν νὰ ἀποτελέσῃ ἀντικείμενον συμβάσεως, τοῦναντίον δὲ οἱ ὑπάλληλοι διαχειρίσεως εἰς σχέσιν συμβα-

τικήν, διότι, ἑλλειπούσης ἐκ τῶν καθηκόντων αὐτῶν τῆς ἀσκήσεως ἐξουσίας, τίποτε δὲν ἐμποδίζει νὰ χαρακτηρίσωμεν ὡς συμβατικήν μίαν σχέσιν ὁμοίαν μὲ τὴν συναπτομένην ὑπὸ τοῦ ἰδιώτου τοῦ ἀσκοῦντος ἀνάλογα ἔργα.

Ἡ ἐκλεκτικὴ θεωρία εἶναι ἀπορριπτέα διὰ τοὺς ἑξῆς λόγους :

α) Ἡ διάκρισις τῶν διοικητικῶν πράξεων εἰς πράξεις ἐξουσίας καὶ πράξεις διαχειρίσεως, ἐχρησίμευεν ἄλλοτε διὰ τὸν χαρακτηρισμὸν μιᾶς διαφορᾶς ὡς διοικητικῆς ἢ μή. Ἐδέχετο δηλαδή ἄλλοτε ἢ νομολογία τοῦ γαλλικοῦ Συμβουλίου Ἐπικρατείας ὅτι διαφοραὶ διοικητικαὶ (ἢ, ἄλλως, διαφοραὶ τοῦ ἀμφισβητουμένου διοικητικοῦ) εἶναι μόνον αἱ προκύπτουσαι ἐκ πράξεων ἐξουσίας, καὶ συνεπῶς μόνον ἐκεῖναι ὑπάγονται εἰς τὴν ἀρμοδιότητα τῶν διοικητικῶν δικαστηρίων, οὐσιαστικῶν ἢ ἀκυρωτικῶν. Αἱ λοιπαί, αἱ προκύπτουσαι ἐκ πράξεων διαχειρίσεως δὲν ἐθεωροῦντο ὡς διοικητικαὶ διαφοραί, ἀλλ' ὡς ἰδιωτικῆς φύσεως διαφοραί, τῶν ὁποίων ἡ ἐπίλυσις ὑπῆγετο εἰς τὴν ἀρμοδιότητα τῶν ἀστικῶν δικαστηρίων. Οὕτω διαφορὰ προκύπτουσα ἐκ μιᾶς ἐργολαβίας δημοσίων ἔργων δὲν ἐθεωρεῖτο ὡς διοικητικὴ διαφορά, διότι δὲν προήρχετο, ἔλεγον, ἐκ πράξεως ἐξουσίας. Ἡ διάκρισις ὅμως αὕτη ἔχει πλέον ἐγκαταλειφθῇ, δέχεται δὲ πρὸ πολλοῦ ἢ νομολογία ὅτι διοικητικὴ διαφορὰ εἶναι πᾶσα διαφορὰ προκύπτουσα ἐκ διοικητικῆς πράξεως, σχετιζομένης μὲ τὴν λειτουργίαν μιᾶς δημοσίας ὑπηρεσίας, ἀδιάφορον ἂν ἢ πρᾶξις αὕτη εἶναι πρᾶξις ἐξουσίας ἢ πρᾶξις διαχειρίσεως. Οὕτω καὶ ἡ ἐκ τῆς ἐργολαβίας δημοσίων ἔργων προκύπτουσα διαφορὰ θεωρεῖται σήμερον ὡς διοικητικὴ διαφορά, διότι σχετίζεται πρὸς τὴν λειτουργίαν τῆς δημοσίας ὑπηρεσίας δημοσίων ἔργων, ἔστω καὶ ἂν εἶναι πρᾶξις διαχειρίσεως. Παραμένουν δὲ ἰδιωτικαὶ διαφοραὶ μόνον αἱ διαφοραὶ αἱ προκύπτουσαι ἀπὸ πράξεως διαχειρίσεως τῆς ἰδιωτικῆς περιουσίας τῆς Πολιτείας, π.χ. ἀπὸ μίαν ἐκμίσθωσιν δημοσίου κτήματος. Ἡ νομολογία αὕτη ἀκολουθεῖται παγίως καὶ ἀπὸ τὸ ἐν Ἑλλάδι Συμβούλιον τῆς Ἐπικρατείας. Ὅθεν ἡ διάκρισις μεταξὺ πράξεων ἐξουσίας καὶ πράξεων διαχειρίσεως ἔχει χάσει πλέον τὴν σημασίαν της, διὰ τοῦτο δὲν δύναται νὰ στηρίξη ἀντίστοιχον διάκρισιν τῶν ὑπαλλήλων.

β) Φαινομενικῶς ὠρισμένοι ὑπάλληλοι ἐνεργοῦν πράξεις ὁμοίας μὲ ἀναλόγους πράξεις ἰδιωτῶν, πλὴν ὅμως, εἰς τὸ βάθος, αἱ πράξεις αὐταὶ εἶναι διάφοροι, διότι σχετίζονται κατὰ ἓνα βαθμὸν πρὸς τὴν ἀσκησιν ἐξουσίας. Ὁ καθηγητὴς δημοσίου σχολείου, ὅταν βαθμολογεῖ, δημιουργεῖ νομικὰς συνεπείας διαφόρους ἀπὸ ἐκείνας, αἱ ὁποῖαι προκύπτουν ἀπὸ ἀνάλογον πράξιν τοῦ ἰδιωτικοῦ καθηγητοῦ. Ὁ δημόσιος δασάρχης δύναται εἰς πᾶσαν στιγμὴν νὰ χρησιμοποιήσῃ τὴν δημοσίαν δύναμιν, ὃ ταχυδρομικὸς ὑπάλληλος νὰ ἐπιβάλλῃ πρόστιμα διὰ τὴν παράβασιν τῶν κανονισμῶν τοῦ ταχυδρομείου κλπ. Κατ' οὐσίαν λοιπὸν δὲν ὑπάρχουν ἄμιγεῖς πράξεις διαχειρίσεως.

γ) Καὶ ἂν δεχθῶμεν ὡς δυνατὴν τὴν διάκρισιν τῶν πράξεων καὶ πάλιν δὲν εἶναι δυνατὴ ἡ ἀντίστοιχος διάκρισις τῶν ὑπαλλήλων, διότι εἶναι δυνατόν, εἰς καὶ ὁ αὐτὸς ὑπάλληλος νὰ ἐνεργῇ ὅτε μὲν πράξεις ἐξουσίας, ὅτε δὲ πράξεις διαχειρίσεως. Π. χ. ὁ νομομηχανικός, διατάσσων κατεδάφισιν ἐτοιμορρόπου οἰκοδομῆς, ἐνεργεῖ πράξιν ἐξουσίας, ὅταν ὅμως ἐγκρίνει σύμβασιν ἐργολαβίας κατασκευῆς ὁδοῦ, ἐνεργεῖ πράξιν διαχειρίσεως. Ὁ νομομηχανικὸς λοιπὸν εἶναι ὑπάλληλος ἐξουσίας ἢ ὑπάλληλος διαχειρίσεως; Ἐπίσης ὁ δασάρχης, ὅταν ἐνεργεῖ διαχειρίσιν δημοσίων δασῶν, ἐκδίδει πράξεις διαχειρίσεως. Ὅταν ὅμως ἐκδίδει διατάξιν ἀπαγορεύσεως τῆς θήρας, ἐνεργεῖ πράξιν ἐξουσίας. Εἶναι λοιπὸν ὑπάλληλος ἐξουσίας ἢ διαχειρίσεως;

Ποία εἶναι ἡ ὀρθότερα θεωρία.—Ἐκ τῶν τριῶν ὡς ἄνω θεωριῶν, ἡ ὀρθότερα εἶναι ἡ ἐξουσιαστικὴ θεωρία, συμφώνως πρὸς τὴν ὁποίαν ἡ δημοσία ὑπαλληλικὴ σχέσις εἶναι σχέσις ἐξουσίας, ἰδρυομένη διὰ πράξεως τῆς Πολιτείας, ἥτοι τοῦ διορισμοῦ, ὅστις εἶναι μὲν πράξις μονομερῆς, πλὴν ὅμως διατελεῖ ὑπὸ τὴν προϋπόθεσιν τῆς συγκαταθέσεως τοῦ διοριζομένου, ἀποτελούσης στοιχείον οὐχὶ ἐσωτερικόν, ἀλλὰ ἐξωτερικόν, καθὼς ἐξεθέσαμεν ἄνωτέρω. Τὴν ἐξουσιαστικὴν θεωρίαν ἀκολουθεῖ καὶ ἡ νομολογία τοῦ γαλλικοῦ καὶ τοῦ ἡμετέρου Συμβουλίου τῆς Ἐπικρατείας.

Αἱ συνέπειαι τῆς παραδοχῆς τῆς ἐξουσιαστικῆς καὶ μονομεροῦς φύσεως τῆς δημ. ὑπαλλ. σχέσεως εἶναι αἱ ἀκόλουθοι :

1) Οἱ ὅροι τῆς δημ. ὑπαλλ. σχέσεως ὁρίζονται καὶ μετα-

βάλλονται μονομερῶς ὑπὸ τῆς Πολιτείας, χωρὶς νὰ δύναται νὰ ἰσχυρισθῇ ὁ διορισθεὶς ὅτι ἐκ τῆς μεταβολῆς ταύτης τῶν ὄρων (π. χ. ἀποδοχῶν, ἔδρας τοῦ ὑπαλλήλου), προσβάλλονται κεκτημένα δικαιώματα αὐτοῦ.

2) Πᾶσα διαφορὰ προκύπτουσα ἐκ τῆς δημ. ὑπαλλ. σχέσεως εἶναι κατὰ τ' ἄνωτέρω διοικητικὴ διαφορὰ (ἀφοῦ ὁ διορισμός, διὰ τοῦ ὁποίου ἰδρύεται ἡ ὑπαλλ. σχέσις, εἶναι πρῶξις ἀφορῶσα τὴν λειτουργίαν τῆς δημοσίας ὑπηρεσίας), δὲν εἶναι ὅμως συμβατικὴ διαφορὰ, ἀλλὰ διαφορὰ προκύπτουσα ἐκ μονομεροῦς διοικητικῆς πράξεως. Τὰ διοικητικὰ δικαστήρια διαιροῦνται εἰς δικαστήρια οὐσίας (τοιαῦτα δὲ εἶναι παρ' ἡμῖν κατὰ κανόνα τὰ τακτικὰ δικαστήρια, δυνάμει τοῦ διατηρηθέντος ἐν ἰσχύϊ ἄρθρ. 105 τοῦ Συντάγματος τοῦ 1927) καὶ εἰς δικαστήρια ἀκυρωτικά (τοιοῦτον δὲ εἶναι κυρίως τὸ Συμβ. Ἐπικρατείας). Αἱ ἐκ συμβάσεως προκύπτουσαι διοικητικαὶ διαφοραὶ ὑπάγονται εἰς τὰ διοικητικὰ δικαστήρια οὐσίας, ἐξαίρουνται δὲ τῆς ἀρμοδιότητος τοῦ Συμβουλίου Ἐπικρατείας, τὸ ὁποῖον εἶναι ἀρμόδιον διὰ τὴν ἀκύρωσιν μόνον τῶν μονομερῶν πράξεων τῶν διοικητικῶν ἀρχῶν. Ἐὰν λοιπὸν αἱ ἐκ τῆς ὑπαλληλικῆς σχέσεως διαφοραὶ ἦσαν συμβατικαί, θὰ ἐξηροῦντο τῆς ἀρμοδιότητος τοῦ Συμβουλίου Ἐπικρατείας. Ἀκριβῶς ὅμως ἐπειδὴ τὸ Συμβ. Ἐπικρατείας δέχεται τὴν δημ. ὑπαλλ. σχέσιν οὐχὶ ὡς συμβατικὴν, ἀλλ' ὡς μονομερῆ, θεωρεῖ ἐαυτὸ ἀρμόδιον νὰ ἐπιλαμβάνηται αἰτήσεων ἀκυρώσεως, ἀσκουμένων ὑπὸ δημοσίων ὑπαλλήλων, διεκδικούντων δικαιώματα αὐτῶν ἀπορρέοντα ἐκ τῆς ὑπαλληλικῆς σχέσεως. Ἐὰν π. χ. εἰς ὑπάλληλος ζητεῖ προσαύξῃσιν μισθοῦ, ἡ δὲ Διοίκησις ἀρνεῖται, ἰσχυριζομένη ὅτι δὲν εἶναι νόμιμος, δύναται ὁ ὑπάλληλος ν' ἀσκήσῃ αἴτησιν ἀκυρώσεως ἐνώπιον τῆς ὀλομελείας τοῦ Συμβ. Ἐπικρατείας, ζητῶν νὰ ὑποχρεωθῇ ἡ Διοίκησις νὰ χορηγήσῃ τὴν προσαύξῃσιν. Ἐὰν ὅμως ἡ δημ. ὑπαλλ. σχέσις ἐθεωρεῖτο ὡς σύμβασις, ὁ ὑπάλληλος θὰ ἔπρεπε νὰ καταφύγῃ εἰς τὰ διοικητικὰ δικαστήρια τῆς οὐσίας, ἥτοι εἰς τὰ τακτικὰ δικαστήρια παρ' ἡμῖν, ἅτινα εἶναι ἀρμόδια ἐπὶ συμβατικῶν διοικητικῶν διαφορῶν.

Ἡ μόνη διαφορὰ ἐκ δ. ὑπ. σχέσεως, ἡ ὁποία ὑπάγεται εἰς

τὴν ἁρμοδιότητα τῶν τακτικῶν δικαστηρίων, εἶναι ἡ ἀφορῶσα δεδουλευμένας ἀποδοχάς. (Βλ. κατωτ. εἰς Κεφ. περὶ μισθοῦ).

Υπάλληλοι ἐπὶ συμβάσει.—Κατ' ἐξαίρεσιν, δημόσιοί τινες ὑπάλληλοι συνάπτουν τὴν σχέσιν αὐτῶν διὰ συμβάσεως, ἥτις καὶ καθορίζει ὠρισμένους ἐκ τῶν ὅρων τῆς ὑπαλληλικῆς σχέσεως, δηλαδή τὰς ἀποδοχάς καὶ τὴν διάρκειαν τῆς ὑπηρεσίας. Ἡ σύναψις τοιαύτης συμβάσεως ἐπιτρέπεται μόνον ἐὰν ὁ νόμος προβλέπῃ αὐτήν. Ἐν τῇ περιπτώσει ταύτῃ, δὲν ὑφίσταται σχέσις ἐξ ὁλοκλήρου συμβατική, ἀλλ' ἡ σχέσις παραμένει μονομερὴς ὅσον ἀφορᾷ τὰ καθήκοντα, τὰς ὑποχρεώσεις, τὴν ἁρμοδιότητα, τὴν πειθαρχίαν κλπ. τοῦ ὑπαλλήλου, καθίσταται δὲ μόνον ἐν μέρει συμβατική, ὅσον ἀφορᾷ τὰς ἀποδοχάς καὶ τὴν διάρκειαν. Ὡς πρὸς τὰ τελευταῖα ταῦτα σημεῖα (ἀποδοχαί, διάρκεια), ἡ ὑπαλληλικὴ αὕτη σχέσις ὑπάγεται εἰς τὴν ἁρμοδιότητα τῶν τακτικῶν δικαστηρίων, ὡς πρὸς τὰ λοιπὰ δὲ εἰς τὴν ἁρμοδιότητα τοῦ Συμβ. Ἐπικρατείας.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Γ'.

ΙΔΡΥΣΙΣ ΤΗΣ ΔΗΜΟΣΙΑΣ ΥΠΑΛΛΗΛΙΚΗΣ ΣΧΕΣΕΩΣ

Τρόποι ιδρύσεως τῆς δημοσίας ὑπαλληλικῆς σχέσεως.

Ἡ δημοσία ὑπαλληλικὴ σχέσις εἶναι δυνατόν νὰ ἰδρυθῇ κατὰ ἓνα ἀπὸ τοὺς ἑξῆς τρεῖς τρόπους:

α) *Μεταβίβασις θέσεως κατὰ κυριότητα.*—Κατὰ τὸ σύστημα τοῦτο, ἐν πρόσωπον ἠγόραζε μίαν θέσιν ἀπὸ τὸν ἡγεμόνα, καταβάλλον χρηματικόν τι ποσὸν καὶ καθίστατο ἰδιοκτήτης τῆς θέσεως, ἥτις δὲν ἠδύνατο νὰ ἀφαιρεθῇ ἀπὸ αὐτὸ ἄνευ ἀποζημιώσεως. Τὴν θέσιν ἠδύνατο νὰ μεταβιβάσῃ εἰς ἄλλο πρόσωπον ἐπὶ ἀμοιβῇ, ἐν περιπτώσει δὲ θανάτου αὐτοῦ, ἠδύναντο νὰ ἐνεργήσουν τὴν μεταβίβασιν τῆς θέσεως οἱ καθολικοὶ αὐτοῦ διάδοχοι. Οὕτως, εἰς τὸ παρελθόν, ἰδίᾳ ἐπὶ φεουδαλικῆς ἐποχῆς, ὑπῆρξαν δικαστικοὶ ὑπάλληλοι, οἱ ὅποιοι ἦσαν ἰδιοκτῆται τῆς θέσεώς των καὶ ἡμεῖβοντο ὅχι ἀπὸ τὴν Πολιτείαν, ἀλλὰ ἀπὸ τοὺς διαδίκους. Σήμερον, τὸ σύστημα τοῦτο ἔχει ἐγκαταλειφθῇ.

Λείψανα μόνον αὐτοῦ διατηροῦνται διὰ τινος κατωτέρας δικαστικᾶς θέσεως ἐν Γαλλίᾳ, ὅπου ὁ κατέχων αὐτὰς δικαιούται νὰ ὑποδείξῃ τὸν διάδοχόν του.

β) **Ἐκλογή.**—Ὡς ἐκλογὴν ἐννοοῦμεν τὴν ὑπόδειξιν τοῦ ὑπαλλήλου ἀπὸ ὠρισμένον ἐκλογικὸν σύλλογον, ἀποτελούμενον ἀπὸ πολίτας καὶ οὐχὶ ἀπὸ ὄργανα τῆς Πολιτείας. Π.χ. ἡ ὑπόδειξις καθηγητοῦ ἀπὸ τὸν σύλλογον τῶν καθηγητῶν μιᾶς πανεπιστημιακῆς σχολῆς δὲν εἶναι ἐκλογή, ἀλλὰ διορισμὸς ἀπὸ ἐν συλλογικὸν διοικητικὸν ὄργανον. Τὸ σύστημα τῆς ἐκλογῆς ἰσχύει ἐν μέρει ἐν Ἀγγλίᾳ διὰ δικαστικὰς τινος θέσεις, εἶχε δὲ εἰσαχθῇ καὶ ἐν Γαλλίᾳ κατὰ τὴν ἐπαναστατικὴν περίοδον, ἀλλὰ ταχέως ἐγκατελείφθη. Πράγματι, τὸ αἵρετὸν σύστημα ἐξασφαλίζει μὲν τὴν ἀνεξαρτησίαν τοῦ δημοσίου ὑπαλλήλου ἀπέναντι τῆς Πολιτείας, ἀλλὰ δημιουργεῖ ἐξάρτησιν ἀπὸ τοὺς ἐκλογεῖς, ἡ ὁποία ἐμποδίζει τὸν αἵρετὸν ὑπάλληλον νὰ εἶναι ἀμερόληπτος.

Τὸ αἵρετὸν σύστημα διατηρεῖται σήμερον συνήθως εἰς τὰς αὐτοδιοικουμένας ὑπηρεσίας, τῶν ὁποίων τὰ ὄργανα συχνάκις ἐκλέγονται ἀπὸ τὰ πρόσωπα, τὰ ἔχοντα σχέσιν μὲ τὴν αὐτοδιοικουμένην ὑπηρεσίαν. Οὕτω π.χ. ἡ ἐκλογή τῶν δημοτικῶν ἀρχόντων ὑπὸ τῶν δημοτῶν, τῶν μελῶν τῆς Διοικήσεως διαφόρων Ἐπιμελητηρίων ὑπὸ τοῦ συνόλου τῶν μελῶν τῶν Ἐπιμελητηρίων κλπ. Εἶπομεν ὁμῶς ἀνωτέρω (σελ. 6) ὅτι τὰ ὄργανα ταῦτα δὲν εἶναι δημόσιοι ὑπάλληλοι.

γ) **Διορισμός.**—Ὁ κύριος τρόπος ἰδρύσεως τῆς δ. ὑπ. σχέσεως, εἶναι ὁ διορισμὸς παρ' ὀργάνου τῆς Πολιτείας. Διορισμὸς λοιπὸν εἶναι ἡ πρᾶξις τῆς Πολιτείας, διὰ τῆς ὁποίας ἰδρύεται ἡ δ. ὑπ. σχέσις, ἥτοι ἀπονέμεται εἷς τινὰ ἡ ἰδιότης τοῦ δημοσίου ὑπαλλήλου.

Φύσις τοῦ διορισμοῦ.—1) Ὁ διορισμὸς εἶναι πρᾶξις κατ' οὐσίαν διοικητική, ἐφ' ὅσον δὲ προέρχεται κατὰ κανόνα ἀπὸ ὄργανον τῆς ἐκτελεστικῆς ἐξουσίας, εἶναι πρᾶξις καὶ κατὰ τύπους διοικητική, ὑποκειμένη εἰς προσβολὴν ἐνώπιον τοῦ Συμβ. Ἐπικρατείας.

2) Ὁ διορισμὸς εἶναι διοικητικὴ πρᾶξις μονομερής. Ἀφοῦ ἐδέχθημεν ὅτι ἡ δ. ὑπ. σχέσις δὲν εἶναι σύμβασις, ἀλλὰ σχέσις ἐξουσίας, ἔπεται ὅτι ὁ διορισμὸς δὲν εἶναι πρότασις τῆς

Πολιτείας, ἀναμένουσα τὴν ἀποδοχὴν τοῦ διοριζομένου διὰ νὰ καταρτισθῇ σύμβαισις, οὔτε ἀποδοχὴν δηλωθείσης ἤδη προτάσεως τοῦ διοριζομένου, ἀλλὰ εἶναι μονομερὴς δήλωσις βουλήσεως τῆς Πολιτείας, διὰ τῆς ὁποίας καὶ μόνης ἰδρύεται ἡ δ. ὑπ. σχέσις, ἐκτὸς ἐὰν ὁ διορισμὸς ἀποκρουσθῇ, ὅποτε ἀνακαλεῖται (κατωτ. σελ. 18 καὶ 30).

3) Ὁ διορισμὸς εἶναι *πρᾶξις διακριτικῆς ἐξουσίας*. Δὲν ὑφίσταται δηλ. ὑποχρέωσις διὰ τὴν Πολιτείαν, νὰ συμπληρώσῃ διὰ διορισμοῦ μίαν κενὴν θέσιν, ἀλλ' εἶναι ἐλευθέρων' ἀποφασίσῃ ἐὰν θὰ προβῇ εἰς τὴν συμπλήρωσιν. Ἐὰν ἀποφασίσῃ νὰ μὴ τὴν συμπληρώσῃ, οὐδενὸς δικαίωμα προσβάλλει, ἔστω καὶ ἂν ἔχῃ δημοσιεύσει σχετικὴν προκήρυξιν, καὶ οἱ ἐνδιαφερόμενοι ἔχουν ὑποβάλλει τὰ δικαιολογητικά των, ἔστω ἀκόμη καὶ ἂν ἔλαβον μέρος εἰς ἐνεργηθέντα διαγωνισμὸν καὶ ἐπέτυχον. Ὁ ἐπιτυχὼν εἰς διαγωνισμὸν δὲν ἔχει ἀξίωσιν ἵνα πληρωθῇ ἡ θέσις, διὰ τὴν ὁποίαν διηγωνίσθη, ἀλλὰ μόνον ἀξίωσιν νὰ προτιμηθῇ, ἐὰν ποτε ἀποφασίσῃ ἡ Διοίκησις νὰ προβῇ εἰς τὴν πλήρωσιν τῆς θέσεως. Τοῦτο σημαίνει ὅτι ἡ Πολιτεία, ἐνῶ ἔχει διακριτικὴν ἐξουσίαν ν' ἀποφασίσῃ, ἐὰν κατ' ἀρχὴν θὰ πληρώσῃ τὴν θέσιν, δὲν ἔχει πάντοτε διακριτικὴν ἐξουσίαν ν' ἀποφασίσῃ ποῖον ἐκ τῶν ὑποψηφίων θὰ διορίσῃ.

Ἀρμοδιότης πρὸς διορισμόν.— Κατὰ τὸ ἄρθρ. 34 τοῦ Συντάγματος, «ὁ Βασιλεὺς διορίζει καὶ παύει κατὰ νόμον τοὺς δημοσίους ὑπαλλήλους, πλὴν τῶν ὑπὸ τοῦ νόμου ὀριζομένων ἐξαιρέσεων». Συνεπῶς ἡ ἀρμοδιότης πρὸς ἐκδοσιν τῆς πράξεως τοῦ διορισμοῦ ἀνήκει κατ' ἀρχὴν εἰς τὸν βασιλέα, ὅστις ἀσκεῖ τὴν ἀρμοδιότητα ταύτην διὰ β. διαταγμάτων, προσυπογραφομένων ὑπὸ τοῦ ἀρμοδίου ὑπουργοῦ. Ἡ ἀρμοδιότης ὅμως αὕτη δὲν εἶναι ἀποκλειστική, διότι τὸ Σύνταγμα ἐπιτρέπει *ἐξαιρέσεις*. Ὅθεν δύνανται νὰ καταστῶσιν ἀρμόδια πρὸς διορισμὸν καὶ ἄλλα ὄργανα, (Ὑπουργοί, Γενικοὶ Διοικηταί, Νομάρχαι, Γενικοὶ Γραμματεῖς ἢ Διευθυνταὶ Ὑπουργείων κλπ.). Δὲν δύναται ὅμως ὁ Βασιλεὺς νὰ μεταβιβάσῃ κατ' οἰκίαν κρίσιν τὴν ἀρμοδιότητά του πρὸς διορισμὸν εἰς ἄλλο ὄργανον, διότι ἡ ἀρμοδιότης δὲν εἶναι δικαίωμα τοῦ ὁργάνου, δυνάμενον νὰ μεταβιβασθῇ, ἀλλὰ πρέπει ὁ νόμος

να ὁρίσῃ ὅτι ἄλλο ὄργανον ἔχει ἀρμοδιότητα πρὸς διορισμόν. Ὅταν δὲ λέγομεν νόμον, ἐννοοῦμεν οὐσιαστικὸν νόμον· συνεπῶς δύναται καὶ κανονιστικὸν διάταγμα, ἐκδιδόμενον κατὰ νομοθετικὴν ἐξουσιοδότησιν, νὰ ὁρίσῃ τὴν ἀρμοδιότητα ταύτην. Αἱ ἐξαιρέσεις ὅμως ὑπόκειται εἰς δύο περιορισμούς: α) Πρέπει νὰ μὴ φθάνουν μέχρις ἀνατροπῆς τοῦ κανόνος. Πότε αἱ ἐξαιρέσεις θὰ ἦσαν τόσον πολλαί, ὥστε ν' ἀνατρέψουν τὸν κανόνα, ἀποτελεῖ ζήτημα, τὸ ὁποῖον θὰ ἠδύνατο νὰ ἐκτιμήσῃ ὁ δικαστής. Ὁ Βασιλεὺς πάντως πρέπει νὰ παραμένῃ κατὰ κανόνα ἀρμόδιος, κατ' ἐξαίρεσιν δὲ μόνον ἄλλα ὄργανα. β) Δὲν δύνανται αἱ ἐξαιρέσεις ν' ἀφορῶσιν εἰς τὸν διορισμὸν δικαστῶν, διότι διὰ τὸν διορισμὸν αὐτῶν εἶναι πάντοτε ἀρμόδιος ὁ Βασιλεὺς, συμφώνως πρὸς τὸ ἄρθρον 87 τοῦ Συντάγματος, ὅπερ ὁρίζει ὅτι «ἡ δικαιοσύνη ἀπονέμεται ὑπὸ δικαστῶν, διοριζομένων ὑπὸ τοῦ Βασιλέως».

α) Ὁ διορισμὸς δέον νὰ εἶναι ἔ γ γ ρ α φ ο ς. Πᾶσα διοικητικὴ πρᾶξις πρέπει κατὰ κανόνα νὰ εἶναι ἔγγραφος. Ἡ νομολογία ὅμως τοῦ Συμβ. Ἐπικρατείας ἀναγνωρίζει ἐνίστε καὶ προφορικὰς πράξεις, ὡς· π. χ. προφορικὴν ἀπόλυσιν ὑπαλλήλου, τοῦτο δὲ διὰ νὰ μὴ ἀφίσῃ ἀπροστάτευτον τὸν προσφεύγοντα ὑπάλληλον. Ἀφ' ἑτέρου, ὁ νόμος 3713 περὶ Συμβουλίου Ἐπικρατείας ἀναγνωρίζει καὶ σιωπηρὰς διοικητικὰς πράξεις, δηλαδὴ τὰς σιωπηρὰς ἀρνήσεις, αἱ ὁποῖαι συνάγονται ἐκ τριμήνου σιωπῆς τῆς Διοικήσεως ἐπὶ ὑποβληθείσης αἰτήσεως τοῦ διοικουμένου. Ὁ διορισμὸς ὅμως δὲν δύναται νὰ εἶναι οὔτε προφορικὸς οὔτε σιωπηρός, ἀλλ' ἔγγραφος, τοῦτο δὲ διὰ τοὺς ἑξῆς λόγους: 1) Ἀφοῦ τὸ Σύνταγμα ὁρίζει ὅτι οὐδεμία πρᾶξις τοῦ Βασιλέως ἰσχύει οὐδ' ἐκτελεῖται, ἂν δὲν εἶναι προσυπογεγραμμένη ἀπὸ τὸν ἀρμόδιον ὑπουργόν, ἔπεται ὅτι καὶ τὸ Διάταγμα τοῦ διορισμοῦ πρέπει νὰ προσυπογραφῇ ὑπὸ τοῦ ἀρμοδίου ὑπουργοῦ, προσυπογραφὴ δὲ προφορικῆς πράξεως δὲν εἶναι δυνατή. 2) Ἐκ τῆς ἀξιώσεως τοῦ νόμου, ὅπως οἱ διορισμοὶ δημοσιεύονται εἰς τὴν Ἐφημ. τῆς Κυβερνήσεως, προκύπτει ὅτι οὗτοι δέον νὰ εἶναι ἔγγραφοι. 3) Ὁ ἔγγραφος τύπος ἐπιβάλλεται πρὸς ἀποφυγὴν ἀσαφείας καὶ συγχίσεως.

β) Ὁ διορισμὸς δέον νὰ δημοσιεύεται εἰς τὴν Ἐφημερίδα τῆς Κυβερνήσεως. Ἡ δημοσίευσίς εἶναι συστατικὸν στοιχείον τῆς πράξεως τοῦ διορισμοῦ, οὐχὶ δὲ ἀπλῶς δηλωτικόν. Συνεπῶς, ὁ μὴ δημοσιευθεὶς διορισμὸς δὲν ὑφίσταται.

γ) Δέον νὰ κοινοποιῇται πρὸς τὸν ἐνδιαφερόμενον, ὡς πᾶσα ἀτομικὴ διοικητικὴ πράξις. Ἡ δημοσίευσίς πρέπει νὰ προηγήται καὶ ἡ κοινοποίησις νὰ ἔπεται. Ἐὰν κοινοποιηθῇ διορισμὸς μὴ δημοσιευθεὶς, ὁ διορισθεὶς δὲν ἀπέκτησε τὴν ιδιότητα τοῦ ὑπαλλήλου, διότι, ἐλλείψει δημοσιεύσεως, δὲν ὑφίσταται νομίμως διορισμὸς. Πάντως ὁ νόμος ὁρίζει ὅτι πρὸ τῆς δημοσιεύσεως τοῦ διορισμοῦ, δὲν καταβάλλεται μισθός. Τὸ περὶ κοινοποιήσεως ἔγγραφον δέον νὰ μνημονεύῃ ὅτι ὁ κοινοποιούμενος διορισμὸς ἔχει δημοσιευθῇ. Ἐὰν ἡ τοιαύτη μνεία παραλειφθῇ, ὁ διοριζόμενος χάνει ἐνὸς μηνὸς μισθόν.

Ἡ κοινοποίησις δὲν προσθέτει τίποτε εἰς τὸν ἤδη συντελεσμένον δια τῆς δημοσιεύσεως διορισμόν, δὲν εἶναι δηλαδὴ συστατικὸν στοιχείον τοῦ διορισμοῦ, ὅπως εἶναι ἡ δημοσίευσίς, ἀλλ' εἶναι ἀπλῇ εἰδοποίησις πρὸς τὸν διοριζόμενον, ὅπως ἀναλάβῃ ὑπηρεσίαν. Ὁ διορισμὸς ὅμως ἔχει συντελεσθῇ διὰ τῆς δημοσιεύσεως, ἀπὸ τῆς ὁποίας ἡ Διοίκησις δεσμεύεται, μὴ δυναμένη νὰ ἀνακαλέσῃ τὸν δημοσιευθέντα διορισμόν, ἔστω καὶ ἂν δὲν ἔχῃ ἀκόμη κοινοποιηθῇ. Ἀνάκλησις τοῦ δημοσιευθέντος διορισμοῦ ἐπιτρέπεται μόνον εἰς τὰς ἑξῆς περιπτώσεις: α) ἐὰν ὁ διορισθεὶς ἀποκρούσῃ ῥητῶς τὸν διορισμόν, β) ἐὰν παρῇλθεν ἄπρακτος ἢ τυχὸν ταχθεῖσα προθεσμία πρὸς ἀνάληψιν ὑπηρεσίας, γ) ἐὰν παραλίπη ἐπὶ μακρὸν χρόνον νὰ ἀναλάβῃ ὑπηρεσίαν, ὅποτε τεκμαίρεται σιωπηρὰ ἀπόκρουσις τοῦ διορισμοῦ, καὶ δ) ἐὰν ὁ διορισμὸς εἶχεν ἐκδοθῇ κατὰ παράβασιν τοῦ νόμου, (περὶ οὗ κατωτ. Κεφ. Δ' σελ. 30).

Ἀνάληψις ὑπηρεσίας καὶ ὀρκωμοσία.—Μετὰ τὴν κοινοποίησιν τοῦ διορισμοῦ, λαμβάνουν χώραν συνήθως δύο ἐνέργειαι ἐκ μέρους τοῦ διορισθέντος: α) ἡ ἀνάληψις ὑπηρεσίας καὶ β) ἡ ὀρκωμοσία.

Διὰ τῆς ἀναλήψεως τῆς ὑπηρεσίας δηλοῦται ἡ συναίνεσις τοῦ διοριζομένου διὰ τὴν ἰδρυσιν τῆς δ. ὑπ. σχέσεως. Διὰ τῆς

συναινέσεως ταύτης πληροῦται ἡ νόμιμος προϋπόθεσις διὰ τὸ κῦρος τοῦ διορισμοῦ, ὅστις ἄλλως θὰ ἦτο ἀνακλητέος, (ἄνωτ. σελ. 12).

Ἡ ὀρκωμοσία εἶναι τὸ πρῶτον ἐκ τῶν καθηκόντων τοῦ προσώπου, τὸ ὁποῖον ἔχει ἤδη ἀποκτήσει τὴν ιδιότητα τοῦ δημοσίου ὑπαλλήλου. Διὰ τῆς ὀρκωμοσίας οὐδὲν προστίθεται εἰς τὴν ἤδη δημιουργημένην σχέσιν, ἀπλῶς δὲ δημιουργεῖται διὰ τὸν ὑπάλληλον μία δέσμευσις ἡθικῆς φύσεως. Ἐξαιρετικῶς δι' ὠρισμένους ὑπαλλήλους, ἰδίᾳ δικαστικούς, ὁ νόμος ὁρίζει ὅτι «ὁ διορισμὸς τελειοῦται διὰ τῆς ὀρκωμοσίας».

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Δ'.

ΝΟΜΙΜΟΙ ΠΡΟΫΠΟΘΕΣΕΙΣ ΤΟΥ ΔΙΟΡΙΣΜΟΥ

Αἱ προϋποθέσεις τοῦ νομίμου διορισμοῦ εἶναι αἱ ἑξῆς :

Α'. Νενομοθετημένη θέσις.

Β'. Ἰκανότης πρὸς διορισμόν.

Γ'. Ὑπαρξεις τῶν νομίμων προσόντων.

Δ'. Ἐλλειψις κωλύματος.

Ἐπὶ τούτων παρατηροῦμεν εἰδικώτερον τὰ ἑξῆς :

Α'. Νενομοθετημένη θέσις.

Τὸ ἄρθρον 34 τοῦ Συντάγματος ὁρίζει ὅτι ὁ Βασιλεὺς διορίζει καὶ παύει τοὺς δημοσίους ὑπαλλήλους, ἀλλὰ δὲν δύναται νὰ διορίσῃ τινὰ εἰς μὴ νενομοθετημένην θέσιν. Τοῦτο σημαίνει ὅτι, πρὶν ἢ προβῇ εἰς τὴν ἔκδοσιν τῆς περὶ διορισμοῦ πράξεως, ὀφείλει νὰ ἐξετάσῃ, 1) ἐὰν ὁ νόμος προβλέπῃ τὴν θέσιν, καὶ 2) ἐὰν ἡ θέσις εἶναι ἢ ὄχι κενή.

1) Λέγοντες ὅτι πρέπει νὰ προβλέπῃ τὴν θέσιν ὁ νόμος, ἐννοοῦμεν ὅτι ἡ θέσις πρέπει νὰ ἔχῃ ἰδρυθῇ διὰ νόμου ἢ κατ' ἐξουσιοδότησιν αὐτοῦ, διὰ κανονιστικοῦ διατάγματος. Τοῦτο δὲ διότι ἡ λέξις «νόμος» ἐν τῇ διατάξει τοῦ ἄρθρου 34 τοῦ Συν-

τάγματος χρησιμοποιεῖται ὑπὸ τὴν οὐσιαστικὴν ἔννοιαν, ἥτοι ὑπὸ τὴν ἔννοιαν τοῦ «κανόνος δικαίου». Πάντως ὅμως δὲν δύναται νὰ προβλέπηται ἀπὸ ἀπλοῦν Διάταγμα, διότι τότε θὰ ἠδύνατο ἡ ἐκτελεστικὴ ἐξουσία νὰ ἰδρύη θέσεις κατὰ βούλησιν καὶ νὰ διορίζῃ εἰς αὐτάς, ἐνῶ τὸ Σύνταγμα ἀκριβῶς ἠθέλησε, πρὸς ἀποφυγὴν τῶν χαριστικῶν διορισμῶν, ν' ἀναθέσῃ τὴν κρίσιν περὶ τοῦ ἂν ἐκάστοτε ὑπάρχῃ ἢ ὄχι ἀνάγκη ἰδρύσεως θέσεων, οὐχὶ εἰς τὴν ἐκτελεστικὴν ἐξουσίαν, ἀλλ' εἰς τὴν νομοθετικὴν, ἡ ὁποία ἐξετάζει προσεκτικώτερον τὰς ἀνάγκας τῶν δημοσίων ὑπηρεσιῶν καὶ τὴν ἀντοχὴν τῶν δημοσίων οἰκονομικῶν.

Ζήτημα δύναται νὰ γεννηθῇ, ἐὰν ὁ νόμος τοῦ προϋπολογισμοῦ δύναται ἐμμέσως νὰ ἰδρύσῃ θέσεις, διὰ τῆς ἀναγραφῆς πιστώσεως διὰ τὴν μισθοδοσίαν αὐτῶν. Τὸ ζήτημα, μέχρι τοῦ 1911, ἐλύετο ἐν τῇ πράξει καταφατικῶς. Ἡ Βουλὴ δηλ. ἀνέγραφεν εἰς τὸν κατ' ἔτος ψηφιζόμενον νόμον τοῦ προϋπολογισμοῦ πιστώσεις διὰ τὴν μισθοδοσίαν ὠρισμένων θέσεων, αἱ ὁποῖαι ὅμως προηγουμένως δὲν εἶχον ἰδρυθῇ διὰ νόμου. Οὕτως ἐδημιουργοῦντο ἐμμέσως νέαι θέσεις κατὰ τὴν ψήφισιν τοῦ προϋπολογισμοῦ. Τοῦτο ὅμως δὲν ἦτο ὀρθόν, πρῶτον διότι ὁ προϋπολογισμὸς ψηφίζεται ὑπὸ τῆς Βουλῆς κατὰ διαδικασίαν πολὺ συντομωτέραν ἀπὸ τὴν τῶν ἄλλων νόμων καὶ δεύτερον διότι ὁ προϋπολογισμὸς εἶναι ὀγκώδης τόμος περιέχων τὰς πιστώσεις καὶ δὲν εἶναι εὐκόλον νὰ ἐξονυχισθῇ πᾶσα πίστωση, ἐὰν ἀνταποκρίνεται πρὸς τὰς ὑπὸ τοῦ νόμου προβλεπομένας θέσεις. Ἡ ἀντίληψις αὕτη καθιερώθη διὰ τοῦ ἄρθρου 61 τοῦ ἀναθεωρηθέντος ἐν ἔτει 1911 Συντάγματος, ὅπερ ὥρισεν ὅτι «μισθός, σύνταξις, χορηγία δὲν ἐγγράφεται εἰς τὸν προϋπολογισμόν, οὔτε χορηγεῖται ἄνευ ὀργανικοῦ ἢ ἄλλου εἰδικοῦ νόμου». Ὡστε σήμερον, πρέπει πρῶτον νὰ ἰδρυθῇ ἡ θέσις διὰ νόμου ἢ κανονιστικοῦ διατάγματος κατ' ἐξουσιοδότησιν τοῦ νόμου, εἶτα δὲ νὰ ἀναγραφῇ ἡ πίστωση εἰς τὸν προϋπολογισμόν.

2) Κενὴ εἶναι μία ὀργανικὴ θέσις, ὅταν οὐδεὶς ἔχει διορισθῇ εἰς αὐτήν, ἢ ὅταν ὁ διορισθὴς ἀπελύθῃ ὀριστικῶς. Ἐὰν ἔχῃ ἀπολυθῇ προσωρινῶς ἢ ἐὰν ἔχῃ τεθῇ εἰς διαθεσιμότητα, ἡ θέσις δὲν θεωρεῖται κενή. Ἐξαιρετικῶς, ὠρισμένοι νόμοι προ-

βλέπουν διορισμούς εἰς θέσιν μὴν κενήν, π.χ. διορισμὸν προσωρινῶν ἀναπληρωτῶν δημοδιδασκάλων, οἱ ὅποιοι ἐκπληροῦν στρατιωτικὴν θητείαν.

Ἐὰν δὲν ὑπάρχῃ νενομοθετημένη θέσις κατὰ τὰ ἀνωτέρω, παρὰ ταῦτα ὅμως ἡ Διοίκησις κρίνει ὅτι ὑφίσταται ἀνάγκη νέου προσωπικοῦ, εἶναι δυνατόν νὰ προσλάβῃ ἡ Διοίκησις, εἰς πλήρῳσιν ἐπειγουσῶν ἀναγκῶν, ἐὰν οἱ νόμοι δὲν τὸ ἀπαγορεύουν, ἡμερομισθίους ἐργάτας ἢ ὑπαλλήλους, πρὸς διεκπεραίωσιν παροδικῆς ἐργασίας. Μετὰ τῶν προσώπων ὅμως τούτων, ἡ Πολιτεία δὲν συνάπτει ὀργανικὴν, ἀλλὰ ἀπλῶς ἐνοχικὴν σχέσιν μισθώσεως ὑπηρεσιῶν ἢ μισθώσεως ἔργου, σχέσιν ἣ ὁποία διέπεται ὑπὸ τοῦ ἰδιωτικοῦ δικαίου. Ἐκ τῆς συμβάσεως ταύτης δὲν ἰδρύεται δ. ὑπ. σχέσις, αἱ δὲ ἐκ τῆς συμβάσεως ταύτης προκύπτουσαι διαφοραὶ δὲν ὑπάγονται εἰς τὴν ἀρμοδιότητα τοῦ Συμβ. Ἐπικρατείας.

Β'. Ἱκανότης πρὸς διορισμόν.

Ἱκανὸν πρὸς διορισμόν, εἶναι κατὰ κανόνα πᾶν φυσικὸν πρόσωπον, Ἱκανὸν νὰ δηλώσῃ τὴν βούλησιν αὐτοῦ. Κατ' ἐξαίρεσιν, εἶναι ἀνίκανοι πρὸς διορισμόν οἱ ἑξῆς :

1) *Οἱ ἀλλοδαποί.*—Ἡ ἀνικανότης τῶν ἀλλοδαπῶν πρὸς ἀνάληψιν δημοσίας ὑπηρεσίας καθιεροῦται ἐν τῷ ἄρθρῳ 3 τοῦ Συντάγματος, τὸ ὁποῖον ὀρίζει ὅτι «μόνον πολῖται Ἕλληνες εἶναι δεκτοὶ εἰς τὰς δημοσίας ὑπηρεσίας, πλὴν τῶν δι' εἰδικῶν νόμων εἰσαγομένων εἰδικῶν ἐξαιρέσεων».

Οἱ λόγοι τῆς καθιερώσεως τῆς ἀνικανότητος τῶν ἀλλοδαπῶν εἶναι τρεῖς, ἥτοι α) Ἡ Πολιτεία ἔχει μείζονα πεποίθησιν ὅτι τὰ πρόσωπα, τὰ ὁποῖα συνδέονται μετ' αὐτῆς διὰ τοῦ νομικοῦ δεσμοῦ τῆς ἰθαγενείας, θὰ ἐξυπηρετήσωσι μετὰ πίστεως τὰ συμφέροντα τῆς Πολιτείας, τὰ ὁποῖα σχετίζονται μὲ τὴν ὑπ' αὐτῶν ἀσκουμένην δημοσίαν ὑπηρεσίαν. β) Εἶναι λογικὸν οἱ Ἕλληνες πολῖται νὰ ἔχωσι τὸ δικαίωμα νὰ διευθύνωσιν αὐτοὶ τὰς δημοσίας ὑπηρεσίας, δηλαδὴ ἐν τῷ συνόλῳ τὴν λειτουργίαν τῆς Πολιτείας, δεδομένου ὅτι πᾶς δημόσιος ὑπάλ-

ληλος συμβάλλει ἐν οἰκείῳ μέτρῳ, εἰς τὴν ρύθμισιν τῆς ζωῆς ἐν γένει τῆς Διοικήσεως καὶ γ) ὁ διορισμὸς εἰς δημοσίας θέσεις, ἔχει εἰς τὰς περισσοτέρας περιπτώσεις καὶ οἰκονομικὴν σημασίαν, διότι ἡ ἀσκήσις δημοσίας ὑπηρεσίας ἀποτελεῖ ταῦτοχρόνως καὶ βιοποριστικὸν ἐπάγγελμα, τροφοδοτούμενον ἐκ τοῦ κρατικοῦ προϋπολογισμοῦ, διὰ τοῦτο εἶναι δίκαιον νὰ ἐξασφαλισθῇ τὸ ἐπάγγελμα τοῦτο ὑπὲρ τῶν ἐλλήνων πολιτῶν, οἱ ὅποιοι κυρίως συνεισφέρουν εἰς τὸν κρατικὸν προϋπολογισμόν.

Τὸ ἄρθρον 3 τοῦ Συντάγματος, ὅταν ὁμιλεῖ περὶ «ἐλλήνων πολιτῶν» μεταχειρίζεται τὴν λέξιν «πολίτης» ὑπὸ τὴν εὐρεῖαν ἔννοιαν, ἡ ὁποία περιλαμβάνει τοὺς κεκτημένους τὴν ἐλληνικὴν ὑπηκοότητα καὶ οὐχὶ ὑπὸ τὴν στενὴν ἔννοιαν, ἡ ὁποία θὰ περιλάμβανε μόνον τοὺς ἰθαγενεῖς τοὺς ἀσχοῦντας τὰ πολιτικὰ αὐτῶν δικαιώματα. Συνεπῶς οὐχὶ μόνον οἱ ἀσχοῦντες πολιτικὰ δικαιώματα, ἀλλὰ καὶ πάντες οἱ Ἕλληνες ὑπήκοοι εἶναι ἱκανοὶ πρὸς διορισμόν, ἐφ' ὅσον ἔχουν τὰ προσόντα, τὰ ὁποῖα ἐκάστοτε ὁρίζει ὁ νόμος.

Τὸ Σύνταγμα ἀποκλείει μὲν τοὺς ἀλλοδαπούς, ἐπιτρέπει ὁμως νὰ καθιερώσῃ ὁ νόμος ἐξαιρέσεις. Ἡ διάταξις ἡ ἀποκλείουσα τοὺς ἀλλοδαπούς ὑπῆρχεν ἤδη εἰς τὸ ἄρθρον 3 τοῦ Συντάγματος τοῦ 1864, τὸ ὁποῖον ὥριζεν ἀπλῶς ὅτι «μόνοι οἱ Ἕλληνες πολῖται εἶναι δεκτοὶ εἰς τὰς δημοσίας ὑπηρεσίας», χωρὶς νὰ ἐπιτρέπῃ ἐξαιρέσεις. Ἐν τούτοις, ἡ Πολιτεία εὐρέθῃ ἐνίστε εἰς τὴν ἀνάγκην νὰ προσλάβῃ δημοσίους ὑπαλλήλους ἀλλοδαπούς, διὰ τοῦτο δὲ καὶ ἐθέσπιζε διὰ νόμου ἐξαιρέσεις τῆς ἀνικανότητος τῶν ἀλλοδαπῶν καὶ διώριζεν αὐτοὺς π.χ. εἰς θέσεις προξένων, ἐρμηνέων κλπ. Ἐπίσης διὰ τὴν ὁργάνωσιν τῶν στρατιωτικῶν ὑπηρεσιῶν παρέστη ἀνάγκη νὰ μετακληθῶσι ξένοι ὁργανωτικαὶ ἀποστολαί, τῶν ὁποίων τὰ μέλη, διὰ νὰ δυνηθοῦν νὰ ἀσκήσουν τὰ καθήκοντά των, ἐνετάχθησαν εἰς τὰ στελέχη τῶν ἀξιωματικῶν καὶ ἔλαβον τὴν ιδιότητα τοῦ δημοσίου ὑπαλλήλου, καίτοι ἦσαν ἀλλοδαποί. Τὴν τακτικὴν αὐτήν, ἡ ὁποία ἦτο ἀντισυνταγματική, ἠθέλησε νὰ νομιμοποιήσῃ ἐφεξῆς ἡ ἐν ἔτει 1911 γενομένη ἀναθεώρησις τοῦ ἁρθροῦ 3, εἰς τὸ ὁποῖον προσετέθη ἡ φράσις «ἐκτὸς τῶν δι' εἰδικῶν νόμων εἰσαγομένων εἰδικῶν ἐξαιρέσεων».

Ὡστε σήμερον δύναται ὁ νόμος νὰ ὁρίσῃ ὅτι εἰς ὠρισμένας θέσεις ἐπιτρέπεται νὰ διορίζωνται καὶ ἄλλοδαποί, ὁφείλει ὅμως α) νὰ εἰσαγάγῃ «εἰδικὰς» ἐξαιρέσεις, δηλαδὴ ἐξαιρέσεις ἀφορώσας εἰς ὠρισμένας μόνον θέσεις καὶ οὐχὶ εἰς ὁλόκληρον κλάδον ὑπηρεσιῶν. β) Δὲν δύναται νὰ ὁρίσῃ ὅτι εἰς ὠρισμένας θέσεις εἶναι δεκτοὶ μόνον ἄλλοδαποί, διότι τὸ Σύνταγμα ἐπιτρέπει μὲν τὴν παραδοχὴν τῶν ἄλλοδαπῶν, ὅχι ὅμως καὶ τὸν ἀποκλεισμόν τῶν ἡμεδαπῶν.

Ὁ ἄλλοδαπός, ὁ ὁποῖος δυνάμει μιᾶς ἐξαιρετικῆς διατάξεως τοῦ νόμου, διορίζεται εἰς δημοσίαν θέσιν, δὲν ἀποκτᾷ διὰ τοῦ διορισμοῦ του τὴν ἑλληνικὴν ἰθαγένειαν, ἐκτὸς ἐὰν ὁ νόμος προβλέπῃ τοῦτο, ὡς π.χ. διὰ τοὺς ἄλλοδαπούς, εἰς οὓς ἀπονέμεται στρατιωτικὸς βαθμός.

2) **Ποινικὴ καταδίκη.** — Ἀνίκανοι πρὸς διορισμὸν εἶναι καὶ οἱ καταδικασθέντες ἐφ' οἵωδήποτε κακουργήματι ἢ ἐπὶ πλημμελήματι ἐκ τῶν ἀπαριθμουμένων ἐν ἄρθρῳ 22 ποιν. ν. (κλοπὴ, ὑπεξαίρεσις, ἀπάτη, παραποίησις, ψευδορκία, ἥτοι πλημμελήματα ἀφορῶντα εἰς τὰ ἥθη κλπ.), εἰς ποινὴν ἐνιαυσίου τοῦλάχιστον φυλακίσεως. Οὗτοι στεροῦνται τῆς ἱκανότητος νὰ εἶναι δημόσιοι, ἐκκλησιαστικοί, δημοτικοὶ ὑπάλληλοι καὶ νὰ μετέχωσι δημοτικῶν, νομαρχιακῶν συμβουλίων ἢ πάσης ἄλλης πολιτικῆς συνελεύσεως.

Ἡ ἀνικανότης αὕτη διαρκεῖ διὰ βίου. Αἶρεται ὅμως ἐὰν ὁ καταδικασθεὶς ἀποκατασταθῇ, κατὰ τὰ ἄρθρα 564 κ. ἐπ. τῆς Ποιν. Δικονομίας, ἐκδιδομένου Β. Διατάγματος κατόπιν γνωματεύσεως τοῦ οἰκείου ἐφετείου, διὰ τοῦ ὁποίου, μετὰ τὴν ἔκτισιν τῆς ποινῆς καὶ ἐξετάσεως τῆς μετέπειτα διαγωγῆς τοῦ καταδικασθέντος, αἶρονται αἱ συνέπειαι τῆς καταδίκης.

Ἄλλοτε ὅμως ἡ ἀνικανότης εἶναι προσωρινή, διαρκοῦσα μόνον ἐφ' ὅσον χρόνον διαρκεῖ ἡ ποινὴ, ὡς π.χ. ὅταν καταδικασθῇ τις ἐπὶ ζωοκλοπῇ ἢ ζωοκτονίᾳ, κλπ.

Προκειμένου περὶ δικαστικῶν ὑπαλλήλων, ὁ νόμος εἶναι αὐστηρότερος. Ἀνίκανος ἵνα διορισθῇ εἰς δικαστικὴν θέσιν εἶναι πᾶς καταδικασθεὶς ἐπὶ κακουργήματι ἢ ἐπὶ πλημμελήματι ἐκ τῶν τοῦ ἄρθρου 22 τοῦ Ποιν. Νόμου, ἔστω καὶ εἰς ποινὴν κα-

τωτέραν τῆς ἐνιαυσίου φυλακίσεως. Ἡ ἀνικανότης δὲ αὕτη διαρκεῖ διὰ βίου καὶ δὲν αἴρεται διὰ τῆς ἀποκαταστάσεως.

Νόμοι τινὲς ἐπεκτείνουνσι τὰς αὐστηροτέρας ταύτας ἀρχὰς καὶ ἐπὶ ἄλλων κατηγοριῶν ὑπαλλήλων.

3) **Στέρησις πολιτικῶν δικαιωμάτων.**—Αὕτη δὲν ἐπάγεται καθ' ἑαυτὴν ἀνικανότητα πρὸς διορισμόν, τὴν ἀνικανότητα ὅμως ἐπιφέρει εἰς τὰς περισσοτέρας περιπτώσεις ἢ α ἰ τ ί α, διὰ τὴν ὁποίαν ἐστερήθη τις τῶν πολιτικῶν του δικαιωμάτων. Πράγματι, ἡ στέρησις ἐπέρχεται διὰ τοὺς ἑξῆς λόγους: α) Ὕνεκα καταδίκης εἰς ἐγκληματικὴν ποινὴν, (εἰρκτὴν 5—10 ἐτῶν, πρόσκαιρα δεσμὰ 10—20 ἐτῶν, ἰσόβια δεσμὰ), ἐπὶ κακουργήματι ἢ ἐπὶ πλημμελήματι ἐκ τῶν ἐν τῷ ἄρθρῳ 22 τοῦ ποιν. νόμου ἀπαριθμουμένων. Ἡ ἀνικανότης πρὸς διορισμόν ἐπέρχεται οὐχὶ ἔνεκα τῆς στέρησεως τῶν πολιτικῶν δικαιωμάτων, ἀλλ' ἔνεκα τῆς καταδίκης, συμφώνως πρὸς τὰ ἀνωτέρω, ὑπὸ ἀριθμὸν 2, ἀναπτυχθέντα.

β) Ὕνεκεν ἀπαγορεύσεως ἢ ἀντίληψως, διατασσομένης ὑπὸ τοῦ δικαστηρίου. Καὶ ὑπὸ ἀπαγόρευσιν μὲν τίθεται τις ἔνεκα μανίας, βλακείας ἢ παραφροσύνης, ὑπὸ ἀντίληψιν δ' ἔνεκεν ἀσωτείας ἢ διαφορουμένων φρενῶν. Εἰς τὰς περιπτώσεις ταύτας, ὁ νόμος δὲν ὁρίζει ὅτι ὁ τεθεὶς ὑπὸ ἀπαγόρευσιν ἢ δικαστικὴν ἀντίληψιν καθίσταται ἀνίκανος πρὸς διορισμόν, πλὴν ὅμως εἶναι λογικὸν νὰ δεχθῶμεν ὅτι τὰ πρόσωπα ταῦτα, ἀφοῦ δὲν εἶναι ἱκανὰ νὰ δηλώσουν ἐλευθέρως καὶ ἐγκύρως τὴν βούλησιν αὐτῶν μὲ πλήρεις νομικὰς συνεπείας, δὲν εἶναι ἱκανὰ καὶ νὰ δηλώσουν ἐγκύρως τὴν ἀπαιτουμένην συναίνεσιν των πρὸς διορισμόν.

γ) Ὕνεκα πτωχεύσεως στερεῖται τις τῆς ἐλευθέρας διαχειρίσεως τῆς περιουσίας του, συνεπεία δὲ τούτου στερεῖται, κατὰ τὸν ἐκλογικὸν νόμον, καὶ τῆς ἀσκήσεως τῶν πολιτικῶν αὐτοῦ δικαιωμάτων. Ἡ στέρησις ὅμως αὕτη δὲν ἐπέρχεται διὰ λόγους ἀναγομένους εἰς τὴν φυσικὴν ἱκανότητα τοῦ προσώπου πρὸς δῆλωσιν βουλήσεως καὶ συνεπῶς δὲν ὑπάρχει λόγος νὰ θεωρήσωμεν αὐτὸν ὡς ἀνίκανον πρὸς διορισμόν, ἐφ' ὅσον ὁ νόμος δὲν καθιερώσῃ εἰδικῶς τὴν τοιαύτην ἀνικανότητα.

δ) Στέρησιν τῶν πολιτικῶν δικαιωμάτων ἐπιβάλλουν τέλος

οἱ νόμοι καὶ ὥς συνέπειαν καταδίκης δι' ὠρισμένα ἀδικήματα, π.χ. διὰ λαθρεμπορίαν, διὰ παράβασιν τοῦ ἐκλογικοῦ νόμου κλπ. Εἰς τὰς περιπτώσεις ταύτας ἡ στέρησις δὲν συνεπάγεται καὶ ἀνικανότητα πρὸς διορισμὸν ἐκτὸς ἐὰν ὁ νόμος καθιερώνη εἰδικῶς αὐτήν.

Ἐν συμπεράσματι, διὰ νὰ κρίνωμεν ἐὰν ἡ στέρησις τῶν πολιτικῶν δικαιωμάτων ἐπιφέρει ἢ ὄχι ἀνικανότητα πρὸς διορισμὸν, θὰ ἐξετάσωμεν ἐὰν ἡ ἀϊτία, διὰ τὴν ὁποίαν ἀπηγγέλθη ἡ στέρησις ἀποτελῇ ἢ ὄχι λόγον ἀνικανότητος.

4) *Μὴ ἐκπλήρωσις στρατιωτικῆς ὑποχρεώσεως.*—Τὴν ἀνικανότητα ταύτην καθιερώνουν γενικῶς οἱ νόμοι, διότι ἡ στρατιωτικὴ θητεία θεωρεῖται ὥς τὸ σπουδαιότερον καθῆκον πρὸς τὴν Πολιτείαν.

Ὡς μὴ ἐκπληρώσαντες τὰς στρατιωτικὰς αὐτῶν ὑποχρεώσεις θεωροῦνται ἐκεῖνοι, οἱ ὅποιοι ὑπεῖχον ὑποχρέωσιν καὶ ἀπέφυγον τὴν ἐκπλήρωσιν αὐτῆς, οὐχὶ δὲ ὅσοι νομίμως ἀπηλλάγησαν αὐτῆς. Κατὰ κανόνα, ἡ σωματικὴ ἀνικανότης διὰ τὴν στρατιωτικὴν ὑπηρεσίαν δὲν ἐπάγεται καὶ ἀνικανότητα διὰ τὴν δημοσίαν ὑπηρεσίαν, διότι εἶναι δυνατόν ὁ κριθεὶς ἀνίκανος διὰ τὴν στρατιωτικὴν ὑπηρεσίαν νὰ εἶναι ἱκανὸς διὰ μίαν ἐλαφρὰν ὑπηρεσίαν γραφείου. Πρὸς τὴν μὴ ἐκπλήρωσιν τῆς στρατιωτικῆς ὑποχρεώσεως ἐξομοιοῦται καὶ ἡ μὴ ἐγγραφὴ εἰς τὸ μητρώον ἀρρένων.

Γ'. Προσόντα.

Τρίτη νόμιμος προϋπόθεσις τοῦ διορισμοῦ εἶναι ἡ ὑπαρξὶς τῶν ὑπὸ τοῦ νόμου ἀπαιτουμένων προσόντων, ἅτινα κατατάσσονται ὥς ἑξῆς :

1) *Ἡλικία.*—Ὁ νόμος δὲν ἀπαιτεῖ νὰ εἶναι τις ἐνήλικος διὰ νὰ διορισθῇ εἰς δημοσίαν θέσιν, ἀλλὰ καθορίζει ἐκάστοτε τὸ ἀνώτατον καὶ τὸ κατώτατον ὄριον ἡλικίας, ἡ ὁποία ἀπαιτεῖται ὥς προσὸν διὰ τὴν κατάληψιν τῆς θέσεως. Ἡ ἡλικία ἀποδεικνύεται διὰ τῆς ἐγγραφῆς εἰς τὸ μητρώον ἀρρένων.

2) *Φῦλον.*—Τὸ νὰ ἀνήκη τις εἰς ὠρισμένον φύλον ἀποτε-

λεῖ ἐνίστε προσὸν διὰ τὸν διορισμόν, διότι οἱ νόμοι ὠρισμένας μὲν θέσεις ἀφίνουσι προσιτὰς εἰς ὑποψηφίους ἀμφοτέρων τῶν φύλων, ἄλλας ὅμως προορίζουσιν ἀποκλειστικῶς διὰ τοὺς ἄρρενας, π.χ. τὰς θέσεις τῶν στρατιωτικῶς συντεταγμένων ὑπηρεσιῶν ἐν γένει, τὰς δικαστικὰς θέσεις κλπ. ἢ ἀποκλειστικῶς διὰ τὰς γυναῖκας, π.χ. τὰς θέσεις διδασκαλισσῶν εἰς σχολεῖα θηλέων, ἢ ὑπαλλήλων εἰς γυναικείας φυλακὰς κλπ.

Ἐρωτᾶται, ἐὰν ὁ ὑπὸ τοῦ νόμου ἀποκλεισμός προσώπων ἀπὸ δημοσίας θέσεις ἔνεκα τοῦ φύλου των, εἶναι σύμφωνος πρὸς τὸ Σύνταγμα. Τὸ ἄρθρον 3 ὁρίζει, ὡς εἶδομεν, ὅτι μόνον οἱ πολῖται Ἕλληνες εἶναι δεκτοὶ εἰς τὰς δημοσίας ὑπηρεσίας. Ὁ ὅρος «πολῖται Ἕλληνες», περιλαμβάνει ὅχι μόνον τοὺς ἀσκοῦντας πολιτικά δικαιώματα πολίτας (στενὴ ἔννοια τοῦ «πολίτου») ἀλλὰ πάντας τοὺς κεκτημένους τὴν ἑλληνικὴν ἰθαγένειαν (εὐρεῖα ἔννοια τοῦ «πολίτου»). Συνεπῶς, ἄνδρες καὶ γυναῖκες, εἶναι δεκτοὶ εἰς τὰς δημοσίας ὑπηρεσίας. Τὸ Σύνταγμα μάλιστα τοῦ 1927 περιεῖχε καὶ ἐρμηνευτικὴν δήλωσιν, ἡ ὁποία καθώριζεν ὅτι «ἐννοοῦνται οἱ πολῖται Ἕλληνες, ἄνευ διακρίσεως φύλου ἢ ἡλικίας». Αἱ διατάξεις ὅμως αὗται δὲν ἔχουν τὴν ἔννοιαν ὅτι ὅλοι οἱ πολῖται, καὶ οἱ ἀνήλικοι ἀκόμη καὶ αἱ γυναῖκες δύνανται νὰ ἀξιῶσιν νὰ εἶναι προσιτὰς εἰς αὐτοὺς πᾶσαι αἱ δημόσιαι θέσεις, ἀλλ' ὅτι εἰς τὴν κρίσιν τοῦ νομοθέτου ἀνήκει νὰ καθορίζη ποῖαι θέσεις, ὡς ἐκ τῆς φύσεώς των, πρέπει νὰ καθορίζωνται ἀποκλειστικῶς διὰ τοὺς ἄρρενας καὶ ποῖαι νὰ εἶναι προσιτὰς εἰς ἀμφοτέρω τὰ φύλα. Οὕτω π.χ. τὸ Συμβούλιον τῆς Ἐπικρατείας, ὑπὸ τὸ κράτος ἀκόμη τοῦ Συντάγματος τοῦ 1927, εἶχε δεχθῇ ὅτι δὲν εἶναι ἀντισυνταγματικὸς ὁ νόμος ὁ ὁποῖος ἀποκλείει τὰς γυναῖκας ἀπὸ ὠρισμένας θέσεις (π.χ. θέσεις δικαστῶν). Καὶ ἐὰν δὲ ὁ νόμος σιωπᾷ, ἡ διοικητικὴ ἀρχὴ δὲν εἶναι ὑποχρεωμένη νὰ δεχθῇ ἀδιακρίτως ἄνδρας καὶ γυναῖκας, ἀλλὰ δεόν ν' ἀποβλέψη εἰς τὴν φύσιν τῆς ὑπηρεσίας καὶ νὰ μὴ δεχθῇ τὰς γυναῖκας, ἐὰν κρίνῃ ὅτι τὰ καθήκοντα τῆς ὑπηρεσίας εἶναι ἀσυμβίβαστα πρὸς τὴν φύσιν τῆς γυναικός. Οὕτω π.χ. δὲν εἶναι ἀνάγκη νὰ ὁρίζη ὁ νόμος ὅτι αἱ γυναῖκες ἀποκλείονται ἀπὸ τὰς θέσεις τῶν ἀξιωματικῶν, διότι τοῦτο προκύπτει ἀπὸ τὴν φύσιν τῆς ὑπηρεσίας, ἔξε-

ταξομένην πάντως ἐν συνδυασμῷ πρὸς τὰς κρατούσας ἐκάστοτε κοινωνικὰς ἀντιλήψεις.

Παρ' ἡμῖν, οἱ νόμοι ἐνίστε ἀποκλείουν τὰς γυναῖκας καὶ ἀπὸ ὑπηρεσίας, τὰς ὁποίας, κατὰ κοινὴν πεῖραν, θὰ ἠδύναντο νὰ ἐκτελέσουν. Οὕτω π.χ. ὁ ἀν. νόμος 1488 τοῦ 1938 περὶ διοικητικῶν ὑπηρεσιῶν ἀπαγορεύει εἰς τὰς γυναῖκας τὸν διορισμὸν εἰς θέσεις διοικητικῶν ὑπαλλήλων ἁρμοδιότητος ὑπουργείου ἐσωτερικῶν, ἐξαιρουμένων τῶν θέσεων τῶν δακτυλογράφων.

Προσκαίρως εἶχε καθιερωθῇ ὁ ἀποκλεισμὸς τῶν γυναικῶν ἀπὸ τὰς δημοσίας θέσεις δυνάμει τῆς Θ' Συντακτικῆς Πράξεως τοῦ 1935, ἣτις ὅμως κατηργήθη μετὰ τινος μηνος.

3) **Υγεία.**—'Ἡ καλὴ κατάστασις τῆς ὑγείας τῶν δημοσίων ὑπαλλήλων ἐξυπηρετεῖ τὸ συμφέρον τῆς Πολιτείας, διότι ὁ ὑγιὴς ὑπάλληλος ἀποδίδει περισσότερον διὰ τῆς ἐργασίας του, ἐπὶ πλέον δὲ δὲν ὑπάρχει τόσον μεγάλη πιθανότης νὰ ὑποχρεωθῇ ἡ Πολιτεία νὰ χορηγήσῃ ἀναρρωτικὰς ἀδείας, τουθ' ὅπερ θ' ἀπέβαιναν εἰς ἐπιβάρυνσιν τοῦ προϋπολογισμοῦ, προσλαμβανομένων ἀναπληρωτῶν.

Ὁρισμένοι νόμοι ὑποχρεοῦν τοὺς ὑποψηφίους εἰς προηγουμένην σωματικὴν ἐξέτασιν, π.χ. διὰ τὰς θέσεις τῶν στρατιωτικῆς συντεταγμένων ὑπηρεσιῶν, θὰ ἦτο ὅμως ὀρθὸν νὰ ἐπεκταθῇ τὸ μέτρον τοῦτο δι' ὅλους τοὺς κλάδους.

4) **Διαγωγή χρηστή.** 'Ἡ ἐπιλογή τῶν δημοσίων ὑπαλλήλων μεταξὺ τῶν περισσότερων χρηστῶν στοιχείων ἐξασφαλίζεται ἐν μεγάλῳ μέτρῳ, ἀφοῦ οἱ καταδικασθέντες ἐπὶ κακουργήματι ἢ πλημμελήματι ἐκ τῶν τοῦ ἄρθρου 22 τοῦ ποιν. νόμου εἶναι ὡς εἴπομεν ἀνίκανοι πρὸς διορισμόν. Ἀλλὰ συχνὰ οἱ νόμοι ἀπαιτοῦν λευκὸν ποινικὸν μητρώον. Προκειμένου περὶ ὑπαλλήλου προϋπηρετήσαντος ἤδη, ἡ ἐπιδειχθεῖσα κατὰ τὸ παρελθὸν διαγωγή του δύναται νὰ πιστοποιηθῇ διὰ πιστοποιητικοῦ τῆς ἀρχῆς, παρὰ τῇ ὁποίᾳ εἶχε προϋπηρετήσῃ.

5) **Εἰδικὴ μόρφωσις.**—'Ἡ εἰδικὴ μόρφωσις καὶ αἱ γνώσεις, αἱ ὁποῖαι ἀπαιτοῦνται ὡς προσὸν διὰ τὴν εἴσοδον εἰς τὰς δημοσίας ὑπηρεσίας ποικίλλουν ἀναλόγως τοῦ εἴδους μιᾶς ἐκάστης θέσεως. Γενικὴν διάταξιν περιέχει ὁ ἀν. νόμος 897 τοῦ 1937, ὁ

ὁποῖος ὁρίζει ὅτι 1) τὸ ἀπολυτήριο γυμνασίου δὲν χορηγεῖ δικαίωμα πρὸς διορισμὸν εἰς θέσιν βαθμοῦ ἀνωτέρου τοῦ γραφείως α' τάξεως καὶ 2) ὅτι τὸ πτυχίον πανεπιστημίου ἢ ἰσοτίμου ἀνωτάτης σχολῆς δὲν χορηγεῖ δικαίωμα πρὸς διορισμὸν εἰς θέσιν βαθμοῦ ἀνωτέρου τοῦ γραμματέως β' τάξεως. Περιέχει ὅμως καὶ ὁ νόμος οὗτος πολλὰς ἐξαιρέσεις.

Ἡ ἀπόδειξις τῆς ὑπάρξεως τῶν εἰδικῶν γνώσεων δύναται νὰ εἶναι τυπικὴ ἢ οὐσιαστικὴ ἅμα καὶ τυπικὴ. Τυπικὴ εἶναι ὅταν ὁ νόμος ἀρκεῖται εἰς τὴν προσαγωγὴν τῶν πτυχίων καὶ διπλωμάτων, τὰ ὁποῖα ἡ Πολιτεία ἀναγνωρίζει ὡς ἀποδεικνύοντα ὠρισμένας γνώσεις. Ὄταν ὅμως ὁ νόμος δὲν ἀρκεῖται εἰς τὴν προσαγωγὴν τῶν πτυχίων, ἀλλὰ ἐξακριβώνει ἐὰν καὶ πράγματι οἱ κεκτημένοι τὰ πτυχία εἶναι ἐπαρκῶς κατηρτισμένοι, τότε λέγομεν ὅτι ἡ ἀπόδειξις εἶναι τυπικὴ ἅμα καὶ οὐσιαστικὴ.

Ἡ οὐσιαστικὴ ἀπόδειξις τῶν γνώσεων ἐνεργεῖται διὰ δοκιμασίας, ἡ ὁποία δύναται νὰ εἶναι εἴτε ἀπλῇ ἐξέτασις, εἴτε διαγωνισμός. Ἐξέτασις εἶναι ὅταν ἐξακριβώνεται ἡ ἱκανότης τῶν ὑποψηφίων καὶ οἱ κριθέντες ἱκανοὶ δύνανται νὰ καταλάβωσιν ὠρισμένας θέσεις, ἄνευ συγκρίσεως μεταξύ των, κατὰ τὴν κρίσιν τῆς διοικήσεως. Διαγωνισμός εἶναι ὅταν δὲν ἀρκεῖ νὰ κριθῇ τις ἱκανός, ἀλλὰ δέον νὰ γίνῃ ὁ διαγωνισμός κατὰ τὴν σειρὰν τῆς ἐπιτυχίας.

6) *Εὐνοιαὶ ὑπὲρ ὠρισμένων κατηγοριῶν ὑποψηφίων.* Οἱ νόμοι καθιερώνουν προτίμησιν τῶν ὑποψηφίων, οἱ ὅποιοι ἀνήκουν εἰς ὠρισμένας κατηγορίας π.χ. θύματα πολέμου, παλαιούς πολεμιστάς, πολυτέκνους. Γενικὴ ἀρχή, διέπουσα τὰς εἰδικὰς ταύτας προστατευτικὰς διατάξεις, εἶναι ὅτι οἱ ἀνήκοντες εἰς τὰς εὐνοουμένας κατηγορίας προτιμῶνται τῶν ἄλλων μόνον ἐὰν εὐρίσκωνται ὑπὸ ἴσους ὅρους πρὸς αὐτούς, οὐχὶ δὲ ἐὰν εὐρίσκωνται ὑπὸ ὅρους κατωτέρους, ἐκτὸς ἂν ὁ νόμος ὁρίζῃ ἄλλως.

Δ'. Ἐλλειψις κωλύματος.

Κώλυμα πρὸς διορισμὸν ὀνομάζομεν τὴν νομικὴν ἐκείνην ἢ πραγματικὴν ιδιότητα τοῦ προσώπου, ἡ ὁποία, χωρὶς νὰ κα-

θιστῶ αὐτὸ ἀνίκανον πρὸς διορισμόν, ἐμποδίζει ἐν τούτοις τὴν νόμιμον παρ' αὐτοῦ κατάληψιν ὠρισμένης δημοσίας θέσεως. Ἡ διαφορὰ λοιπὸν μεταξὺ ἀνικανότητος καὶ κωλύματος ἔγκειται εἰς τὸ ὅτι ἡ μὲν περίπτωσις ἀνικανότητος πλήσσει τὸ πρόσωπον τοῦ ὑποψηφίου καὶ ἀφαιρεῖ ἀπ' αὐτοῦ τὴν ἱκανότητα νὰ ἀποκτήσῃ τὴν ιδιότητα τοῦ ὑπαλλήλου, ἐνῶ εἰς τὴν περίπτωσιν κωλύματος τὸ πρόσωπον ἔχει τὴν ἱκανότητα, ἀλλὰ ὁ νόμος ἀπαγορεύει τὴν ὑπ' αὐτοῦ κατάληψιν ὠρισμένης θέσεως, ἐφ' ὅσον συντρέχουσιν εἰδικαί, ὑπὸ τοῦ νόμου προβλεπόμεναι, συνθῆκαι.

Τὰ κωλύματα εἶναι τὰ ἑξῆς :

1) **Τὸ ἀσυμβίβαστον** μιᾶς δημοσίας θέσεως πρὸς ἄλλην. Κατὰ κανόνα ἐπιτρέπεται, ἐὰν ὁ νόμος σιωπᾷ, εἰς ἓν καὶ τὸ αὐτὸ πρόσωπον νὰ κατέχῃ δυὸ ἢ πλείονας θέσεις, περιορισμὸς δὲ ὑφίσταται μόνον ὡς πρὸς τὴν ἀπόληψιν δυὸ μισθῶν (κατωτ. κεφ. Ζ'). Κατ' ἐξαίρεσιν ὁ νόμος ἀπαγορεύει εἰς ὠρισμένας κατηγορίας ὑπαλλήλων, π.χ. τοὺς δικαστάς, νὰ κατέχουν ἄλλην θέσιν, πλὴν τῆς τοῦ καθηγητοῦ τοῦ Πανεπιστημίου ἢ ἀνωτάτων ἰσοτίμων σχολῶν.

Διάφορον σημασίαν ἔχει τὸ λεγόμενον βουλευτικὸν ἀσυμβίβαστον, δυνάμει τοῦ ὁποίου βουλευτῆς, ἀποδεχόμενος δημοσίαν θέσιν ἐκπίπτει τοῦ βουλευτικοῦ ἀξιώματος. Ἐνταῦθα ὁ διορισμὸς δὲν εἶναι παράνομος, ἀλλὰ ἡ ἀποδοχὴ τῆς θέσεως παρὰ τοῦ βουλευτοῦ ἐπιφέρει τὴν ἔκπτωσιν αὐτοῦ ἀπὸ τῆς βουλευτικῆς ιδιότητος. Συνεπῶς τὸ βουλευτικὸν ἀσυμβίβαστον δὲν συγκαταλέγεται μεταξὺ τῶν κωλυμάτων πρὸς διορισμόν.

2) **Ἡ ἀπόλυσις** ἐκ θέσεως προηγουμένως κατεχομένης, ἀποτελεῖ κώλυμα πρὸς ἀναδιορισμόν, ἐὰν δὲν γνωματεύσῃ εὐνοϊκῶς τὸ ὑπηρεσιακὸν συμβούλιον τοῦ ὑπουργείου, παρ' ᾧ ὑπηρετήσεν ὁ ἀπολυθείς.

Ἐκτὸς τῆς γενικῆς ταύτης διατάξεως, συνήθως οἱ νόμοι καθιερώνουν διαρκὲς ἢ πρόσκαιρον κώλυμα τοῦ διὰ πειθαρχικοὺς λόγους ἀπολυθέντος ὅπως ἀναδιορισθῇ εἴτε εἰς τὴν θέσιν, ἐξ ἧς ἀπελύθη εἴτε εἰς πᾶσαν θέσιν.

3) **Κώλυμα ἐκ τῆς ἐντοπιότητος.**—Ἐντοπιότης καλεῖται

ὁ ἰδιαίτερος δεσμός τοῦ προσώπου πρὸς ὠρισμένην περιφέρειαν, ἔνεκα τοῦ ὁποίου ὁ νόμος ἀπαγορεύει εἰς αὐτὸ νὰ ἀσκῇ καθήκοντα ὑπαλλήλου ἐν τῇ περιφερείᾳ ταύτῃ. Τὴν ἀπαγόρευσιν δικαιολογεῖ ἡ δυσπιστία πρὸς τὸν ὑπάλληλον, ὅστις, συνδεόμενος πρὸς τὴν τοπικὴν περιφέρειαν, δὲν θὰ παρέχῃ ἐπαρκεῖς ἐγγυήσεις, περὶ τῆς ἀμερολήπτου ἀσκήσεως τῶν καθηκόντων του. Ὅριζει δηλαδή ὁ νόμος ὅτι δὲν δύναται νὰ ὑπηρετῇ ὁ ὑπάλληλος εἰς τὸν τόπον, ἐξ οὗ κατάγεται, ἢ ἐξ οὗ ἔλαβε σύζυγον, ἢ ἐν τῷ ὁποίῳ ἀσκεῖ τὰ πολιτικὰ αὐτοῦ δικαιώματα ἢ ἥσκησε ταῦτα κατὰ τὴν τελευταίαν τριετίαν. Τὸ κώλυμα τοῦτο περιλαμβάνει τοὺς νομάρχας, πρωτοδίκας, εἰσαγγελεῖς, γραμματεῖς, οἰκονομικοὺς ἐφόρους, ταμίας, τελώνας, δασονόμους καὶ πολλὰς ἄλλας κατηγορίας δημοσίων ὑπαλλήλων. Ἐξαιρεῖ ὁ νόμος τὰς περιφερείας τῶν Ἀθηνῶν καὶ τοῦ Πειραιῶς καὶ τὰς ἑδρας τῶν Ἐφετείων ὡς πρὸς τὰ μέλη τῶν αὐτόθι Πρωτοδικείων.

Τὸ κώλυμα τῆς ἐντοπιότητος πρέπει νὰ θεωρεῖται κατ' ἀκριβολογίαν ὡς κώλυμα πρὸς τοποθέτησιν. Ὁ παρὰ τὴν ἐντοπιότητα γενόμενος διορισμός δὲν εἶναι παράνομος, ἀλλὰ προκύπτει διὰ τὸν διορισθέντα ὑποχρέωσις νὰ ἀποποιηθῇ οὐχὶ τὸν διορισμὸν γενικῶς, ἀλλὰ ἀπλῶς τὴν ἐγκατάστασιν εἰς τὴν θέσιν ταύτην. Ὁ μὴ ἀποποιηθεὶς τὴν ἐγκατάστασιν τιμωρεῖται διὰ τριετοῦς στέρησεως τῶν πολιτικῶν αὐτοῦ δικαιωμάτων.

4) *Κώλυμα ἐκ τῆς συγγενείας.*— Κατὰ τὸ ἄρθρον 273 τοῦ Ὁργανισμοῦ τῶν Δικαστηρίων, τὰ μέλη τῶν δικαστηρίων, οἱ γραμματεῖς καὶ οἱ εἰσαγγελεῖς δὲν δύναται νὰ διορισθῶσιν εἰς δικαστήριον, παρ' ᾧ ὑπηρετοῦσι συγγενεῖς αὐτῶν ἐξ αἵματος ἢ κηδεστίας, κατ' εὐθείαν μὲν γραμμὴν ἀπολύτως, ἐκ πλαγίου δὲ μέχρι τρίτου βαθμοῦ.

Καὶ ἐνταῦθα πρόκειται περὶ κωλύματος πρὸς τοποθέτησιν. Ὁ μὴ ἀποποιηθεὶς τὴν τοποθέτησιν τιμωρεῖται διὰ προστίμου καὶ προσωρινῆς παύσεως, ἐπὶ πλέον δὲ μετατίθεται.

Τὸ κώλυμα ἐκ τῆς συγγενείας αἴρεται διὰ Διατάγματος, παρέχοντος συγγνώμην συγγενείας, ἢ ὁποία ὁμῶς πρέπει νὰ ζητηθῇ καὶ δοθῇ πρὸ τῆς ἐγκαταστάσεως.

Ἀποτελέσματα τοῦ παρανόμου διορισμοῦ.

Ὁ διορισμός, ὁ γενόμενος χωρὶς νὰ συντρέχωσιν αἱ ὡς ἄνω προϋποθέσεις, (δηλ. Α' νενομοθετημένη θέσις, Β' Ἰκανότης πρὸς διορισμόν, Γ' Προσόντα καὶ Δ' Ἑλλειψις κωλύματος), εἶναι παράνομος, δύναται δὲ ν' ἀνακληθῇ συμφώνως πρὸς τοὺς ἐξῆς κανόνας :

1) Ἐὰν προεκλήθῃ δι' ἀπατηλῆς ἐνεργείας τοῦ διορισθέντος, ἔαν π. χ. ὁ διορισθεὶς προσήγαγε ψευδῇ πιστοποιητικὰ περὶ τῶν προσόντων αὐτοῦ, ἡ Διοίκησις δύναται ὁποτεδήποτε ν' ἀνακαλέσῃ τὸν διορισμόν, διότι τὸ ἐν δόλῳ διατελοῦν πρόσωπον, οὐδὲν δικαίωμα ἀποκτᾷ ἐκ τῆς δολίως προκληθείσης πράξεως.

2) Ἐὰν ὅμως ὁ διορισμός ἐγένετο ἐκ πλάνης τῆς Διοικήσεως παρανόμως, χωρὶς εἰς τοῦτο νὰ εὐθύνεται ὁ διορισθεὶς, τότε ὁ διορισμός οὗτος δύναται καὶ πάλιν ν' ἀνακληθῇ, πλὴν ὅμως ἡ ἀνάκλησις πρέπει νὰ γίνῃ τὸ ταχύτερον, ἐντὸς εὐλόγου χρονικοῦ διαστήματος. Διότι ἂν ἡ Διοίκησις ἀφίση νὰ παρέλθῃ μακρὸν χρονικὸν διάστημα, ἐν τῷ μεταξὺ δὲ ὁ διορισθεὶς ἀσκεῖ ἀνενοχλήτως τὰ καθήκοντά του, οὗτος ἀποκτᾷ πλέον δικαίωμα ὥπως διατηρηθῇ ἐν ἰσχύϊ ἡ κατάστασις αὕτη, ἡ ὁποία ἄνευ ὑπαιτιότητος αὐτοῦ ἐδημιουργήθη. Λέγομεν τότε ὅτι ὁ διορισμός καθίσταται ἀμετάκλητος. Ποῖον εἶναι ὅμως ἐκάστοτε τὸ εὐλογον χρονικὸν διάστημα, δὲν δύναται νὰ καθορισθῇ διὰ γενικῆς ἀρχῆς, ἀλλὰ κρίνει περὶ τούτου ἐκάστοτε τὸ Συμβούλιον τῆς Ἐπικρατείας.

3) Ἐὰν ὁ διορισμός ἐγένετο εἰς θέσιν, τῆς ὁποίας τὰ καθήκοντα ἔχουν ἄμεσον σχέσιν μὲ σοβαρὰ δημόσια συμφέροντα, εἶναι δυνατὸν πάντοτε ν' ἀνακληθῇ, ἔστω καὶ ἂν παρῇλθε μακρὸν χρονικὸν διάστημα. Π.χ. ἔαν διωρίσθῃ τις δικαστὴς ἐνῶ στερεῖται οὐσιωδῶν προσόντων, πρέπει πάντοτε νὰ ἐπανορθωθῇ τὸ σφάλμα τοῦτο τῆς Διοικήσεως.

4) Ἐὰν ὁ διορισμός προῆλθεν ἀπὸ ὄργανον ἀπολύτως ἐστειρημένον ἀρμοδιότητος πρὸς διορισμόν, ὁ τοιοῦτος διορισμός δύναται πάντοτε καὶ ὀφείλει ν' ἀνακληθῇ.

Ἐρωτᾶται ἤδη, κατὰ τὸ διάστημα τὸ μεσολαβοῦν ἀπὸ τῆς

ἐκδόσεως τοῦ παρανόμου διορισμοῦ μέχρι τῆς ἀνακλήσεως αὐτοῦ, ὁ παρανόμως διορισθεὶς ἀσκεῖ νομίμως τὰ καθήκοντά του καὶ ἐκδίδει ἐγκύρους πράξεις;

Διὰ τὰ δοθῆν λύσις, πρέπει νὰ γίνη ἡ διάκρισις μεταξὺ διορισμοῦ, ὁ ὁποῖος ἐξεδόθη ἀπὸ ὄργανον ἐστερημένον πάσης ἀρμοδιότητος πρὸς τοῦτο, ἀπὸ τὸν διορισμὸν ὁ ὁποῖος ἐγένετο ἀπὸ ἀρμόδιον μὲν ὄργανον, πλὴν ὅμως χωρὶς νὰ συντρέχουν αἱ ἄλλαι προϋποθέσεις τοῦ διορισμοῦ (προσόντα κλπ.).

Εἰς τὴν πρώτην περίπτωσιν, ὁ διορισθεὶς παρ' ἀπολύτως ἀναρμοδίου ὁργάνου (π.χ. διωρίσθη τις Νομάρχης ἀπὸ τὸν Πρόεδρον τοῦ Ἀρείου Πάγου) ἐξομοιοῦται μὲ ἐκείνον ὁ ὁποῖος οὐδόλως ἔχει διορισθῆ καὶ ὁ ὁποῖος καλεῖται «νοσφιζόμενος ἐξουσίαν» (usurpator). Τοῦ νοσφιζομένου αἱ πράξεις εἶναι ἄκυροι καὶ δὲν δημιουργοῦν συνεπείας, καταρρέουν δέ, ἅμα ὡς ἀνακληθῆ ὁ ἀναρμοδίως ἐκδοθεὶς διορισμός, ὅστις δὲν ἦτο ἀπλῶς παράνομος, ἀλλὰ νομικῶς ἀνύπαρκτος.

Ὅταν ὅμως ὁ διορισμὸς ἐξεδόθη παρὰ τοῦ ἀρμοδίου ὁργάνου χωρὶς ὅμως νὰ συντρέχωσι τὰ νόμιμα προσόντα καὶ αἱ λοιπαὶ προϋποθέσεις, ἢ παρ' ἀρμοδίου μὲν ὁργάνου ἀλλὰ ἀνήκοντος εἰς τὴν αὐτὴν ἱεραρχικὴν τάξιν μὲ τὸ νόμῳ ἀρμόδιον (π.χ. διωρίσθη τις δημοδιδάσκαλος ὑπὸ τοῦ Γενικοῦ Διοικητοῦ Μακεδονίας, ἐνῶ ἀρμόδιος κατὰ τόπον ἦτο ὁ Γενικὸς Διοικητὴς Θράκης), τότε ὁ διορισμὸς δὲν θεωρεῖται ἀνύπαρκτος, ἀλλ' ἀπλῶς παράνομος, ὁ δὲ οὕτω διορισθεὶς δὲν θεωρεῖται ὡς usurpator, ἀλλὰ ἀπλῶς ὡς παρανόμως διωρισμένος ὑπάλληλος, (ὑπάλληλος de facto). Τοῦ ὑπαλλήλου τούτου αἱ πράξεις δὲν ἀκυροῦνται ἅμα ὡς ἀνακληθῆ ὁ διορισμός, ἀλλὰ παραμένουν ἰσχυραί. Τοῦτο γίνεται δεκτὸν ἀπὸ τῆς ἐποχῆς τοῦ ρωμαϊκοῦ δικαίου. Εἰς ἓν χωρίον τῶν Πηγῶν ἀναφέρεται ἡ περίπτωσις δούλου καλουμένου Barbarius Philippus, ὁ ὁποῖος, καίτοι ἐστερημένος τῶν προσόντων, ὡς δοῦλος, κατώρθωσε νὰ ἐξαπατήσῃ τὰς ἀρχὰς καὶ νὰ διορισθῇ πραιτωρ, δηλαδὴ δικαστής. Ὅταν ἀνεκαλύφθη, φυσικὰ ἀπελύθη. Ἀλλὰ ὁ νόμος προῦνόησε νὰ διατηρηθοῦν ἐν ἰσχύει αἱ ἀποφάσεις, τὰς ὁποίας εἶχεν ἐκδώσει. Διότι αὐτὸ ὑπαγορεύει ἡ προστασία τῶν πολιτῶν, οἱ ὁποῖοι ἐδικάσθησαν ὑπ' αὐ-

ῥ' οὕτω ἀπομένει πῶς ἀφασίτ - ἡ ἀποφάσεις εἶναι ἰσχυραί

τοῦ, χωρὶς νὰ γνωρίζουν ὅτι παρανόμως εἶχε διορισθῇ. Ὁ νόμος οὗτος καλεῖται ἔκτοτε *Lex Barbarius Philippus*.

Συμφώνως μὲ τὴν ἀρχὴν ταύτην τοῦ ρωμαϊκοῦ δικαίου, ἐφαρμοζομένην καὶ εἰς τὸ διοικητικὸν δίκαιον, αἱ πράξεις τῶν παρανόμως διορισθέντων ὑπαλλήλων θεωροῦνται ὡς ἔγκυροι, ἐφ' ὅσον ἐξεδόθησαν πρὸ τῆς ἀνακλήσεως τοῦ παρανόμου διορισμοῦ, ἢ πρὸ τῆς ἀκυρώσεως αὐτοῦ ὑπὸ τοῦ Συμβουλίου τῆς Ἐπικρατείας. Ἐξαιροῦνται αἱ πράξεις τοῦ διορισθέντος καθ' ὑπερβασιν καθηκόντων, παρ' ὁργάνου ἐστερημένου πάσης ἀρμοδιότητος πρὸς διορισμόν, αἱ ὁποῖαι θεωροῦνται ἄκυροι.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Ε΄.

ΚΑΘΗΚΟΝΤΑ ΤΟΥ ΥΠΑΛΛΗΛΟΥ

1) **Ὁρκοδοσία.**—Τὸ καθῆκον πρὸς ὀρκοδοσίαν καθιερώ-
νεται ἐν ἄρθρῳ 449 τοῦ ποινικοῦ νόμου, ὅπου ὁρίζεται ὅτι
πᾶς δημόσιος ὑπάλληλος, ὅστις ἄρχεται τῶν ἐργασιῶν του, πρὶν
ἢ δώσῃ τὸν διατεταγμένον ὄρκον, δύναται νὰ τιμωρηθῇ διὰ χρη-
ματικῆς ποινῆς. Ἐκτὸς τῆς ποινικῆς ταύτης εὐθύνης, εἶναι δυ-
νατὸν καὶ πειθαρχικῶς νὰ τιμωρηθῇ. Αἱ πράξεις ὅμως, τὰς
ὁποίας ἐνήργησε πρὸ τῆς ὀρκοδοσίας, δὲν πάσχουν ἀκυρότητα,
διότι, διὰ τοῦ διορισμοῦ, ἔχει ἤδη νομίμως ἀποκτηθῇ ἡ ἰδιότης
τοῦ δημοσίου ὑπαλλήλου.

Ἀρμοδία πρὸς ὀρκισιν εἶναι ἡ προϋσταμένη ἀρχὴ τοῦ ὑπαλ-
λήλου. Ἐπὶ δικαστικῶν ὑπαλλήλων, τὸ δικαστήριον, παρὰ τῷ
ὁποίῳ διωρίσθησαν, συνεδριάζον δημοσίᾳ, ἐπὶ δὲ ἀνωτέρων τινων
ὑπαλλήλων, ὁ ἀρμόδιος Ὑπουργὸς ἢ ὁ Βασιλεὺς. Εἰς περίπτω-
σιν ἀπολύτου ἀδυναμίας δόσεως τοῦ ὄρκου ἐνώπιον τῆς ἀρμοδίας
ἀρχῆς (π.χ. ὅταν ὁ διορισθεὶς εὐρίσκεται εἰς τὴν ἀλλοδαπήν), ὁ
νόμος ἐπιτρέπει νὰ συντάξῃ ὁ ὀρκισθεὶς πρακτικόν, ὅπερ ὑπο-
γράφει μόνος.

Περιεχόμενον τοῦ ὄρκου εἶναι ἡ διαβεβαίωσις πίστεως πρὸς
τὴν Πατρίδα καὶ τὸν Βασιλέα, ὑπακοῆς εἰς τὸ Σύνταγμα καὶ τοὺς

νόμους τοῦ Κράτους καὶ τιμίας καὶ εὐσυνειδήτου διεξαγωγῆς τῆς ἀνατεθείσης εἰς τὸν ὑπάλληλον ὑπηρεσίας.

Δὲν εἶναι δεκτὸς πρὸς ὅρκισιν ὁ διορισθεὶς, ἐὰν τὸ ἔγγρα-
φον τοῦ διορισμοῦ του δὲν ἀναφέρῃ τὸ φύλλον τῆς Ἐφημερίδος
τῆς Κυβερνήσεως, ὅπου ἐδημοσιεύθη. Ἡ ἀρχὴ ἢ παρὰ ταῦτα
δεχομένη αὐτὸν πρὸς ὅρκισιν, τιμωρεῖται ἐπὶ παραβάσει καθή-
κοντος.

Ὁ δοθεὶς ὅρκος ἰσχύει μέχρι λύσεως τῆς ὑπαλληλικῆς σχέ-
σεως. Ὅθεν δὲν ἀπαιτεῖται νέος ὅρκος εἰς ἐκάστην προαγωγὴν
ἢ μετάρθεσιν τοῦ ὑπαλλήλου.

2) **Ἐγγυοδοσία.**—Τὸ καθήκον τῆς ἐγγυοδοσίας ὑπέχουν μόνον οἱ ὑπάλληλοι, οἱ ὅποιοι διαχειρίζονται δημόσια χρήματα ἢ ὑλικόν (ὑπόλογοι). Σκοπὸς τῆς ἐγγυοδοσίας εἶναι νὰ ἐξασφαλισθῇ ἡ Πολιτεία κατὰ ἐνδεχομένης μειώσεως τοῦ δημοσίου θυσανροῦ, ἐκ λογιστικῶν λαθῶν ἢ ἐξ ἐλαφρᾶς ἀμελείας τοῦ δημοσίου ὑπολόγου, οὐχὶ δὲ ἐκ δόλου ἢ βαρείας ἀμελείας αὐτοῦ, διότι, ἐὰν ἤθελε νὰ ἐξασφαλισθῇ κατὰ πάσης ἐνδεχομένης καταχρήσεως, θὰ ἔπρεπε νὰ ζητήσῃ ἐγγύησιν ὑπέρογκον, τὴν ὁποίαν ὁ ὑπάλληλος δὲν θὰ ἦτο εἰς θέσιν νὰ παράσχῃ.

Τὰ περιουσιακὰ στοιχεῖα, τὰ ὁποῖα εἶναι δυνατόν νὰ δοθῶ-
σιν ὥς ἐγγύησις εἶναι α) μετρητὰ χρήματα, β) χρεώγραφα ἐθνικῶν δανείων, γ) χρεώγραφα ὠρισμένων ἰσχυρῶν πιστωτικῶν ἰδρυμάτων καὶ δ) ὑποθήκη ἐπὶ ἀκινήτου ἀνήκοντος εἰς τὸν ὑπόλογον ἢ εἰς τρίτον ἐγγυητὴν. Καὶ τὰ μὲν χρήματα περιέρχονται εἰς τὴν κυριότητα τῆς Πολιτείας δι' ἀναμίξεως, διὸ καὶ ὁ ὑπάλληλος ἔχει ἐνοχικὴν μόνον ἀξίωσιν διὰ τὴν ἀπόδοσιν ἴσου ποσοῦ, τὰ δὲ χρεώγραφα παραμένουν εἰς τὴν κυριότητα τοῦ ὑπαλλήλου, ὅστις ἔχει ἐμπράγατον ἀξίωσιν διὰ τὴν ἐπιστροφὴν των. Τέλος, ἐπὶ παροχῆς ὑποθήκης, ὁ ὑπάλληλος ἔχει ἐνοχικὴν ἀξίωσιν, ἵνα ἡ Πολιτεία ἐνεργήσῃ ὅ,τι δεῖ πρὸς ἐξάλειψιν αὐτῆς. Πάντως, εἰς τὸν ὑπάλληλον ἀνήκουσιν οἱ τόκοι καὶ οἱ καρποί.

Ἡ ἐγγυοδοσία συνάπτεται διὰ συμβολαιογραφικοῦ ἐγγρά-
φου, ἀφοῦ προηγουμένως γνωμοδοτήσῃ ὑπὲρ αὐτῆς τὸ Ἐλεγκτικὸν
Συνέδριον, παραμένει ὑπὸ τὴν διαχείρισιν τοῦ Ταμείου Παρα-
καταθηκῶν καὶ Δανείων, καὶ εἶναι ἀκατάσχετος, πλὴν τῶν τόκων.

Ἡ ἐγγυοδοσία ἰσχύει μέχρις οὗ ὁ ὑπόλογος λογοδοτήσῃ καὶ ἐξελεγχθῶν οἱ λογαριασμοὶ του, οὐχὶ δὲ ἀπλῶς μέχρις οὗ ἀποχωρήσῃ τῆς ὑπηρεσίας. Ἐὰν κηρυχθῇ ἐλλειμματίας δι' ἀποφάσεως τοῦ Ἑλεγκτικοῦ Συνεδρίου, ἡ ἐγγύησις κρατεῖται διὰ τὴν κάλυψιν τοῦ ἐλλείμματος καὶ ἐπιστρέφεται τὸ τυχὸν ὑπόλοιπον.

3) **Ἐκτέλεισις τῆς ὑπηρεσίας.**—Ὁ ὑπάλληλος ἔχει καθήκον νὰ ἐκτελῇ πᾶσαν πράξιν ἀναγομένην εἰς τὴν ἀρμοδιότητά του, ὁ δὲ παραβαίνων τὸ καθήκον τοῦτο τιμωρεῖται κατὰ τὸν ποινικὸν νόμον. Ὅταν ὅμως ὁ ὑπάλληλος συνδέεται πρὸς ὠρισμένην ὑπόθεσιν, ὥστε νὰ συντρέχῃ νόμιμον κώλυμα ἐνεργείας κατὰ τὸ ἄρθρον 36 τῆς πολιτικῆς δικονομίας, τότε ὅχι μόνον δικαιούται, ἀλλὰ καὶ ὑποχρεοῦται νὰ ἀπόσῃ πάσης ἐνεργείας, ἄλλως ὑποπίπτει εἰς τὸ ἀδίκημα τῆς «ἀποσιωπήσεως τῆς ἰδίας συμμετοχῆς», τὸ προβλεπόμενον ὑπὸ τοῦ ἄρθρου 463 τοῦ ποινικοῦ νόμου.

Ἡ ἐκτέλεισις τῆς ὑπηρεσίας πρέπει νὰ εἶναι αὐτοπρόσωπος, διότι ἡ δημοσία ὑπαλληλικὴ ἰδιότης εἶναι προσωποπαγής. Εἰς τὰς ὑπὸ τοῦ νόμου προβλεπομένας περιπτώσεις, ὁ ἀναπληρωτὴς δὲν εἶναι ἐντολοδόχος τοῦ ἀναπληρουμένου, ἀλλὰ ἐνεργεῖ ἰδίῳ δικαίῳ, δυνάμει τοῦ νόμου, οὐχὶ δὲ δυνάμει ἐντολῆς, μὴ ὑποχρεούμενος νὰ συμμορφωθῇ πρὸς διαταγὰς τοῦ ἀναπληρουμένου.

Ἡ ἀπομάκρυνσις τοῦ ὑπαλλήλου ἐπιτρέπεται μόνον κατόπιν ἀδείας. Ἡ ἄδεια εἶναι α) κανονικὴ, μέχρις ἑνὸς μηνὸς κατ' ἔτος, β) ἀναρρωτικὴ, τῶσων μηνῶν μετ' ἀποδοχῶν, ὅσα εἶναι τὰ ἔτη τῆς ὑπηρεσίας τοῦ ὑπαλλήλου (ἀν. νόμος 1959), τὸ ἥμισυ δ' ἐπὶ πλέον χρονικὸν διάστημα ἄνευ ἀποδοχῶν, καὶ γ) ἐκπαιδευτικὴ, ὅσάκις ὁ νόμος προνοεῖ.

Ἡ χορήγησις τῆς ἀδείας ἀπόκειται εἰς τὴν διακριτικὴν ἐξουσίαν τῆς προϊσταμένης ἀρχῆς. Ἐὰν ἡ προϊσταμένη ἀρχὴ ἀμφιβάλλῃ βασίμως περὶ τῆς ὑπάρξεως νόσου, δύναται ν' ἀρνηθῇ τὴν χορήγησιν καὶ τῆς ἀναρρωτικῆς ἀδείας. Ἐὰν ὅμως ὑπάρχουν ἀντίθετα στοιχεῖα, δηλαδὴ βεβαιώσεις περὶ τῆς ὑπάρξεως νόσου, ἡ Διοίκησις ὀφείλει νὰ αἰτιολογήσῃ τὴν ἀρνήσιν. Ὅμοίως πρέπει νὰ αἰτιολογηθῇ καὶ ἡ ἀνάκλησις χορηγηθείσης ἤδη ἀναρρωτικῆς ἀδείας.

Ὁρισμένοι νόμοι προβλέπουν ἀναγκαστικὴν ἄδειαν,

ἥτις εἶναι ἢ διοικητικὸν μέτρον σκοποῦν τὴν ἀπομάκρυνσιν ἀσθενῶν ὑπαλλήλων ἢ συγκεκαλυμμένη πειθαρχικὴ ποινή.

‘Ο ἐν ἀδείᾳ διατελῶν ὑπάλληλος ἐνεργεῖ ἐγκύρους πράξεις; Ὅρθον εἶναι νὰ δεχθῶμεν ὅτι αἱ πράξεις εἶναι ἔγκυροι, χάριν προστασίας τῶν πολιτῶν, μὴ δυναμένων νὰ γνωρίζωσιν ἐὰν ὁ ὑπάλληλος εὐρίσκεται ἢ ὄχι ἐν ἀδείᾳ.

4) **Ὑποχρέωσις παραμονῆς ἐν τῇ ἔδρᾳ.**—Ὑφίσταται τοιαύτη ὑποχρέωσις μόνον διὰ τοὺς ἀσκούντας καθήκοντα τοιαῦτα, ὥστε ἡ παρουσία των ἐν τῇ ἔδρᾳ εἶναι ἀναγκαία καὶ πέραν τῶν ἐργασίμων ὥρῶν, πρὸς πλήρωσιν ἀπροβλέπων ἀναγκῶν τῆς ὑπῆρεσias (ἀστυνομικοί, ἀνακριταί, εἰσαγγελεῖς κ.λ.π.).

5) **Ὑπηρεσιακὴ πίστις.**—‘Ο ὑπάλληλος ὑποχρεοῦται νὰ φυλάττῃ ἐχεμύθειαν ἐπὶ τῶν ἀπορρήτων, ἅτινα γνωρίζει ἔνεκα τῆς ὑπηρεσίας του. Τίνα εἶναι τὰ ἀπόρρητα, ὀφείλει ὑπὸ ἰδίαν αὐτοῦ εὐθύνην νὰ κρίνῃ. Ἡ ὑποχρέωσις ὑφίσταται καὶ ὅταν ὁ ὑπάλληλος καλεῖται ὡς μάρτυς ἢ πραγματογνώμων, διαρκεῖ δὲ καὶ μετὰ τὴν λύσιν τῆς ὑπαλληλικῆς σχέσεως. Ἀλλ’ ὁ παύσας νὰ εἶναι ὑπάλληλος, ὑπέχει μόνον ποινικὴν εὐθύνην, ἐνδεχομένως δὲ καὶ ἀστικήν, ἐὰν ζημιώσῃ τὴν Πολιτείαν, οὐχὶ ὅμως καὶ πειθαρχικὴν εὐθύνην, διότι ἡ πειθαρχικὴ εὐθύνη ἐκλείπει διὰ λύσεως τῆς ὑπαλληλικῆς σχέσεως.

6) **Ἀξιοπρεπὴς διαβίωσις.**—‘Ο ὑπάλληλος ὑποχρεοῦται νὰ ζῇ ἀξιοπρεπῶς καὶ νὰ συμμορφώνεται πρὸς τὸν μέσον ὅρον τῆς ὑγιοῦς κοινῆς γνώμης, ἀποφεύγων πᾶσαν προᾶξιν, ἰδίᾳ ἐκ τῶν ἀναγομένων εἰς τὰ ἥθη, τὴν ὁποίαν ἡ κοινωνία θεωρεῖ ὡς μὴ ἀξιοπρεπῇ. Μέχρις ἐνὸς ὁρίου, εἶναι ὑπεύθυνος διὰ τὴν ἀξιοπρεπῇ διαβίωσιν καὶ τῶν μελῶν τῆς οἰκογενείας του.

7) **Στολή.**—Τὸ καθήκον τοῦτο ἰσχύει διὰ τοὺς ὑπαλλήλους α) τῶν στρατιωτικῶν σωμάτων, β) τοὺς ἀσκούντας ἀστυνομίαν (ἀστυνομία πόλεων, χωροφυλακὴ, δασοφυλακὴ, ἀγροφυλακὴ, λιμενοφυλακὴ, τελωνοφυλακὴ κλπ.) καὶ γ) τοὺς δικαστικούς, ἀπὸ τοῦ βαθμοῦ τοῦ ἐφέτου καὶ ἄνω.

8) **Ὑπακοή.**—‘Ο ὑπάλληλος ὀφείλει κατ’ ἀρχὴν ὑπακοὴν εἰς τὰς διαταγὰς τῆς προϊσταμένης του ἀρχῆς. Τὸ καθήκον ὅμως τοῦτο δὲν εἶναι ἀπεριόριστον. Περὶ τῶν ὁρίων τῆς ὑπακοῆς τοῦ

ὑπαλλήλου διδάσκονται δυὸ θεωρίαι : Κατὰ τὴν μίαν θεωρίαν, ὁ ὑπάλληλος ὀφείλει νὰ ὑπακούῃ εἰς πᾶσαν διαταγὴν τῆς προϊσταμένης ἀρχῆς, διότι ἄλλως θὰ παρέλυνεν ἡ πειθαρχία. Κατὰ τὴν δευτέραν θεωρίαν, ὁ ὑπάλληλος μόνον εἰς τὰς νομίμους διαταγὰς ὀφείλει ὑπακοήν, διότι διαταγὴ ἐκδοθεῖσα κατὰ παράβασιν τοῦ νόμου δὲν ἐκδηλώνει ἐγκύρως βούλησιν τῆς Πολιτείας καὶ συνεπῶς δὲν ὑποχρεοῖ τὸν ὑπάλληλον εἰς ὑπακοήν.

Τί ὁρίζουν παρ' ἡμῖν οἱ νόμοι; 1) Τὸ Δ. τοῦ 1833 περὶ σχηματισμοῦ τῶν γραμματειῶν ὁρίζει ὅτι ὁ ὑπάλληλος ὀφείλει ὑπακοήν εἰς τὰς τυπικῶς νομίμους διαταγὰς τοῦ Ὑπουργοῦ. Ἄρα δὲν ὑποχρεοῦται νὰ ὑπακούσῃ εἰς τὰς τυπικῶς μὴ νομίμους διαταγὰς. Πέραν τούτου ὅμως, δὲν ἔχει δικαίωμα νὰ ἐξετάσῃ τὸ οὐσιαστικῶς νόμιμον τῆς διαταγῆς. Τὸ Δ. ὅμως τοῦτο δέον νὰ θεωρεῖται καταργηθὲν α) ὑπὸ τοῦ Συντάγματος τοῦ 1864, ὅπερ ἐπιβάλλει τὴν τήρησιν αὐτοῦ εἰς πάντας, πολίτας καὶ ὑπαλλήλους καὶ β) ὑπὸ τοῦ ψηφίσματος τῆς Ἐθνοσυνελεύσεως τοῦ 1864, ὅπερ καθώρισεν τὸν ὅρκον. Ὁ δημόσιος ὑπάλληλος ὁμνύει ὑπακοήν εἰς τὸ Σύνταγμα καὶ τοὺς νόμους, ἄρα δὲν ὀφείλει ὑπακοήν εἰς νόμον ἀντισυνταγματικὸν καὶ διαταγὴν ἀντιτιθεμένην πρὸς τὸν νόμον.

2) Τὸ Δ. τοῦ 1845 περὶ καθηκόντων τῶν νομαρχῶν ὁρίζει ἐπίσης ὅτι οἱ νομάρχαι δέον νὰ ὑπακούωσιν εἰς τὰς διαταγὰς τοῦ ἀρμοδίου Ὑπουργοῦ, ἄρα δὲν δύνανται νὰ ἐξετάσωσιν ἄλλο τι, πλὴν τοῦ ἂν ἡ πράξις ἐξεδόθῃ ἀρμοδίως. Τὸ Δ. ὅμως τοῦτο, ἐκτὸς τοῦ ὅτι ἀφορᾷ μόνον εἰς τοὺς νομάρχας, εἶναι ἄκυρον, ὥς ἐκδοθὲν ἄνευ νομίμου πρὸς τοῦτο ἐξουσιοδοτήσεως.

Συνεπῶς, οἱ νόμοι παρ' ἡμῖν δὲν ἐπιλύουν τὸ ζήτημα. Τίνα λοιπὸν εἶναι πράγματι τὰ ὅρια τῆς ὑπακοῆς;

Κατὰ τὴν κρατοῦσαν γνώμην, ὁ ὑπάλληλος δικαιούται νὰ μὴ ὑπακούσῃ εἰς τὴν διαταγὴν τοῦ προϊσταμένου:

α) Ὅταν αὕτη ἐκδίδεται ἀπὸ ἀναρμόδιον ὄργανον ἢ διατάσσῃ πρᾶξιν εὐρισχομένην ἔξω τοῦ κύκλου τῆς ἀρμοδιότητος τοῦ διατασσομένου.

β) Ὅταν ἐκδίδεται ἄνευ τῆς τηρήσεως τῶν νομίμων τύπων καὶ γ) ὅταν ἀντίκειται εἰς σαφεῖς οὐσιαστικὰς διατάξεις τῶν νόμων.

‘Υποχρεοῦται ὁμῶς νὰ ἐκτελέσῃ διαταγὴν ἀντικειμένην εἰς μὴ σαφεῖς διατάξεις τοῦ νόμου. Ἐν τούτοις, εἶναι σπάνιαι αἱ περιπτώσεις, κατὰ τὰς ὁποίας ὁ νόμος εἶναι ἀπολύτως σαφὴς καὶ ἀνεπίδεκτος διττῆς τῆς ἐρμηνείας, διὰ τοῦτο πᾶσα διαταγὴ τοῦ προϋσταμένου πρέπει νὰ θεωρεῖται κατὰ τεκμήριον ὡς νόμιμος. Ἐὰν εἰς μίαν διάταξιν ὁ ὑπάλληλος ἀποδίδῃ ἔννοιαν διάφορον ἐκείνης, ἣν ἀποδίδει ἡ προϋσταμένη ἀρχή, ὁ ὑπάλληλος δὲν δύναται νὰ θέσῃ τὴν γνώμην του ὑπεράνω τῆς γνώμης τοῦ προϋσταμένου, ἀλλ’ ὀφείλει νὰ συμμορφωθῇ, ὑποβάλλων ἀπλῶς ἱεραρχικῶς τὰς παρατηρήσεις του. Τὸ αὐτὸ ὀφείλει νὰ πράξῃ, ἐὰν εὗρισκῃ μίαν διαταγὴν νόμιμον μὲν, πλὴν ἄσκοπον, ἀντίθετον δηλαδή πρὸς τὰ καλῶς ἐννοούμενα συμφέροντα τῆς ὑπηρεσίας.

Συνέπεια τῶν ὡς ἄνω ἀρχῶν, εἶναι ὅτι ὁ ὑπάλληλος δὲν εὐθύνεται πειθαρχικῶς, ἐὰν ἀρνηθῇ τὴν ὑπακοὴν εἰς διαταγὴν ἀναρμοδίως ἢ παρατύπως ἐκδιδομένην ἢ ἀντικειμένην εἰς σαφεῖς οὐσιαστικὰς διατάξεις. Ὅχι μόνον τοῦτο, ἀλλὰ εἶναι δυνατόν ἀντιστρόφως, νὰ εὐθύνεται ἐὰν τὴν ἐκτελέσῃ.

Εἰδικοὶ κανόνες ἰσχύουν διὰ τοὺς στρατιωτικοὺς καὶ τοὺς δικαστάς. Οἱ στρατιωτικοὶ ὀφείλουν ὑπακοὴν εἰς πᾶσαν διαταγὴν, πλὴν τῆς διατασσούσης πρᾶξιν ποινικῶς κολάσιμον. Οἱ δικασταὶ δὲν ὀφείλουν ὑπακοὴν εἰς καμμίαν διαταγὴν σχετικὴν μὲ τὰ δικαστικά των καθήκοντα, διότι εἰς αὐτοὺς καὶ μόνους εἶναι ἀνατεθειμένη ἡ ἀπονομὴ τῆς δικαιοσύνης.

Ἡ νομολογία τοῦ Συμβουλίου τῆς Ἐπικρατείας παρέχει δύο παραδείγματα: α) Ὑπάλληλος μετατίθεται δυνάμει νομοθετικοῦ διατάγματος ἐκδοθέντος ἐπὶ δικτατορίας Παγκάλου, ἀρνεῖται δὲ νὰ μεταβῇ εἰς τὴν νέαν θέσιν του ἐπὶ τῷ λόγῳ ὅτι τὸ νομ. αὐτὸ διάταγμα εἶναι ἀντισυνταγματικόν, ὡς μὴ ἐκδοθὲν ὑπὸ τῆς νόμιμου κυβερνήσεως. Ὁρθῶς τιμωρεῖται πειθαρχικῶς δι’ ἀρνήσιν ὑπηρεσίας, διότι ἡ διαταγὴ τῆς μεταθέσεως δὲν παρεβίαζε σαφεῖς διατάξεις τοῦ νόμου (δεδομένου ὅτι ἦτο ἀμφίβολον τὸ ζήτημα τῆς ἰσχύος τῶν νομοθετικῶν διαταγμάτων τῆς κατηγορίας ταύτης). β) Πολιτικὸς νομοκτηνίατρος διατάσσεται ἀπὸ τὸν Διοικητὴν τῆς Χωροφυλακῆς, νὰ μεταβῇ εἰς πόλιν τῆς περιφερείας του, ἵνα

περιθάληψη τοὺς ἵππους τῆς χωροφυλακῆς, ἀρνεῖται δὲ νὰ συμμορφωθῇ ἐπὶ τῷ λόγῳ ὅτι δὲν εἶναι ἀρμόδιος πρὸς τοῦτο, ἀφοῦ ὑπάρχει εἰδικὴ στρατιωτικὴ κτηνιατρικὴ ὑπηρεσία διὰ τοὺς ἵππους τῆς χωροφυλακῆς. Τιμωρεῖται πειθαρχικῶς, ἀλλὰ τὸ Συμβούλιον τῆς Ἐπικρατείας ἀκυροῖ τὴν τιμωρίαν, διότι νομίμως ὁ ὑπάλληλος οὗτος ἠρνήθη νὰ συμμορφωθῇ πρὸς διαταγὴν διατάσσουσαν ἐνέργειαν, ἐξερχομένην τῆς ἀρμοδιότητός του (Σ. Ε. 363 τοῦ 1932).

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΣΤ'.

ΠΕΡΙΟΡΙΣΜΟΙ ΤΟΥ ΔΗΜΟΣΙΟΥ ΥΠΑΛΛΗΛΟΥ

Τὰ δικαιώματα ἐν γένει τοῦ ὑπαλλήλου, ἐκτὸς τῶν γενικῶν περιορισμῶν, οἱ ὅποιοι ἐπιβάλλονται εἰς ὅλους τοὺς πολίτας, ὑφίστανται καὶ εἰδικοὺς περιορισμούς, ἰσχύοντας μόνον διὰ τοὺς ὑπαλλήλους ἔνεκα τῆς ὑπαλληλικῆς των ἰδιότητος.

Α'. Περιορισμοὶ τῶν πολιτικῶν δικαιωμάτων.—Οἱ ὑπάλληλοι δὲν στεροῦνται τοῦ δικαιώματος τοῦ ἐκλέγειν. Ἡ προϋσταμένη ὅμως ἀρχὴ δὲν ἔχει ὑποχρέωσιν νὰ καταστήσῃ ἐμπράκτως δυνατὴν τὴν ἄσκησιν αὐτοῦ, δυναμένη ν' ἀρνηθῇ διὰ λόγους ὑπηρεσιακοὺς, τὴν τυχόν ἀναγκαίαν πρὸς τοῦτο ἄδειαν ἀπουσίας. Στεροῦνται ὅμως τοῦ δικαιώματος τοῦ ἐκλέγεσθαι, διότι τὸ ἄρθρον 71 τοῦ Συντάγματος ὁρίζει ὅτι ἔμμισθοι δημόσιοι ὑπάλληλοι, στρατιωτικοὶ ἐν ἐνεργείᾳ, δήμαρχοι, συμβολαιογράφοι, φύλακες ὑποθηκῶν καὶ μεταγραφῶν καὶ δικαστικοὶ κλητῆρες δὲν δύνανται νὰ ἐκλεγῶσι βουλευταί, ἂν μὴ παραιτηθῶσι πρὸ τῆς ἡμέρας τῆς ἀνακηρύξεως τῶν ὑποψηφίων. Στεροῦνται ἐπίσης τοῦ δικαιώματος τοῦ ἐκλέγεσθαι εἰς τὰς δημοτικὰς καὶ κοινοτικὰς ἐκλογάς.

Β'. Περιορισμοὶ τῶν ἀτομικῶν δικαιωμάτων.—Ὁ δημόσιος ὑπάλληλος ὑφίσταται εἰδικοὺς περιορισμούς τῆς προσωπικῆς αὐτοῦ ἐλευθερίας.

α) Ἀπαγορεύεται εἰς ὥρισμένους ὑπαλλήλους (π.χ. δικαστικούς) ἡ ἄσκησις οἱασδήποτε τέχνης ἢ ἐμπορίου δηλ. πάσης βιοποριστικῆς ἀσχολίας, ἥτις δὲν ἔχει καθαρῶς πνευματικὸν πε-

ριεχόμενον. Ὅταν ὁ νόμος δὲν ὁρίζει, εἰς τὴν κρίσιν τῆς προϋσταμένης ἀρχῆς ἀνήκει νὰ χαρακτηρίσῃ τὴν ἀσκήσιν ὠρισμένων ἐπαγγελμάτων ὡς ἀσυμβίβαστον διαγωγὴν, πειθαρχικῶς τιμωρητέαν. Διότι ἡ αὐτὴ ἀσχολία δυνατὸν νὰ εἶναι ἀσυμβίβαστος μὲν π. χ. διὰ τὸν Διευθυντήν, συμβιβαστὴ ὅμως διὰ τὸν κλητῆρα. Ἀπαγορεύεται ἡ συμμετοχὴ εἰς π λ ε ι σ τ η ρ ι α σ μ ο ύ ς, εἰς τὴν διεξαγωγὴν τῶν ὁποίων μετέχει, ὡς ἐκ τῆς ὑπηρεσίας του, ὁ ὑπάλληλος.

β) Εἰς τοὺς στρατιωτικοὺς ἀπαγορεύεται ἡ σύναψις γάμου, ὡς καὶ ἡ ὑπόσχεσις γάμου ἄνευ ἀδείας τοῦ ὑπουργοῦ τῶν στρατιωτικῶν, ἣτις χορηγεῖται μόνον ἐὰν ὑφίστανται ὠρισμένοι ἡθικαὶ καὶ περιουσιακαὶ προϋποθέσεις (ἀν. ν. 409) Ἐπίσης ἀπαιτεῖται καὶ διὰ τὸν γάμον τῶν ἀστυνομικῶν, ἀδεια τοῦ ὑπουργοῦ τῶν ἐσωτερικῶν ἢ τοῦ ἀρχηγοῦ τῆς ἀστυνομίας πόλεων, ἀναλόγως τοῦ βαθμοῦ. Εἰς τοὺς ὡς ἄνω ὑπαλλήλους, ἀπαγορεύεται ὁ γάμος μὲ ἀλλοδαπὰς.

γ) Τὸ δικαίωμα τοῦ *συνεταιρίζεσθαι* ἀνεγνωρίζετο ἄλλοτε ὑπὲρ τῶν δημοσίων ὑπαλλήλων, καθὼς ὑπὲρ τῶν λοιπῶν πολιτῶν. Ὁ νόμος 4879 (τοῦ 1931) περιώρισε τὸ δικαίωμα τοῦ συνεταιρίζεσθαι, ὁρίζων ὅτι ἐπιτρέπονται μόνον κ λ α δ ι κ α ἰ ὀ ρ γ α ν ὡ σ ε ι ς, ἀπαγορεύονται δὲ αἱ συνδικαλιστικαὶ ὀργανώσεις. Ὁ νόμος οὗτος κατηργήθη ὑπὸ τῆς Κ' Συντακτικῆς Πράξεως τοῦ 1935, δυνάμει τῆς ὁποίας διελύθησαν ἅπασαι αἱ ὑπαλληλικάι ὀργανώσεις. Μετὰ τὴν ἐπαναφορὰν τοῦ Συντάγματος τοῦ 1911, (ἐν ἔτει 1935) ἀνεβίωσε πρὸς καιρὸν τὸ δικαίωμα τοῦ συνεταιρίζεσθαι, πλὴν ὅμως, μετὰ τὴν ἀναστολὴν τοῦ ἀρθροῦ 11 τοῦ Συντάγματος (ἀπὸ τῆς 4 Αὐγ. 1936), ἡ νομοθετικὴ ἐξουσία εἶναι ἐλευθέρω νὰ καθορίσῃ τοὺς περιορισμοὺς τοῦ δικαιώματος τοῦ συνεταιρίζεσθαι τῶν ὑπαλλήλων, ὡς καὶ τῶν πολιτῶν ἐν γένει. Οὕτως οἱ ἀναγκ. ν. 906 (1937) καὶ 1162 (1938), ὥρισαν ὅτι ἀπαγορεύεται εἰς τοὺς δημοσίους ὑπαλλήλους νὰ συνιστῶσι συλλόγους, σωματεῖα ἢ ἐνώσεις πάσης φύσεως ἢ νὰ μετέχωσιν ὅπωςδήποτε αὐτῶν, ἄνευ ἐγκρίσεως τοῦ ἀρμοδίου ὑπουργοῦ, παρεχομένης ἀπὸ κοινοῦ μετὰ τοῦ ὑφυπουργοῦ τῆς δημοσίας ἀσφαλείας καὶ ὑποκειμένης εἰς ἀνάκλησιν. Οὕτω καθιεροῦται π ρ ο λ η π τ ι κ ὸ ν

μέτρον, ἀποκείμενον εἰς τὴν διακριτικὴν ἐξουσίαν τοῦ ὑπουργοῦ.

δ) Τὸ δικαίωμα τῆς ἀπεργίας ἀπαγορεύεται εἰς τοὺς δημοσίους ὑπαλλήλους ὑπὸ τοῦ ἄρθρου 451 τοῦ ποινικοῦ νόμου, ὅπερ προβλέπει ποινὴν φυλακίσεως δύο ἐτῶν κατὰ τῶν δημοσίων ὑπαλλήλων, οἱ ὅποιοι κατὰ κοινὴν σύσκεψιν καὶ ἀπόφασιν ἐζήτησαν τὴν ἀπὸ τῆς ὑπηρεσίας παραιτήσιν των ἐπὶ τῷ σκοπῷ νὰ ἐμποδίσωσι τὴν ἐνέργειαν τῆς διοικήσεως.

Ὁ ν. 5458 τοῦ 1932 ἀπαγορεύει α) τὴν ὁμαδικὴν ἐγκατάλειψιν τῆς ὑπηρεσίας (ἀπεργία) καὶ β) τὴν ἐκ προθέσεως ὁμαδικὴν παραμέλησιν τῆς ἐκτελέσεως τῶν καθηκόντων (λευκὴ ἀπεργία). Προβλέπει δὲ ποινὰς φυλακίσεως, βαρυτέρας διὰ τοὺς ἀρχηγοὺς καὶ ἐλαφροτέρας διὰ τοὺς ἄλλως προσχωροῦντας. Ὅριζει ἐπίσης ὅτι οἱ ἀπέχοντες τῶν καθηκόντων λόγῳ ἀπεργίας θεωροῦνται ὑποβαλόντες παραιτήσιν, ἣτις δὲν δύναται νὰ ἀνακληθῇ, γίνεται ὑποχρεωτικῶς ἀποδεκτὴ, ἀπαγορεύεται δὲ ὁ ἀναδιορισμὸς τοῦ οὕτω παραιτηθέντος πρὸ τῆς παρελεύσεως ἔτους. Τὸ Συμβ. Ἐπικρατείας ἐδέχθη ὅτι ἡ διάταξις αὕτη δὲν ἀντίκειται εἰς τὸ ἄρθρον 114 τοῦ Συντάγματος, ὅπερ ἀπαιτεῖ ἀπόφασιν ὑπηρεσιακοῦ συμβουλίου διὰ τὴν ἀπόλυσιν τῶν μονίμων ὑπαλλήλων (βλ. κατωτ. Κεφ. ΙΑ.), διότι ἡ περίπτωσις τῆς ἀπεργίας, ὡς ἔκτακτον καὶ ἀνώμαλον γεγενῆσθαι ἐν τῇ λειτουργίᾳ τῆς δημοσίας ὑπηρεσίας, ἐπιφέρει διάσπασιν τῆς συνεχείας αὐτῆς, δὲν προβλέπεται, οὐδὲ προστατεύεται ὑπὸ τοῦ ἄρθρου 114 τοῦ Συντάγματος.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Ζ΄.

ΔΙΚΑΙΩΜΑΤΑ ΤΟΥ ΔΗΜΟΣΙΟΥ ΥΠΑΛΛΗΛΟΥ

Τὰ δικαιώματα τοῦ δημοσίου ὑπαλλήλου φέρουσι τὸν χαρακτῆρα δημοσίων δικαιωμάτων, διότι δὲν θεσπίζονται χάριν τοῦ ἰδιωτικοῦ συμφέροντος τοῦ ὑπαλλήλου, ἀλλὰ χάριν τοῦ δημοσίου συμφέροντος. Συνέπειαι τούτου εἶναι αἱ ἑξῆς :

α) Δὲν εἶναι παραιτητά, δηλαδὴ ἐνδεχομένη δήλωσις τοῦ

ὑπαλλήλου ὅτι παραιτεῖται ἐν ὅλῳ ἢ ἐν μέρει τῶν δικαιωμάτων τούτων δὲν παράγει ἔννομον ἀποτέλεσμα.

β) Διέπονται κατ' ἀρχὴν οὐχὶ ὑπὸ τῶν κανόνων τοῦ ἀστικοῦ δικαίου, ἀλλὰ ὑπὸ ἰδιαιτέρων κανόνων τοῦ δημοσίου δικαίου, θεσπιζομένων εἰς τοὺς σχετικούς διοικητικούς νόμους.

γ) Πᾶσα περὶ τῶν δικαιωμάτων τούτων ἀμφισβήτησις ὑπάγεται εἰς τὴν ἀρμοδιότητα τῶν διοικητικῶν δικαστηρίων, οὐσιαστικῶν ἢ ἀκυρωτικῶν, ἀναλόγως τῆς φύσεως τῆς ἀμφισβήτησεως.

Τὰ δικαιώματα τοῦ ὑπαλλήλου εἶναι ἠθικά ἢ περιουσιακά.

Α'. **Ἡθικά δικαιώματα.**—α) Δικαίωμα ἐπὶ τὴν ἔμπρακτον ἄσκησιν τῆς ὑπηρεσίας. Ἐὰν ἡ Διοίκησις, παρὰ τὸν νόμον καὶ ἄνευ ὑπηρεσιακῆς αἰτίας, ἀρνηται νὰ χρησιμοποιήσῃ τὸν ὑπάλληλον, οὗτος δύναται δι' αἰτήσεως ἀκυρώσεως ἐνώπιον τοῦ Συμβ. Ἐπικρατείας νὰ ζητήσῃ ὅπως ὑποχρεωθῇ ἡ Διοίκησις νὰ ἀναθέσῃ εἰς αὐτὸν ὑπηρεσίαν (Συμβ. Ἐπικρ. 78 τοῦ 1929, 33 τοῦ 1931. Ἀντίθετος ἡ 310 τοῦ 1932).

β) Δικαίωμα ἐπὶ τοῦ τίτλου. Τίτλος εἶναι ἡ ὀνομασία τῆς θέσεως, ἣτις δηλοῖ τὰ ἀσκούμενα καθήκοντα (π.χ. ἐπιθεωρητῆς δασῶν, ἐπόπτης ἐργασίας, καθηγητῆς γυμνασίου). Ὁ τίτλος ἀποκτᾶται διὰ τῆς τοποθετήσεως. Ἐπίτιμος τίτλος, μετὰ τὴν ἐξοδὸν ἐκ τῆς ὑπηρεσίας, ἀπονέμεται εἰς ἐξαιρετικὰς περιπτώσεις, ὡς π.χ. εἰς δικαστὰς, καθηγητὰς Πανεπιστημίου κλπ.

γ) Δικαίωμα ἐπὶ τοῦ βαθμοῦ. Ὁ βαθμὸς διαφέρει τοῦ τίτλου. Ὁ βαθμὸς εἶναι ἔννοια συγκριτική, ἀποτελεῖ δηλ. ἐν μέτρον συγκρίσεως μεταξὺ τῶν ὑπαλλήλων, διὰ τὸν καθορισμὸν τῆς θέσεως ἐνὸς ἐκάστου εἰς τὴν ἱεραρχικὴν κλίμακα.

Ἐπὶ τῇ βάσει τοῦ βαθμοῦ κανονίζεται :

α) Ἡ ἄσκησις τοῦ ἱεραρχικοῦ καὶ πειθαρχικοῦ ἐλέγχου, ἐὰν πρόκειται περὶ ὑπαλλήλων ἀνηκόντων εἰς τὴν αὐτὴν ἱεραρχικὴν κλίμακα.

β) Ἡ προεδρία συλλογικῶν ὀργάνων (συμβουλίων ἢ ἐπιτροπῶν), ἐὰν εἰς ταῦτα μετέχωσιν ὑπάλληλοι ἀνήκοντες εἰς διαφόρους ἱεραρχικὰς κλίμακας. Π.χ. ἐν συμβούλιον συντίθεται ἐξ ἐνὸς τμηματάρχου Ὑπουργείου, ἐνὸς Πρωτοδίκου καὶ ἐνὸς ἀστυνόμου α' τάξεως. Τίς ἐκ τούτων θὰ προεδρεύσῃ, ἐὰν ὁ νόμος σιω-

πᾶ; Τοῦτο θὰ καθορισθῇ ἐκ τῆς συγκρίσεως τῶν βαθμῶν τῶν ὑπαλλήλων τούτων πρὸς ἀλλήλους.

γ) Ἡ ἐθιμοτυπία, ἥτοι τὸ λεγόμενον προβάδισμα ἢ προκαθεδρία. Ὁ ἀνώτερος κατὰ βαθμὸν προηγεῖται τοῦ κατωτέρου εἰς πᾶσαν ὑπηρεσιακὴν περίπτωσιν καὶ εἰς τὰς ἐπισήμους τελετάς.

Οἱ βαθμοὶ καθορίζονται κατὰ κατηγορίας ὑπαλλήλων. Ἰδιαιτέρα βαθμολογικὴ κλίμαξ ἰσχύει διὰ τοὺς διοικητικούς ὑπαλλήλους, ἰδιαιτέρα διὰ τοὺς δικαστικούς, τοὺς στρατιωτικούς κλπ. Καὶ ἡ μὲν βαθμολογικὴ σχέσις μεταξὺ ὑπαλλήλων τῆς αὐτῆς κατηγορίας καθορίζεται εὐκόλως. Π.χ. ὁ Διευθυντὴς εἶναι ἀνώτερος τοῦ τμηματάρχου κλπ. Δυσχερὴς ὅμως εἶναι ἡ συσχέτισις δύο ὑπαλλήλων διαφόρων κλάδων. Π.χ. ὁ πρωτοδίκης εἶναι ἀνώτερος τοῦ Τμηματάρχου, ἢ ὁ συνταγματάρχης εἶναι ἀνώτερος τοῦ Διευθυντοῦ; Οἱ νόμοι δὲν ἐπιλύουν σαφῶς τὸ ζήτημα. Ὁ Ὅργαν. Δικαστηρίων καθορίζει μίαν ἀντιστοιχίαν δικαστικῶν καὶ διοικητικῶν ὑπαλλήλων, ἡ ὁποία ὅμως εἶναι σήμερον ἀπηρεχαιωμένη καὶ δύσχρηστος.

Ὁ βαθμὸς εἶναι κατὰ κανόνα «πραγματικός», δηλ. ἀντιστοιχεῖ πρὸς τὴν κατεχομένην ὀργανικὴν θέσιν. Δύναται ὅμως νὰ εἶναι «προσωπικός», ὅταν ἀπονέμεται εἰδικῶς εἰς ὑπάλληλον, καίτε κατέχει ὀργανικὴν θέσιν κατωτέρου βαθμοῦ. Τὸ ν. διατ. τῆς 27 Ἰαν. 1935 ἀπηγόρευσε τὴν ἐφεξῆς ἀπονομὴν βαθμῶν προσωπικῶν, διετήρησεν ὅμως τοὺς ἤδη ἀπονεμηθέντας.

Περιουσιακὰ δικαιώματα.—Τὰ ὑλικά ἢ περιουσιακὰ δικαιώματα τοῦ δημοσ. ὑπαλλήλου εἶναι ὁ μισθὸς καὶ ἡ σύνταξις.

α) **Μισθός.**

Ὁ μισθὸς δὲν εἶναι συμβατικὸν ἀντάλλαγμα τῆς ὑπὸ τοῦ ὑπαλλήλου παρεχομένης ἐργασίας, δὲν εἶναι δηλ. ἡ εἰς χρῆμα ἀποτίμησις τῆς ἀξίας τῆς ἐργασίας ταύτης, ἀλλ' εἶναι χρηματικὴ παροχή, χορηγουμένη εἰς τὸν ὑπάλληλον διὰ νὰ ἐξασφαλισθῇ εἰς αὐτὸν ἓν μέτρον ἀξιοπρεποῦς διαβιώσεως, ἣν ἡ θέσις αὐτοῦ ἀπαιτεῖ. Διὰ τοῦτο ὁ μισθὸς εἶναι παροχὴ δ η μ ο σ ί α ς τ ά ξ ε ω ς.

Συνέπεται τῆς φύσεως τοῦ μισθοῦ εἶναι αἱ ἑξῆς :

1) Δὲν εἶναι παραιτητός. Δήλωσις τοῦ ὑπαλλήλου ὅτι παραιτεῖται ἐν ὅλῳ ἢ ἐν μέρει τοῦ μισθοῦ, δὲν ἔχει ἔννομον ἀποτέλεσμα.

2) Ἀφοῦ ὁ μισθὸς παρέχεται χάριν ἐνὸς δημοσίου συμφέροντος (τῆς συντηρήσεως τοῦ ὑπαλλήλου), δὲν δύναται νὰ διατεθῇ πρὸς ἄλλον σκοπὸν. Δὲν ἐπιτρέπεται λοιπὸν εἰς τὸν ὑπάλληλον νὰ ἐκχωρήσῃ αὐτόν, πᾶσα δὲ τοιαύτη συμφωνία εἶναι ἄκυρος.

3) Οἱ δανεισταὶ τοῦ ὑπαλλήλου δὲν δύνανται νὰ κατάσχουν τὸν μισθὸν εἰς χεῖρας τῆς Πολιτείας. Ἐξαίρεσις ἀναγνωρίζεται α) ὑπὲρ τῶν προσώπων, εἰς τὴν διατροφήν τῶν ὁποίων ὑποχρεοῦται ὁ ὑπάλληλος, (σύζυγος, ἀνιόντες, κατιόντες) ἅτινα δύνανται νὰ κατάσχουν μέχρι τοῦ $\frac{1}{4}$ τοῦ μισθοῦ καὶ β) ὑπὲρ τοῦ Δημοσίου, μέχρι τοῦ ἡμίσεος.

Τὸ ἄρθρον 61 τοῦ Συντάγματος ὁρίζει ὅτι μισθὸς, σύνταξις, χορηγία δὲν καταβάλλεται οὔτε ἐγγράφεται εἰς τὸν προϋπολογισμόν ἄνευ νόμου (ὑπὸ οὐσιαστικὴν ἔννοιαν, μὴ ἀποκλειομένου κανονιστικοῦ διατάγματος κατ' ἐξουσιοδότησιν). Ὅθεν διὰ νὰ καταβληθῇ ὁ μισθὸς δὲν ἀρκεῖ ἡ ἀναγραφὴ εἰς τὸν προϋπολογισμόν, ἀλλὰ δέον νὰ προβλέπη αὐτὸν ὁ νόμος (βλ. καὶ ἀνωτ. σ. 20).

Ὁ νομοθέτης, κανονίζων τοὺς μισθοὺς, δύναται καὶ νὰ μειώνῃ αὐτούς, χωρὶς νὰ θίγῃ κεκτημένα δικαιώματα τῶν ὑπαλλήλων. Κατὰ τὸ Σύνταγμα τῆς Βαϊμάρης ἐν Γερμανίᾳ, ὁ νόμος δὲν ἠδύνατο νὰ θίξῃ τὰ κεκτημένα δικαιώματα τῶν ὑπαλλήλων, καὶ τὰ δικαστήρια ἠδύναντο νὰ θεωρήσουν ἀντισυνταγματικὸν ἓνα νόμον, ὁ ὁποῖος ἐμείωνε τοὺς μισθοὺς.

Ἐναρξίς μισθοῦ.—Διάταγμα τοῦ 1833 ὥριζεν ὅτι ὁ μισθὸς ἄρχεται ἀπὸ τῆς ἐγκαταστάσεως, δηλαδὴ ἀπὸ τῆς ἀναλήψεως ὑπηρεσίας. Διάταγμα τοῦ 1852, εἰς ἐκτέλεσιν τοῦ νόμου περὶ δημοσίου λογιστικοῦ, ὥριζεν ὅτι ἄρχεται ἀπὸ τῆς ἐπομένης τῆς ἐγκαταστάσεως. Ὁ ἀν. νόμος 1016 τοῦ 1937, λύων τὴν ἀντίφασιν, ὁρίζει ὅτι ὁ μισθὸς ἄρχεται ἀπὸ τῆς ἡμέρας τῆς ἐγκαταστάσεως, ἥτις δὲν δύναται νὰ λάβῃ χώραν πρὸ τῆς ὁροδο-

σίας. Ὁ μισθὸς τῶν προαγομένων ἄρχεται ἀπὸ τῆς δημοσιεύσεως τῆς προαγωγῆς, πλὴν ἂν διὰ τῆς προαγωγῆς μεταβάλλωνται τὰ καθήκοντα, ὅποτε ἄρχεται ἀπὸ τῆς ἐγκαταστάσεως εἰς τὰ νέα καθήκοντα.

Ἀναστέλλεται ὁ μισθός, ἐν περιπτώσει ἀπολύσεως, μέχρις ἐκπνοῆς τῆς μηνιαίας προθεσμίας προσφυγῆς ἐνώπιον τοῦ Συμβ. Ἐπικρατείας καὶ μέχρις ἐκδικάσεως τῆς ἀσκηθείσης προσφυγῆς, καταβαλλόμενος ἀναδρομικῶς ἐν περιπτώσει ἀκυρώσεως τῆς ἀπολύσεως.

Ὁ μισθὸς ἀντιστοιχεῖ πρὸς τὸν βαθμόν. Κατ' ἐξαίρεσιν, ὠρισμένοι ὑπάλληλοι λαμβάνουν μισθὸν «προσωπικόν», δηλ. μὴ ἀντιστοιχοῦντα πρὸς τὸν βαθμόν των, ἀλλ' εἰς ἀνώτερον. Τοῦτο ἤδη ἔχει ἀπαγορευθῆ διὰ διατ. τῆς 12 Ἰαν. 1934, περὶ ἀποδοχῶν τῶν δημοσίων ὑπαλλήλων.

Ὁ μισθὸς ὑπόκειται εἰς προσαύξησιν ὅταν ὁ ὑπάλληλος προαχθῇ ἢ συμπληρώσῃ εὐδοκίμως 10ετίαν, ὅποτε προσαυξάνεται κατὰ 5%, ὥς καὶ ἀνὰ πᾶσαν περαιτέρω πενταετίαν, μέχρις οὗ ἢ προσαυξήσις φθάσῃ τὰ 25%.

Περισσότερας τῆς μιᾶς θέσεως δὲν ἀπαγορεύεται εἰς τὸν ὑπάλληλον νὰ κατέχη. Ἀπαγορεύεται ὅμως, κατὰ τὸν ν. περὶ δημοσίου λογιστικοῦ, ἢ ἀπόληψις δύο μισθῶν. Διὰ τὴν δευτέραν θέσιν καταβάλλεται ἐπιμίσθιον, Τὸ σύνολον τῶν ἐπιμισθίων δὲν πρέπει νὰ ὑπερβαίῃ τὸν μισθὸν τῆς κυρίας θέσεως.

Σύνταξις καὶ μισθὸς ταυτοχρόνως δὲν καταβάλλεται. Ἐξαίρεσις θεσπίζεται μόνον διὰ τὰ θύματα πολέμου, τραυματίας κλπ. Οἱ λοιποὶ συνταξιῶχοι, ἐὰν διορισθοῦν εἰς δημοσίαν θέσιν λαμβάνουν τὸν μισθὸν τῆς θέσεως ταύτης, ἐὰν εἶναι ἀνώτερος τῆς συντάξεως, ἄλλως ἐκλέγουν μεταξὺ συντάξεως καὶ μισθοῦ. Καὶ ἐδῶ νόμοι τινὲς ἐπιτρέπουν, κατ' ἐξαίρεσιν, ἀπόληψιν συντάξεως καὶ μισθοῦ, μέχρι συμπληρώσεως ὠρισμένου ποσοῦ.

Λοιπαὶ ἀποδοχαί.—Αὗται διακρίνονται 1) εἰς τὰς παρεχομένας λόγῳ προσθέτων ὑπηρεσιῶν π.χ. ἀμοιβὴ διὰ συμμετοχὴν εἰς συμβούλια ἢ δι' ἐργασίαν πέραν τῆς κεκανονισμένης, 2) εἰς τὰς ἀποτελούσας κεκαλυμμένην αὐξήσιν μισθοῦ, π.χ. ποσοστὰ διὰ τὴν

εἴσπραξιν δημοσίων ἐσόδων, δικαίωμα κατοικίας δωρεὰν καὶ 3) εἰς τὰς ἀποτελούσας ἀπλὴν ἀπόδοσιν ἐκ μέρους τῆς Πολιτείας δαπανῶν, εἰς ἃς ὑπεβλήθη ὁ ὑπάλληλος χάριν τῆς ὑπηρεσίας, π.χ. γραφικά, ὁδοιπορικὰ ἔξοδα.

Διοικητικαὶ διαφοραί.— Ἡ ἀξίωσις τοῦ ὑπαλλήλου ἐπὶ τοῦ μισθοῦ καὶ τῶν λοιπῶν ἀποδοχῶν δημιουργεῖ διοικητικὴν διαφοράν, διότι εἶναι σχετικὴ μὲ τὴν λειτουργίαν τῆς δημοσίας ὑπηρεσίας. Συνεπῶς, ἡ ἐπίλυσις τῆς τοιαύτης ἀμφισβήτησεως ὑπάγεται εἰς τὴν ἀρμοδιότητα τῶν διοικητικῶν δικαστηρίων, μὲ τὴν ἑξῆς διάκρισιν :

1) Ἐὰν ἡ ἀμφισβήτησις ἀφορᾷ αὐτὸ τὸ δικαίωμα τοῦ ὑπαλλήλου ἐπὶ τῶν ἀποδοχῶν ἢ μέρους αὐτῶν, ἡ διαφορὰ δύναται νὰ ἐπιλυθῇ ὑπὸ τοῦ Συμβουλίου Ἐπικρατείας, κατόπιν αἰτήσεως ἀκυρώσεως. Ἐὰν π.χ. ἡ Διοίκησις ἀρνῆται νὰ ἀναγνωρίσῃ ὅτι ὁ ὑπάλληλος δικαιούται νὰ λαμβάνῃ προσαύξησιν διὰ πολυετῇ ὑπηρεσίαν, λόγῳ τοῦ ὅτι π.χ. δὲν ἔχει ἀρκετὴν ὑπηρεσίαν, ὁ ὑπάλληλος δύναται νὰ προσβάλλῃ τὴν ἀρνήσιν τῆς Διοικήσεως δι' αἰτήσεως ἀκυρώσεως ἐνώπιον τοῦ Συμβουλίου Ἐπικρατείας.

2) Ἐὰν ὅμως ἡ ἀμφισβήτησις ἀφορᾷ ὠρισμένον ποσόν, χωρὶς νὰ τίθεται ὑπὸ συζήτησιν καὶ τὸ δικαίωμα τοῦ ὑπαλλήλου, π.χ. ἐὰν ὁ ὑπάλληλος ἔχῃ ἀπαίτησιν ἐπὶ δεδουλευμένων ἀποδοχῶν, ἡ δὲ Διοίκησις ἀρνεῖται νὰ τὰς πληρώσῃ, διότι π.χ. ἰσχυρίζεται ὅτι παρεγράφησαν, ἡ διαφορὰ αὕτη δὲν θὰ ὑπαχθῇ εἰς τὸ Συμβούλιον τῆς Ἐπικρατείας, ἀλλ' εἰς τὰ τακτικὰ δικαστήρια, ὡς σχετιζομένη πρὸς ἀπλὴν ἀναγνώρισιν χρηματικῆς ἀξιώσεως, καὶ οὐχὶ πρὸς τὴν ἐφαρμογὴν διοικητικοῦ νόμου. Ἀλλὰ καὶ εἰς τὴν περὶπτωσιν ταύτην, τὰ τακτικὰ δικαστήρια θὰ ἐκτελέσουν ἔργα διοικητικῶν δικαστηρίων τῆς οὐσίας καὶ οὐχὶ ἀστικῶν δικαστηρίων. Τοῦτο δὲ διότι ἡ διαφορὰ, ἐν πάσῃ περιπτώσει, δὲν παύει νὰ εἶναι διοικητικὴ, ἀφοῦ πάντως σχετίζεται πρὸς τὴν λειτουργίαν δημοσίας ὑπηρεσίας.

Παραγραφαί.— Ὁ νόμος καθιερώνει βραχυπρόθεσμον διετὴ παραγραφὴν τῶν ἀξιώσεων τῶν ὑπαλλήλων ἐπὶ τῶν μισθῶν καὶ λοιπῶν ἀποδοχῶν, χάριν ταχείας τακτοποιήσεως τῶν λοναριασμῶν τῆς Πολιτείας.

β) *Σύνταξις.*

Μέριμνα διὰ τὴν χορήγησιν συντάξεων παρ' ἡμῖν ἐλήφθη τὸ πρῶτον ἐν ἔτει 1861, διὰ τοῦ νόμου ΧΝΒ, ὅτε ἰδρύθη ἰδιαίτερον Ταμεῖον Συντάξεων προικοδοτούμενον ἐκ τῶν κρατήσεων ἐκ τῶν μισθῶν τῶν δημοσίων ὑπαλλήλων καὶ ἐξ ἐπιχορηγήσεων τῆς Πολιτείας. Ἀλλὰ τὸ Ταμεῖον τοῦτο, ἐξαντληθὲν οἰκονομικῶς, διελύθη ἐν ἔτει 1876, ὁπότε τὴν πληρωμὴν τῶν συντάξεων ἀνέλαβεν ἡ Πολιτεία, καταβάλλουσα αὐτὰς ἐκ τοῦ κρατικοῦ προϋπολογισμοῦ ἀπ' εὐθείας.

Περὶ τῆς νομικῆς φύσεως τῆς συντάξεως ὑπεστηρίχθησαν τρεῖς ἀντιλήψεις: 1) Ὅτι ἡ σύνταξις εἶναι προῖον ὑποχρεωτικῆς ἀσφαλίσεως τοῦ ὑπαλλήλου, ἡ ὁποία συντελεῖται διὰ τῶν μηνιαίων κρατήσεων ἐκ τοῦ μισθοῦ του. Ἡ ἀντίληψις αὕτη δὲν εἶναι ὀρθή, διότι ἡ κράτησις δὲν ἔχει τὸν σκοπὸν ἀσφαλίσεως, ἀπόδειξις δὲ τούτου, ὅτι τὸ Κράτος δὲν προβαίνει εἰς μαθηματικούς ὑπολογισμοὺς ἀναλόγους πρὸς τοὺς κανόνας τοὺς διέποντας τὰς ἰδιωτικὰς ἀσφαλίσεις. Ἡ κράτησις εἶναι κεκαλυμμένη μείωσις μισθοῦ, διὰ νὰ ἀντιμετωπισθοῦν αἱ διὰ τὰς συντάξεις δαπάναι. Ἄλλως τε, θεωρητικῶς, τίποτε δὲν ἐμποδίζει νὰ χορηγηθῇ σύνταξις, χωρὶς νὰ ἐνεργηθοῦν ποσῶς κρατήσεις. 2) Κατ' ἄλλην ἀντίληψιν, ἡ σύνταξις εἶναι ἐπιστροφὴ καθυστερουμένων μισθῶν. Μὲ τὰ ποσὰ δηλ. τῶν κρατήσεων συνεκεντρώθη ἐν ποσόν, ἀντιπροσωπεῦον ὠρισμένον ἀριθμὸν μισθῶν, οἱ ὁποῖοι καθυστεροῦνται καὶ ἀποδίδονται εἰς μικρὰς μηνιαίας δόσεις πρὸς τὸν ὑπάλληλον, μετὰ τὴν λύσιν τῆς ὑπαλληλικῆς σχέσεως. Καὶ ἡ ἀντίληψις ὅμως αὕτη δὲν εἶναι ὀρθή, διότι τότε θὰ ἔπρεπε νὰ ὑπάρχῃ μία ἀναλογία τοῦ συνολικοῦ ποσοῦ τῶν εἰς ἓνα ὑπάλληλον καταβαλλομένων συντάξεων πρὸς τὸ συνολικὸν ποσὸν τῶν κρατήσεων, τὰς ὁποίας οὗτος ὑπέστη, ἐν ᾧ εἰς τὴν πρᾶξιν συμβαίνει συχνότατα τὸ ἀντίθετον: π. χ. εἰς κατώτερος ὑπάλληλος ἀποχωρήσας ἐνωρίς, καὶ κατὰ τεκμήριον εἰς νέαν ἡλικίαν ἐκ τῆς ὑπηρεσίας καὶ ὑποβληθεὶς διὰ τοῦτο εἰς κρατήσεις ἐπὶ βραχὺ χρονικὸν διάστημα, θὰ λάβῃ σύνταξιν ἐπὶ πολλὰ ἔτη μέχρι τοῦ θανάτου του, εἰς τρόπον ὥστε θὰ εἰσπράξῃ συνολι-

κῶς ποσὰ πολὺ μεγαλύτερα τῶν ὅσων κατέβαλε διὰ κρατήσεων.

Τοῦναντίον, εἰς ἀνώτερος ὑπάλληλος, καταβαλὼν κρατήσεις ἐπὶ 30 ἔτη καὶ ἀποχωρῶν λόγῳ ὁρίου ἡλικίας, ἐν ᾧ κατέβαλε συνολικῶς μέγα ποσόν, θὰ λάβῃ σύνταξιν μόνον δι' ὀλίγα ἔτη, ὅσα ὑπολείπονται μέχρι τοῦ θανάτου του, θὰ λάβῃ δηλ. ποσὰ σχετικῶς ὀλιγώτερα τῶν καταβληθέντων ὑπ' αὐτοῦ λόγῳ κρατήσεων.

3) Ἡ ὁρθὴ ἀντίληψις εἶναι ὅτι ἡ σύνταξις ἀποτελεῖ συνεχιζόμενον μισθόν, καταβαλλόμενον εἰς τὸν ὑπάλληλον ἐν εἵδει τελευταίας ἀνταμοιβῆς διὰ τὰς παρασχεθείσας ὑπ' αὐτοῦ ὑπηρεσίας. Ὁ σκοπὸς τῆς συντάξεως εἶναι συνεπῶς ὁ αὐτὸς μὲ τὸν τοῦ μισθοῦ δηλ. ἡ ἐξασφάλισις ἐνὸς ἐλαχίστου ὁρίου συντηρήσεως τοῦ προσώπου, τὸ ὁποῖον ἐπὶ μακρὸν σχετικῶς χρόνον ἔφερε τὴν ιδιότητα τοῦ δημοσίου ὑπαλλήλου. Ἄρα καὶ ἡ σύνταξις, ὥς καὶ ὁ μισθός, εἶναι παροχὴ χορηγουμένη χάριν τοῦ γενικοῦ συμφέροντος, διὸ καὶ δὲν εἶναι παραιτητὸν δικαίωμα, ἡ δὲ δηλωθεῖσα τυχὸν ὑπὸ τοῦ ὑπαλλήλου παραίτησις ἀπὸ τῆς συντάξεως δὲν ἐπάγεται ἀπώλειαν τοῦ δικαιώματος ἐπὶ ταύτης.

Ἡ σύνταξις καθορίζεται διὰ νόμου, ὑπὸ τὴν οὐσιαστικὴν ἔννοιαν, δηλ. καὶ διὰ κανονιστικοῦ διατάγματος, κατὰ νομοθετικὴν ἐξουσιοδότησιν. Τοῦτο προκύπτει ἐκ τοῦ ἀρθροῦ 61 τοῦ Συντάγματος, ἐνθα ὁρίζεται ὅτι μισθὸς σύνταξις κ.λ.π. δὲν χορηγεῖται οὔτε ἐγγράφεται εἰς τὸν προϋπολογισμόν ἄνευ νόμου. Ἐκ τῆς διατάξεως ταύτης τοῦ Συντάγματος προκύπτει ἀκόμη ὅτι δὲν ἐπιτρέπεται νὰ θεσπισθῇ ἐμμέσως σύνταξις διὰ τῆς ἀναγραφῆς τῆς ἀναγκαίας πιστώσεως εἰς τὸν προϋπολογισμόν, ἀλλὰ ἡ ἀναγραφὴ αὕτη τότε μόνον ἐπιτρέπεται, ὅταν προηγουμένως ὁ νόμος ἔχει θεσπίσει τὴν σύνταξιν.

Πρόσωπα δικαιούμενα συντάξεως, κατὰ τὸν ἀν. νόμον 1635 εἶναι τὰ ἑξῆς:

Ὁ μόνιμος ὑπάλληλος, εἰς τὰς ἑξῆς ἰδίᾳ περιπτώσεις:

α) Ἐὰν ἀπομακρυνθῇ ὅπως δῆποτε τῆς θεσεώς του, μετὰ 25ετῇ ὑπηρεσίαν ἢ μετὰ 20ετῇ ὑπηρεσίαν καὶ συμπλήρωσιν τοῦ 60οῦ ἔτους τῆς ἡλικίας του.

β) Ἐὰν ἀπολυθῇ μετὰ 20ετῇ ὑπερεσίαν.

γ) Ἐὰν ἀπολυθῇ μετὰ 10ετῇ ὑπηρεσίαν λόγῳ νόσου ἢ λόγῳ ὀρίου ἡλικίας ἢ λόγῳ καταργήσεως θέσεως.

δ) Ἐὰν καταστῇ σωματικῶς ἀνίκανος ἕνεκα τῆς ὑπηρεσίας, ἀσχέτως πρὸς τὰ ἔτη ὑπηρεσίας.

Συγγενεῖς τοῦ ὑπαλλήλου, δικαιούμενοι εἰς σύνταξιν, ἐὰν ἐκλίπη ὁ ὑπάλληλος, εἶναι οἱ ἑξῆς:

α) Ἡ χήρα, ἐὰν ἔχη διατελέσῃ εἰς νόμιμον συμβίωσιν ἐπὶ ἑξάμηνον.

β) Τὰ ἀνήλικα ἄρρενα ἢ ἄγαμα θήλεα τέκνα.

γ) Ἡ ἀνευ ὑπαιτιότητος διαζευχθεῖσα θυγάτηρ καὶ ἡ ἀπορροῦς χήρα μήτηρ.

δ) Οἱ ἄποροι γονεῖς καὶ αἱ ἄποροι ἄγαμοι ἀδελφαί, κατὰ τὰς διακρίσεις τοῦ νόμου, ἐὰν ὁ ὑπάλληλος ἀποθάνῃ ἄγαμος.

Ὑπολογισμὸς τῆς συντάξεως.—Συντάξιμος μισθὸς εἶναι ὁ ὀργανικὸς μισθὸς τοῦ τελευταίου μηνὸς πρὸ τῆς λύσεως τῆς ὑπαλληλικῆς σχέσεως, μειούμενος κατὰ ποσοστὸν προοδευτικὸν ἀπὸ 15—40%. Οὕτω ἐπὶ μισθοῦ 14.000 δραχμῶν, συντάξιμος μισθὸς εἶναι 8.400 ἀφοῦ μειωθῇ δηλαδὴ κατὰ 40%. Ἐπὶ μισθοῦ 4.000 δραχμῶν ὁ συντάξιμος εἶναι 3.400, δηλαδὴ μειωθείς κατὰ 15%.

Ὁ συντάξιμος αὐτὸς μισθὸς διαιρεῖται εἰς πενήκοντα ἴσα μέρη καὶ λαμβάνει ὁ ὑπάλληλος τόσα πεντηκοστά, ὅσα τὰ ἔτη τῆς ὑπηρεσίας. Ὡστε ὁ ἔχων 25 ἔτη λαμβάνει $\frac{25}{60}$. Πέραν ὅμως τῶν 25 ἐτῶν, ἕκαστον ἔτος προσθέτει ἀνὰ δύο πεντηκοστά καὶ πέραν τῶν 30 ἐτῶν, ἀνὰ τρία πεντηκοστά. Ὁ ἔχων λοιπὸν 31 ἔτη, λαμβάνει $\frac{25}{60} + \frac{10}{60} + \frac{6}{60} = \frac{41}{60}$ ἐν ὅλῳ.

Διαδικασία ἀπονομῆς συντάξεως—Ἐντὸς πενταετίας ἀπὸ τῆς γενέσεως τοῦ δικαιώματος, ἢ ἐντὸς ἔτους ἀπὸ τῆς μετὰ τὸ πάθημα ἀπομακρύνσεως τοῦ ὑπαλλήλου, δέον νὰ ζητηθῇ ἡ ἀπονομή συντάξεως, δι' αἰτήσεως ὑποβαλλομένης εἰς τὸ προϊστάμενον τοῦ ὑπαλλήλου ὑπουργεῖον, τὸ ὁποῖον διαβάζει τὴν αἴτησιν εἰς τὸ Ἐλεγκτικὸν Συνέδριον.

Τὸ Ἐλ. Συνέδριον ἐνεργεῖ τὴν δέουσαν ἀνάκρισιν καὶ τελικῶς ἡ ἀναγνώρισις τοῦ πρὸς σύνταξιν δικαιώματος γίνεται δι' ἀποφάσεως τοῦ ἐπὶ τῶν συντάξεων ἁρμοδίου τμήματος αὐτοῦ.

Ἐὰν τὸ Ἐλεγκτικὸν Συνέδριον ἀπορρίψῃ τὴν αἴτησιν, δὲν

ἄρτια γ)
ἐξουσία

χωρεῖ ἀγωγή ἐνώπιον τῶν τακτικῶν δικαστηρίων, ὡς ἐπιτρέπεται μέχρι τοῦ περὶ ὀργανισμοῦ τοῦ Ἑλ. Συνεδρίου ν.δ/τος τοῦ 1923.

Ἐνώπιον τοῦ Συμβ. Ἐπικρατείας ἐπίσης δὲν χωρεῖ προσφυγή. Αἴτησις ἀκυρώσεως δὲν χωρεῖ, διότι αὕτη ἀσκεῖται μόνον κατὰ τῶν πράξεων τῶν διοικητικῶν ὀργάνων, ἐνῶ τὸ Ἐλεγκτικὸν Συνέδριον δὲν εἶναι διοικητικὸν ὄργανον ἀλλὰ διοικητικὸν δικαστήριον. Αἴτησις ἀναιρέσεως δὲν χωρεῖ, διότι τὸ διάταγμα, τὸ ὅποιον, κατ' ἐξουσιοδότησιν τοῦ νόμου, καθώρισε τὰ διοικητικὰ δικαστήρια, κατὰ τῶν ἀποφάσεων τῶν ὁποίων ἐπιτρέπεται αἴτησις ἀναιρέσεως ἐνώπιον τοῦ Συμβ. Ἐπικρατείας, δὲν συμπεριέλαβε μεταξὺ αὐτῶν τὰς ἀποφάσεις τοῦ Ἑλ. Συνεδρίου, τὰς σχετικὰς μὲ συντάξεις, ἀλλὰ μόνον τὰς ἀποφάσεις τὰς ἐχούσας φορολογικὸν ἀντικείμενον. Ἐπιτρέπεται μόνον προσφυγή ἐνώπιον τῆς ὀλομελείας τοῦ Ἐλεγκτικοῦ Συνεδρίου, ἡ ὁποία δικάζει ὡς δικαστήριον οὐσίας.

Ἐκπτώσεις ἀπὸ τοῦ δικαιώματος ἐπέρχεται, ἐὰν δὲν ζητηθῇ ἡ ἀπονομή τῆς συντάξεως ἐντὸς τῶν ἀνωτέρω ἀναφερομένων προθεσμιῶν τοῦ νόμου.

Παραγραφή ἐπέρχεται ἐὰν δὲν εἰσπραχθῇ ἡ σύνταξις ἐντὸς ἐνὸς ἔτους, ἀφ' οὔτου κατέστη ἀπαιτητή. Ἡ παραγραφή διαφέρει τῆς ἐκπτώσεως κατὰ τοῦτο, ὅτι ἡ μὲν ἐκπτώσις ἀφορᾷ εἰς τὸ δικαίωμα τῆς συντάξεως, ἐνῶ ἡ παραγραφή ἀφορᾷ μόνον εἰς τὰ πρὸ ἔτους ἀπαιτητὰ ποσά.

Διὰ τὰ ἐπόμενα ποσά, παραμένει ἀκέραιον τὸ δικαίωμα τῆς συντάξεως.

Ἀπώλεια ἐπέρχεται, α) ἐὰν ὁ ὑπάλληλος ἀπολυθῇ λόγῳ ἐγκαταλείψεως θέσεως, β) ἐὰν καταδικασθῇ ἐπὶ παραβάσει τοῦ νόμου 5458, ἥτοι διὰ συμμετοχὴν εἰς ἀπεργίαν, γ) ἐὰν ὁ δικαιοῦχος (εἴτε ὡς ὑπάλληλος, εἴτε ἀφοῦ ἐγένετο συνταξιοῦχος) καταδικασθῇ εἰς ἐγκληματικὴν ποινὴν, ἐπὶ κλοπῇ, ὑπεξαιρέσει, ἀπάτῃ, ἰδιοποιήσει, πλαστογραφίᾳ, ἀπιστίᾳ κλπ. ἐφ' ὅσον τὰ ἀδικήματα ταῦτα στρέφονται κατὰ τοῦ Δημοσίου, δ) ἐὰν ἡ συνταξιοῦχος χήρα ἔλθῃ εἰς δεύτερον γάμον ἢ ἐὰν ἐκπέσῃ τῆς ἐκτροπείας τῶν τέκνων αὐτῆς, ἔνεκεν αἰσχροῦς διαγωγῆς.

Ἀναστολή τοῦ δικαιώματος ἐπέρχεται, α) ἐὰν καταδικασθῇ ὁ δικαιοῦχος εἰς ἐγκληματικὴν ποινὴν ἐπὶ οἰφδῆποτε ἀδικήματι,

πλήν τῶν ἀμέσως ἀνωτέρω μνημονευθέντων (διότι τότε ἐπέρχεται ἀπώλεια) καὶ β) ἐὰν ἀποβάλῃ τὴν ἐλληνικὴν ἰθαγένειαν.

Ἡ ἀναστολὴ διαφέρει τῆς ἀπωλείας κατὰ τοῦτο, ὅτι τὸ δικαίωμα τῆς συντάξεως, ἐπὶ ἀναστολῆς, δὲν ἀπόλλυται, ἀλλ' ἀπλῶς ὁ δικαιούχος δὲν δύναται προσωρινῶς ν' ἀσκήσῃ τοῦτο ἐφ' ὠρισμένον χρόνον. Ἡ ἐπανάληψις τῆς ἀσκήσεως ἐπιτρέπεται εὐθὺς ὡς ἐκτιθῇ ἡ ποινὴ εἰς τὴν ὁποίαν καταδικάσθῃ ὁ δικαιούχος ἢ ἀνακτήσῃ οὗτος τὴν ἐλληνικὴν ἰθαγένειαν. Ἐπειδὴ ὅμως κατὰ τὸ διάστημα τῆς ἀναστολῆς δὲν καταβάλλεται σύνταξις καὶ εἶναι δυνατόν νὰ δεινοπαθοῦν οἱ οἰκεῖοι τοῦ συνταξιούχου, ὁ νόμος ὁρίζει ὅτι, εἰς περίπτωσιν καταδίκης, ἢ σύζυγος καὶ τὰ τέκνα τοῦ καταδικασθέντος δύνανται νὰ λάβουν προσωρινῶς κατὰ τὸ χρονικὸν διάστημα τῆς ποινῆς, τὴν σύνταξιν τὴν ὁποίαν θὰ ἐλάμβανον ἐὰν ὁ καταδικασθεὶς εἶχεν ἀποθάνει. Τὰ αὐτὰ καὶ ἐπὶ καταδίκης, ἥτις ἐπιφέρει ἀπώλειαν τῆς συντάξεως.

Κατάσχεσις καὶ ἐκχώρησις τῆς συντάξεως ἀπαγορεύεται ὅπως καὶ ἐπὶ μισθοῦ, μὲ τὰς αὐτὰς ἐξαιρέσεις.

Τὰ τῶν συντάξεων διέπονται ὑπὸ τοῦ ν.δ. τῆς 31 Ὀκτ. 1935.

Μετοχικὰ Ταμεῖα καὶ Ταμεῖα Προνοίας.— Χάριν συμπληρώσεως τῆς συντάξεως, ἔχουν συσταθῇ διὰ νόμου Εἰδικὰ Ταμεῖα, (Μετοχικὰ Ταμεῖα Πολιτικῶν Ὑπαλλήλων, Στρατοῦ, Β. Ναυτικοῦ, Ταμεῖα Προνοίας, Ταμεῖα Ἀλληλοβοηθείας), τὰ ὁποῖα σκοπὸν ἔχουν νὰ παρέχουν ἐν χρηματικὸν ποσὸν εἴτε μηνιαίως εἴτε ἐφ' ἅπαξ εἰς τὸν συνταξιοδοτούμενον. Ἡ συμμετοχὴ εἰς τὰ Ταμεῖα ταῦτα διὰ καταβολῆς μηνιαίων δόσεων εἶναι ὑποχρεωτικὴ κατὰ νόμον, ἀποτελεῖ δὲ ὑποχρεωτικὴν ἀσφάλισιν, ἐν ἀντιθέσει πρὸς τὴν σύνταξιν, τῆς ὁποίας ὁ χαρακτήρ εἶναι διάφορος, ὡς ἀνεπτύξαμεν ἀνωτέρω. ✕

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Η'

ΑΣΤΙΚΗ ΕΥΘΥΝΗ ΤΟΥ ΔΗΜΟΣΙΟΥ ΥΠΑΛΛΗΛΟΥ

Ἡ εὐθύνη ἐν γένει τοῦ δημοσίου ὑπαλλήλου διακρίνεται εἰς α) *ἀστικήν*, ἥτις ὑποχρεοῖ ἀπλῶς τὸν ὑπάλληλον εἰς ἀνόρθω-

σιν προξηνηθείσης ὑπ' αὐτοῦ ζημίας εἰς τὴν Πολιτείαν ἢ τοὺς ιδιώτας, κατὰ τὴν ἄσκησιν τῆς ὑπηρεσίας του, β) *ποινικὴν*, ἥτις ὑποβάλλει τὸν ὑπάλληλον εἰς τὰς κυρώσεις τοῦ ποινικοῦ νόμου καὶ γ) *πειθαρχικὴν*, ἥτις σκοπεῖ τὴν τήρησιν ἐσωτερικῆς τάξεως ἐντὸς τοῦ πλαισίου τῆς δημοσίας ὑπηρεσίας.

Ἡ ἀστικὴ εὐθύνη τοῦ ὑπαλλήλου δύναται νὰ ὑπάρχῃ α) ἔναντι τῆς Πολιτείας καὶ β) ἔναντι τῶν ιδιωτῶν.

α) *Ἐναντι τῆς Πολιτείας*. — Ἐναντι τῆς Πολιτείας, ὁ ὑπάλληλος ἐνέχεται, κατὰ τὸ ἄρθρον 33 τοῦ νομοθ. διατάγματος τῆς 4 Ἰουλίου 1923 «περὶ ὀργανισμοῦ τοῦ Ἑλεγκτικοῦ Συνεδρίου», ὅπερ ὁρίζει ὅτι πᾶς δημόσιος ὑπάλληλος εὐθύνεται διὰ πᾶσαν ἐκ δόλου ἢ ἀμελείας ἐπελθοῦσαν εἰς τὸ δημόσιον θεικὴν ζημίαν, ἐπὶ πλειόνων δὲ ὑπαλλήλων, ἐνέχονται οὗτοι ἄλληλεγγύως. Ἐπὶ τούτου παρατηροῦμεν τὰ ἑξῆς :

1) Ἡ εὐθύνη ὑφίσταται διὰ πᾶσαν, ἄρα καὶ ἐλαφρὰν ἀμέλειαν.

2) Ἡ εὐθύνη ὑφίσταται διὰ *θ ε ι κ ῆ ν* ζημίαν, ἥτοι διὰ τὴν μείωσιν τῶν κεκτημένων περιουσιακῶν στοιχείων τοῦ δημοσίου θησαυροῦ, λ. χ. καταστροφὴν δημοσίου ὑλικοῦ, οὐχὶ δὲ διὰ τὴν ἀποθεικὴν, ἥτοι τὴν ματαίωσιν ἐνδεχομένων ὠφελημάτων τοῦ δημοσίου.

3) Ἡ διάταξις δὲν ἐφαρμόζεται ἐπὶ τῶν ὑπουργῶν καὶ ἐπὶ τῶν διατακτῶν, περὶ τῶν ὁποίων ἰσχύουσιν εἰδικαὶ διατάξεις.

4) Εἰδικωτέραν εὐθύνην ὑπέχουσιν οἱ δημόσιοι ὑπόλογοι, κατὰ τὰς διατάξεις τοῦ δημοσίου λογιστικοῦ, λογοδοτοῦντες ἐπίσης ἐνώπιον τοῦ Ἑλεγκτικοῦ Συνεδρίου.

5) Ἀρμόδιον ἵνα κηρύξῃ ὑπεύθυνον τὸν ὑπάλληλον εἶναι τὸ Ἑλεγκτικὸν Συνέδριον, δικάζον ἐν ὁλομελείᾳ, τῇ αἰτήσῃ τοῦ παρ' αὐτῷ Ἐπιτρόπου, ἐνεργοῦντος εἴτε κατόπιν ἐντολῆς τοῦ οἰκείου ὑπουργοῦ, εἴτε αὐτεπαγγέλτως.

6) Κατὰ τῆς ἀποφάσεως ταύτης τοῦ Ἑλεγκτικοῦ Συνεδρίου, ἥτις καθορίζει καὶ τὸ ποσὸν τῆς ἀποζημιώσεως, δὲν ἐπιτρέπεται ἀγωγή ἐνώπιον τῶν τακτικῶν δικαστηρίων, οὔτε αἵτησις ἀναιρέσεως ἐνώπιον τοῦ Συμβουλίου Ἐπικρατείας, διότι τοιαύτη αἵτησις ἀναιρέσεως ἔχει χορηγηθῇ ὑπὸ τοῦ νόμου μό-

νον κατὰ τῶν φορολογικῆς φύσεως ἀποφάσεων τοῦ Ἐλεγκτικοῦ Συνεδρίου.

β) *Ἐναντι τῶν ιδιωτῶν*.—Ἐνταῦθα πρέπει νὰ διακρίνω-
μεν τὴν εὐθύνην τῶν δικαστικῶν ὑπαλλήλων ἀπὸ τῆς τῶν λοι-
πῶν ὑπαλλήλων.

1) *Εὐθύνη τῶν δικαστικῶν*.—Ἡ πολιτικὴ δικονομία προ-
βλέπει τὴν εὐθύνην τῶν δικαστικῶν ὑπαλλήλων διὰ ἀρνησιδι-
κίαν, δόλον, ἀσύγγνωστον ἀμέλειαν ἢ παραδρομὴν.

Ἦδη, τὸ ἄρθρον 103 τοῦ Συντάγματος τοῦ 1911 ὁρίζει ὅτι
αἱ ἀγωγαὶ κακοδικίας κατὰ τῶν ἀρεοπαγιτῶν, συμβούλων τῆς
ἐπικρατείας, μελῶν τοῦ Ἐλεγκτικοῦ Συνεδρίου, δικάζονται ὑπὸ
εἰδικοῦ πενταμελοῦς δικαστηρίου (ἐξ ἑνὸς συμβούλου ἐπικρατείας,
ἑνὸς ἀρεοπαγίτου, ἑνὸς συμβούλου τοῦ Ἐλεγκτικοῦ Συνεδρίου,
ἑνὸς καθηγητοῦ τῆς νομικῆς σχολῆς τοῦ Πανεπιστημίου, ἑνὸς
δικηγόρου μέλους τοῦ ἀνωτάτου πειθαρχικοῦ συμβουλίου τοῦ
δικηγορικοῦ [συλλόγου] συγκροτουμένου διὰ κληρώσεως ἐν τῷ
καταστήματι τοῦ Συμβουλίου Ἐπικρατείας. Τὸ Σύνταγμα ἐπιτρέ-
πει νὰ ὑπαχθῶν εἰς τὸ αὐτὸ δικαστήριον ἀγωγαὶ κακοδικίας κατὰ
πρωτοδικῶν, ἐφετῶν καὶ εἰσαγγελέων. Πράγματι, ὁ νόμος 407
τοῦ 1914 προβλέπει περὶ τῆς συγκροτήσεως τοῦ Δικαστηρίου Κα-
κοδικίας, ὁρίζει δ' ὅτι εἰσάγονται εἰς αὐτὸ ἀγωγαὶ καθ' ὅλων τῶν
ὥς ἄνω δικαστικῶν ὑπαλλήλων ἢ καὶ ὁλοκλήρων δικαστηρίων.

Ἡ εὐθύνη αὕτη προκύπτει ἐκ δόλου, ἀσυγγνώστου ἀμε-
λείας ἢ παραδρομῆς καὶ ἀρνησιδικίας. Ἀρνησιδικία ὑπάρχει
ὅταν ὁ δικαστὴς παραλείπει ἢ ὑπερμέτρως ἀναβάλλει προᾶξιν τινα
τῶν καθηκόντων του ἄνευ αἰτίας καὶ ἰδίᾳ ὑπὸ τὴν πρόφασιν ἀ-
σαφείας ἢ σιωπῆς τοῦ νόμου.

Πρὸς ἀποφυγὴν ἀσκόπων ἐνοχλήσεων τῶν δικαστικῶν ὑπαλ-
λήλων, ἡ ἀγωγή κακοδικίας δὲν ἐγείρεται, ἂν μὴ πρότερον ὑπο-
βληθῇ, ἐντὸς ἑξ μηνῶν ἀπὸ τῆς ζημιογόνου πράξεως ἢ παρα-
λείψεως, εἰδικὴ ἀναφορά, ἀναφέρουσα τὴν βάσιν τῆς ἀγωγῆς.
Μόνον ἂν γίνῃ δεκτὴ ἡ ἀναφορά, ἐπιτρέπεται ἔγερσις ἀγωγῆς
κακοδικίας, ἐντὸς τῆς προθεσμίας, τὴν ὁποίαν θὰ τάξῃ εἰδικῶς
ἡ ἀπόφασις τοῦ δικαστηρίου κακοδικίας.

Ἀγωγαὶ κακοδικίας κατὰ τῶν λοιπῶν δικαστικῶν ὑπαλλή-

λων, (εἰρηνοδικῶν, δικ. γραμματέων καὶ κλητῆρων) δικάζονται ὑπὸ τοῦ Πρωτοδικείου.

2) *Εὐθύνη τῶν λοιπῶν ὑπαλλήλων.*— Ἐν Γαλλίᾳ, ἡ εὐθύνη τῶν διοικητικῶν ὑπαλλήλων ἔναντι τῶν ἰδιωτῶν ἢ τῆς Πολιτείας ἐξαρτᾶται ἀπὸ τὸν χαρακτῆρα τῆς πράξεως ὡς πταίσματος ὑπηρεσιακοῦ ἢ προσωπικοῦ.

Ὑπηρεσιακὸν πταῖσμα εἶναι τὸ γενόμενον ἔνεκα τῆς ὑπηρεσίας καὶ δυνάμενον ν' ἀποδοθῇ εἰς πλάνην ἢ ἀμέλειαν τοῦ ὑπαλλήλου. Π. χ. ἀστυνομικὸν ὄργανον, καταδιῶκον κακοποιόν, ἀνατρέπει καὶ τραυματίζει διαβάτην. Ἡ ἐκ πλάνης συλλαμβάνει ἄλλο πρόσωπον ἀντ' ἄλλου.

Προσωπικὸν πταῖσμα εἶναι τὸ γενόμενον μὲν ἐν σχέσει πρὸς τὴν ὑπηρεσίαν, οὐχὶ ὅμως ἔνεκα ταύτης, ἀλλ' ἔνεκα δολίων διαθέσεων τοῦ ὑπαλλήλου· π. χ. ἀλήτης, ὀδηγηθεὶς εἰς τὸ ἀστυνομικὸν τμήμα, κακοποιεῖται. Ἡ διευθυντὴς τεχνικῆς ὑπηρεσίας, παραμορφώνει σχεδιάγραμμα ὑπαλλήλου, ἵνα βλάβῃ τοῦτον.

Συμφώνως πρὸς τὴν διάκρισιν ταύτην, ἐν Γαλλίᾳ, ὁ ὑπάλληλος εὐθύνεται ἀστικῶς ἔναντι τῶν ἰδιωτῶν μόνον διὰ τὸ προσωπικὸν πταῖσμα. Διὰ τὰ ὑπηρεσιακὰ πταίσματα εὐθύνεται ἔναντι τῶν ἰδιωτῶν ἢ Πολιτεία.

Ἡ διάκρισις ὅμως αὕτη, ἡ ὁποία καὶ ὀρθὴ εἶναι καὶ εὐχρηστος, δὲν ἔχει εἰσαχθῇ παρ' ἡμῖν. Παρ' ἡμῖν τὰ τακτικὰ δικαστήρια, ἀρμόδια ὡς διοικητικὰ δικαστήρια τῆς οὐσίας, ρυθμίζουν τὸ ζήτημα τῆς ἀστικῆς εὐθύνης τῶν δημοσίων ὑπαλλήλων καὶ τῆς Πολιτείας ἔναντι τῶν ἰδιωτῶν, ἐπὶ τῇ βάσει τοῦ ρωμαϊκοῦ δικαίου. Δέχονται δηλαδὴ ὅτι :

1) Ἐὰν ὁ ὑπάλληλος ἐκ δόλου προὔξενῃσε ζημίας εἰς ἰδιώτας κατὰ τὴν ἄσκησιν τῆς ὑπηρεσίας του, εὐθύνεται προσωπικῶς εἰς ἀποζημίωσιν. Ἡ Πολιτεία εὐθύνεται ἔναντι τοῦ ἰδιώτου, μόνον καθ' ὃ ποσὸν ὠφελήθη, ἥτοι κατέστη πλουσιωτέρα.

2) Ἐὰν ἡ ζημία τοῦ ἰδιώτου προῆλθεν ἐξ ἀμελείας τοῦ ὑπαλλήλου κατὰ τὴν ἄσκησιν τῶν καθηκόντων του, εὐθύνεται μὲν ὁ ἴδιος ἔνεκα τοῦ πταίσματος, ἥτοι τῆς ἀμελείας, παραλλήλως ὅμως εὐθύνεται καὶ ἡ Πολιτεία, δυνάμει τοῦ ἀξιώματος τοῦ

ρωμαϊκοῦ δικαίου, καθ' ὃ ὁ «προστήσας» (διορίσας) εὐθύνεται διὰ τὰ πταίσματα τοῦ «προεσιῶτος» (ὑπαλλήλου). Ὁ ζημιωθεὶς ὅμως ιδιώτης προτιμᾷ νὰ στραφῇ κατὰ τῆς Πολιτείας, διότι αὕτη εἶναι περισσότερον ἀξιόχρεως καὶ οὕτω, πρακτικῶς, ἡ εὐθύνη βαρύνει τὴν Πολιτείαν.

Εἰδικὴν ἀστικὴν εὐθύνην, ἐκτὸς τῆς ποινικῆς, φέρει ὁ δημόσιος ὑπάλληλος, ὁ μὴ συμμορφούμενος πρὸς ἀπόφασιν τοῦ Συμβουλίου τῆς Ἐπικρατείας, κατὰ τὸ ἀρθρ. 50 τοῦ ν. 3713 «περὶ Συμβουλίου Ἐπικρατείας».

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Θ'

ΠΟΙΝΙΚΗ ΕΥΘΥΝΗ ΤΟΥ ΔΗΜΟΣΙΟΥ ΥΠΑΛΛΗΛΟΥ

Κατ' ἀρχήν, ὁ δημόσιος ὑπάλληλος, διαπράττων ἀδικήματα τοῦ ποινικοῦ δικαίου, ὑπόκειται εἰς ἄς ποινὰς καὶ οἱ ἰδιῶται. Ἐὰν ὅμως διέπραξεν ἀδίκημα κατὰ τὴν ἀσκησιν τῆς ὑπηρεσίας του ἢ καταχρώμενος τῆς ἐξουσίας του, ἡ ιδιότης τοῦ ὑπαλλήλου ἀποτελεῖ ἐπιβαρυντικὴν αἰτίαν (ἀρθρ. 494 τοῦ ποιν. νόμου).

Ὑπάρχουν ὅμως καὶ ἀδικήματα, ἅτινα δὲν ὑφίστανται ἄνευ τῆς ιδιότητος τοῦ ὑπαλλήλου. Τοιοῦτον γενικὸν ἀδίκημα εἶναι ἡ παράβασις καθήκοντος, κατὰ τὸ ἀρθρον 487 τοῦ ποιν. νόμου. Ἐκτὸς ὅμως τοῦ γενικοῦ τούτου ἀδικήματος, ὁ ποινικὸς νόμος καὶ ἄλλοι εἰδικοὶ νόμοι καθιερώνουν καὶ εἰδικὰ ἀδικήματα, ἅτινα ἔχουν ὡς ἀναγκαίαν καὶ ἀπαραίτητον προϋπόθεσιν (conditio sine qua non) τὴν ιδιότητα τοῦ δημοσίου ὑπαλλήλου. Ταῦτα καλοῦμεν ἰδιώνυμα ἀδικήματα (delicta propria), εἶναι δὲ τὰ ἑξῆς κυρίως. α) Παράνομος ἔναρξις, ἐξακολούθησις καὶ ἀπέκδυσις τῆς δημοσίας ὑπηρεσίας, ἥτοι 1) ἐναρξις τῆς ὑπηρεσίας πρὸ τοῦ ὄρου, ἢ 2) συνέχισις μετὰ μετάρθεσιν ἢ παῦσιν ἢ 3) ἐγκατάλειψις θέσεως ὁμαδικῆς. Ἡ τελευταία τιμωρεῖται εἰδικῶς ἀπὸ τὸν νόμον 5458 τοῦ 1932 (ἀνωτ. σελ. 41). β) Παράβασις ἐχεμυθείας, ἐὰν ἐγένετο ἐξ ἰδιοτελοῦς σκοποῦ ἢ προεκάλεσε ζημίας εἰς τὴν Πολιτείαν, ἄλλως ὁ ὑπάλληλος εὐθύνεται μόνον πειθαρχικῶς. γ) Δω-

ροδοκία, ἥτοι ἢ ἐκ τῶν προτέρων ἢ ἐκ τῶν ὑστέρων λῆψις δώρου διὰ πρᾶξιν εἴτε νόμιμον, εἴτε παράνομον. δ) Ἀποσιώπησις τῆς ἰδίας συμμετοχῆς, ἥτοι ἀπόκρυψις ὑφισταμένου κωλύματος πρὸς ἐπιχείρησιν ὠρισμένης ἐνεργείας. ε) Καταπίεσις, ἥτοι ἐκ δόλου καὶ πρὸς ἴδιον ὄφελος εἴσπραξις φόρων μὴ ὀφειλομένων νομίμως. στ) Συμμετογὴ εἰς πράγματα μὴ συμβιβαζόμενα πρὸς τὰ ἔργα τῆς δημοσίας ὑπηρεσίας (πλειστηριασμοί, μισθώσεις καὶ ἐργολαβίαι, ὧν τὴν διεύθυνσιν καὶ ἐποπτείαν ἔχει ὁ ὑπάλληλος). ζ) Κατάχρησις ἐξουσίας, ἥτοι παράνομος ἐνέργεια ἢ παράλειψις ἀνακρίσεων, ἀπόλυσις κατηγορουμένων, παραβίασις ἀσύλου τῆς κατοικίας, παραβίασις ἀπορρήτου ἐπιστολῶν, αὐθαίρετος κατάγνωσις ποινῶν κλπ. Ἡ κατάχρησις ἐξουσίας κατὰ τὸν ποινικὸν νόμον διαφέρει ἀπὸ τὴν κατάχρησιν κατὰ τὸν νόμον 3713 περὶ Συμβουλίου Ἐπικρατείας, ἐνθα ἡ κατάχρησις ἐξουσίας (δηλ. ἐπιδιώξις διὰ μιᾶς διοικητικῆς πράξεως σκοποῦ ξένου πρὸς τὸν νόμον) εἶναι ἴδιος λόγος ἀκυρότητος τῶν διοικητικῶν πράξεων, μὴ συνεπαγομένη κατ' ἀνάγκην ποινικὴν εὐθύνην τοῦ δημοσίου ὑπαλλήλου. η) Ὑπέρβασις καθηκόντων, ἥτοι ἀνάμιξις τῶν δικαστικῶν ὑπαλλήλων εἰς τὰ ἔργα τῆς νομοθετικῆς ἢ ἐκτελεστικῆς ἐξουσίας ἢ καὶ τῶν διοικητικῶν εἰς τὰ ἔργα τῆς νομοθετικῆς ἢ δικαστικῆς ἐξουσίας. θ) Ἀρνησις ὑπηρεσίας. Ἐνταῦθα ἐφαρμόζονται τὰ περὶ ὁρίων ὑπακοῆς, περὶ ὧν ἀνωτ. σελ. 36. ι) Ἀπιστία, ἥτοι ἐλάττωσις τῆς ὑπὸ τοῦ ὑπαλλήλου διαχειριζομένης δημοσίας περιουσίας ἢ ἄτακτος τήρησις τῶν κεκανονισμένων βιβλίων, ἀνάμιξις ἰδίων χρημάτων μετὰ τῶν δημοσίων, ἐκμετάλλευσις τῶν χρημάτων διὰ τοκισμοῦ κλπ.

Κατὰ τὸ ἄρθρον 19 τοῦ Συντάγματος τοῦ 1911, οὐδεμία ἄδεια τῆς διοικητικῆς ἀρχῆς ἀπαιτεῖται πρὸς εἰσαγωγὴν εἰς δίκην τῶν δημοσίων ὑπαλλήλων, διὰ τὰς περὶ τὴν ὑπηρεσίαν ἀξιοποίνους πράξεις αὐτῶν, ὡς ἀπητεῖτο πρότερον, κατὰ τὸ ἄρθρον 28 τῆς ποινικῆς δικονομίας.

Ὑπὲρ ὠρισμένων ὑπαλλήλων, ἰσχύει ἔκτακτος ποινικὴ δωσιδικία: οἱ Νομάρχαι καὶ οἱ δικαστικοὶ δικάζονται ὑπὸ δικαστηρίου ἀνωτέρου κατὰ βαθμὸν ἐκείνου, ὅπερ δικάζει τὰ ἀδικήματα τῶν λοιπῶν πολιτῶν.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Ι'

ΠΕΙΘΑΡΧΙΚΗ ΕΥΘΥΝΗ ΤΟΥ ΔΗΜΟΣΙΟΥ ΥΠΑΛΛΗΛΟΥ

Ἡ πειθαρχικὴ εὐθύνη τοῦ δημοσίου ὑπαλλήλου, ἐν ἀντιθέσει πρὸς τὴν ποινικὴν, δὲν ἀποβλέπει εἰς τὴν προστασίαν τῆς δημοσίας τάξεως, ἀλλὰ μόνον τῆς ἐσωτερικῆς ὑπηρεσιακῆς τάξεως ἐντὸς τοῦ πλαισίου τῆς δημοσίας ὑπηρεσίας. Αἱ πράξεις δηλαδή, διὰ τὰς ὁποίας ὁ ὑπάλληλος ὑπέχει πειθαρχικὴν εὐθύνην, ὡς π.χ. ἡ ἀμελὴς ἐκτέλεσις ὑπηρεσίας, δὲν θεωροῦνται ὅτι βλάπτουν τὴν δημοσίαν τάξιν, τὴν κοινωνικὴν δηλαδή εὐταξίαν, ἀλλὰ μόνον τὴν ὁμαλὴν λειτουργίαν τῆς δημοσίας ὑπηρεσίας.

Οἱ κανόνες, οἱ ὅποιοι ρυθμίζουν τὴν πειθαρχικὴν εὐθύνην τοῦ δημοσίου ὑπαλλήλου ἀποτελοῦν τὸ πειθαρχικὸν δίκαιον. Γενικῶς αἱ ποιναί, τὰς ὁποίας δύνανται νὰ ἐπιβάλλουν τὰ δημόσια ὄργανα, διαιροῦνται εἰς δύο κατηγορίας, ἥτοι α) τὰς ποινὰς τοῦ ποινικοῦ δικαίου καὶ β) τὰς διοικητικὰς ποινάς. Αἱ ποιναί τοῦ ποινικοῦ δικαίου ὑποδιαιροῦνται εἰς τὰς ποινὰς τοῦ κοινοῦ ποινικοῦ δικαίου, αἱ ὁποῖαι ἐπιβάλλονται εἰς πάντα παραβάτην, καὶ τὰς ποινὰς τοῦ εἰδικοῦ ποινικοῦ δικαίου, αἱ ὁποῖαι ἐπιβάλλονται μόνον εἰς πρόσωπα ἀνήκοντα εἰς ὠρισμένην κατηγορίαν (π.χ. εἰς στρατιωτικούς, διὰ λιποταξίαν κλπ.). Αἱ δὲ διοικητικαὶ ποιναί διαιροῦνται εἰς τὰς πειθαρχικὰς καὶ τὰς ἀπλῶς διοικητικὰς. Πειθαρχικαὶ εἶναι αἱ ἐπιβαλλόμεναι ἐπὶ δημοσίων ὑπαλλήλων ἢ ὑπαλλήλων νομικῶν προσώπων ἀσκούντων διοίκησιν. Διοικητικαὶ ἀπλῶς εἶναι πᾶσαι αἱ λοιπαί, ἐπιβαλλόμεναι ὑπὸ διοικητικῶν ὀργάνων π. χ. ὑπὸ μηχανικοῦ δι' ὁδοφθοράν, ποινὴ κλεισίματος φαρμακείου, ἐπιβαλλομένη ὑπὸ τοῦ Ὑπουργοῦ Ὑγιεινῆς κλπ.

Τὸ πειθαρχικὸν δίκαιον διαιρεῖται εἰς οὐσιαστικὸν καὶ τυπικὸν ἢ δικονομικόν. Τὸ οὐσιαστικὸν πειθαρχικὸν δίκαιον καθορίζει 1) τὰ πειθαρχικὰ ἀδικήματα 2) τὰ ὑποκείμενα αὐτῶν καὶ 3) τὰς πειθαρχικὰς ποινάς, τὸ δὲ τυπικὸν ἢ δικονομικὸν καθορίζει τὸν τρόπον, καθ' ὃν ἐπιβάλλονται αἱ πειθαρχικαὶ ποιναί, ἥτοι 1) τὰ ἀρμόδια διὰ τὴν ἐπιβολὴν πειθαρχικῶν ποινῶν

ὄργανα, 2) τὴν διαδικασίαν, τὴν ὁποίαν ἀκολουθοῦν καὶ 3) τὴν σχέσιν τῆς πειθαρχικῆς διώξεως πρὸς τὴν ποινικὴν.

Ι. Οὐσιαστικὸν πειθαρχικὸν δίκαιον.

Α'. Πειθαρχικὸν ἀδίκημα εἶναι πᾶσα ὑπαίτιος παράβασις ὑπαλληλικοῦ καθήκοντος, δυναμένη νὰ καταλογισθῇ. Στοιχεῖα, λοιπὸν τοῦ πειθαρχικοῦ ἀδικήματος εἶναι τὰ ἑξῆς :

α) Παράβασις ὑπαλληλικοῦ καθήκοντος. Ποῖα εἶναι τὰ ὑπαλληλικά καθήκοντα γενικῶς ἀνεφέραμεν ἄνωτέρω, εἰς ταῦτα δὲ πρέπει νὰ προστεθοῦν καὶ τὰ ἰδιαίτερα καθήκοντα, τὰ ὁποῖα προσιδιάζουν εἰς μίαν ἐκάστην κατηγορίαν ὑπαλλήλων, ὡς ἐκ τῆς φύσεως τῆς ὑπηρεσίας των. Π. χ. κοινὸν καθήκον δι' ὅλους τοὺς ὑπαλλήλους εἶναι ἡ ὑποχρέωσις ὑπακοῆς, ἰδιαίτερον ὅμως καθήκον τῶν στρατιωτικῶν ὑπαλλήλων εἶναι νὰ χαιρετῶσι καθ' ὁδὸν τυπικῶς τοὺς ἄνωτέρους των.

Πότε ὅμως ὑπάρχει παράβασις καθήκοντος, τοῦτο εἶναι δυσχερὲς νὰ καθορισθῇ, κατὰ τρόπον ὃ ὁποῖος νὰ περιλάβῃ ὅλας τὰς περιπτώσεις· π. χ. καθήκον εἶναι ἡ ἀξιοπρεπὴς διαβίωσις, ἀλλ' ἡ παράβασις τοῦ καθήκοντος τούτου εἶναι δυνατόν νὰ λάβῃ χώραν εἰς πλείστας περιπτώσεις (π. χ. μέθη, συναναστροφὴ μετὰ προσώπων μὴ ἐντίμων, σύναψις χρεῶν καθ' ἕξιν κλπ.) τὰς ὁποίας δὲν δύναται ὁ νόμος νὰ προβλέψῃ. Διὰ τοῦτο οἱ νόμοι περιορίζονται συνήθως ν' ἀπαριθμοῦν ὠρισμένας μόνον περιπτώσεις, ἀφίνουν δὲ τὴν συμπλήρωσιν αὐτῶν εἰς τὸ ἀρμόδιον πειθαρχικὸν ὄργανον. Ἡ ἀπαρίθμησις λοιπὸν τῶν πειθαρχικῶν ἀδικημάτων εἰς τὸν νόμον εἶναι ἐ ν δ ε ι κ τ ι κ ή.

Τοῦναντίον εἰς τὸ ποινικὸν δίκαιον, ἡ ἀπαρίθμησις τῶν ἀδικημάτων εἶναι περιοριστικὴ, δηλαδὴ δὲν ἐπιτρέπεται εἰς τὸν ποινικὸν δικαστὴν νὰ θεωρήσῃ ὡς τιμωρητέαν μίαν πράξιν, ἐὰν ἡ πράξις αὕτη δὲν χαρακτηρίζεται ὡς ἀδίκημα εἰς τὸν νόμον. Διὰ τοῦτο τὸ πειθαρχικὸν ὄργανον ἔχει εὐρύτερον ἀπὸ τὸν ποινικὸν δικαστὴν στάδιον ἐκτιμήσεως, καὶ ὡς πρὸς τὸν χαρακτηρισμὸν τοῦ ἀδικήματος καὶ ὡς πρὸς τὴν ἐπιμέτρησιν τῆς ποινῆς.

Τὰ συνήθως ἀναφερόμενα εἰς τοὺς νόμους πειθαρχικά ἀδι-

κήματα εἶναι : 1) Ἡ ἄτακτος προσέλευσις κατὰ τὰς ἐργασίμους ὥρας. 2) Ἡ ἀμελής ἐκτέλεσις τῶν καθηκόντων. 3) Ἡ ἄρνησις ὑπηρεσίας. 4) Ἡ ἀδικαιολόγητος ἀποχὴ ἀπὸ τῆς ὑπηρεσίας. 5) Ἡ ἀπρεπὴς συμπεριφορὰ εἴτε ἐν τῇ ἀσκήσει τῶν καθηκόντων εἴτε ἐν τῷ ἰδιωτικῷ βίῳ. 6) Ἡ παράβασις τῆς ὑπηρεσιακῆς ἐχεμυθείας κλπ.

β') Ὑπαίτιος παράβασις. Ἡ παράβασις τοῦ ὑπαλληλικοῦ καθήκοντος πρέπει νὰ εἶναι ὑπαίτιος. Συνεπῶς δὲν ὑφίσταται πειθαρχικὸν ἀδίκημα, ὅταν ὁ ὑπάλληλος παρέβῃ τυχὸν τὸ καθήκον του εὐρισκόμενος εἰς κατάστασιν ἀνάγκης ἢ ἀμύνης, ἥτοι εἰς κατάστασιν, ἣ ὁποία, κατὰ τὸ ποινικὸν δίκαιον, ἀποκλείει τὸν καταλογισμόν. Ἐν τούτοις, ὅλοι οἱ λόγοι, οἱ ὅποιοι ἀποκλείουν τὸν καταλογισμόν, δηλαδή τὴν εὐθύνην, εἰς τὸ ποινικὸν δίκαιον, δὲν ἀποκλείουν καὶ τὴν πειθαρχικὴν εὐθύνην. Π. χ. ἐὰν ἐν ἄτομον ἐξυβρίσῃ διατελοῦν ἐν μέθῃ, εἶναι πιθανὸν ν' ἀπαλλαγῇ τῆς ποινικῆς εὐθύνης λόγῳ τῆς μέθης. Ἐὰν ὅμως ὁ ἐξυβρίσας εἶναι δημόσιος ὑπάλληλος, τότε λόγῳ ἀκριβῶς τῆς μέθης δυνατόν νὰ ὑπέχῃ πειθαρχικὴν εὐθύνην, διότι ἡ μέθη ἀποτελεῖ ἐνδεχομένως διὰ τὸν ὑπάλληλον πειθαρχικὸν ἀδίκημα, δηλαδή ἀναξιοπρεπὴ διαγωγήν.

Β'. Ὑποκείμενον τοῦ πειθαρχικοῦ ἀδικήματος δύναται νὰ εἶναι μόνον ὁ δημόσιος ὑπάλληλος, μόνιμος, ἔκτακτος ἢ προσωρινός. Οὐδεὶς μὴ φέρων τὴν ιδιότητα τοῦ δημοσίου ὑπαλλήλου δύναται νὰ διαπράξῃ ἀδίκημα πειθαρχικόν. Διότι ἡ πειθαρχικὴ εὐθύνη συγγεννᾶται καὶ συνεκλείπει μετὰ τῆς ὑπαλληλικῆς ιδιότητος, δηλαδή διαρκεῖ τόσον μόνον χρόνον, ὅσον διαρκεῖ καὶ ἡ ὑπαλληλικὴ ιδιότης. Συνέπειαι τοῦ κανόνος τούτου εἶναι αἱ ἑξῆς:

α) Ὁ ὑπάλληλος δὲν ὑπέχει πειθαρχικὴν εὐθύνην διὰ πράξεις αὐτοῦ, τελεσθείσας πρὸ τῆς ἀποκτίσεως τῆς ὑπαλληλικῆς ιδιότητος, δηλαδή πρὸ τῆς δημοσιεύσεως τοῦ διορισμοῦ, ἀκόμη καὶ ἂν αἱ πράξεις αὗται ἔχουν σχέσιν μὲ τὸν διορισμόν· ἐὰν π. χ. ὁ διορισθεὶς ἐξηπάτησε τὴν Διοίκησιν καὶ προεκάλεσε τὸν διορισμόν δι' ἀπατηλῶν δηλώσεων, πάλιν δὲν δύναται νὰ τιμωρηθῇ πειθαρχικῶς διὰ τὴν ἐνέργειαν αὐτήν, ἀσχέτως πρὸς τὸ ὅτι ἡ Διοίκησις δύναται, ἕνεκα τῶν ἀπατηλῶν ἐνεργειῶν, ν' ἀνακαλέσῃ

τὸν διορισμὸν (ἄνωτ. σ. 31). Δύναται ὅμως ὁ διορισθεὶς νὰ τιμωρηθῇ πειθαρχικῶς διὰ πράξιν, τὴν ὁποίαν ἐνήργησε μετὰ τὴν δημοσίευσιν τοῦ διορισμοῦ, ἔστω καὶ πρὸ τῆς ὀρκωμοσίας, διότι καὶ πρὸ τῆς ὀρκωμοσίας ἔχει ἤδη ἀποκτηθῇ ἡ ὑπαλληλικὴ ἰδιότης.

β) Ὁ τέως ὑπάλληλος δὲν ὑπέχει πειθαρχικὴν εὐθύνην μετὰ τὴν λύσιν τῆς ὑπαλληλικῆς σχέσεως, οὐδὲ καὶ διὰ πράξεις τελεσθείσας ὅταν ἦτο ἀκόμη ὑπάλληλος. Ἐὰν π.χ. ἐξυβρίσῃ τὸν προϋστάμενόν του καὶ μετὰ τοῦτο ὑποβάλῃ παραίτησιν καὶ γίνῃ αὕτη δεκτὴ, δὲν δύναται, μετὰ τοῦτο, νὰ τιμωρηθῇ πειθαρχικῶς. Δύναται ὅμως νὰ διωχθῇ ποινικῶς. Ἐὰν ὅμως δὲν ἐγένετο ἀκόμη ἀποδεκτὴ ἡ παραίτησις, ἡ ὑπαλληλικὴ σχέσις δὲν ἔχει λυθῇ καὶ δύναται ἡ Διοίκησις νὰ τιμωρήσῃ πρῶτον πειθαρχικῶς τὸν ὑπάλληλον καὶ κατόπιν νὰ δεχθῇ τὴν παραίτησίν του, εἰάν, ἐννοεῖται, ἡ πειθαρχικὴ ποινὴ, ἡ ὁποία θὰ τῷ ἐπιβληθῇ, δὲν θὰ εἶναι ἡ ποινὴ τῆς ὀριστικῆς ἀπολύσεως. Τοῦτο μάλιστα εἶναι καὶ σκόπιμον, διότι ὁ ὑποπεσὼν εἰς ἓν πειθαρχικὸν ἀδίκημα, δυνατὸν νὰ σπεύσῃ νὰ ὑποβάλῃ παραίτησιν, ἀκριβῶς διὰ ν' ἀποφύγῃ τὴν πειθαρχικὴν ποινὴν καὶ νὰ ἐμφανίζεται ὡς παραιτηθεὶς καὶ ὅχι ὡς πειθαρχικῶς ἀπολυθεὶς. Εἶναι συμφέρον λοιπὸν διὰ τὴν δημοσίαν ὑπηρεσίαν νὰ γνωρίζῃ τὸ παρελθὸν τοῦ διατελέσαντος ὑπαλλήλου, εἰς περίπτωσιν, καθ' ἣν θὰ ἐξήτει οὗτος ν' ἀναδιορισθῇ.

Ὁ συνταξιούχος δὲν ὑπέχει πειθαρχικὴν εὐθύνην. Ἡ διακοπὴ τῆς συντάξεως εἰς περίπτωσιν καταδίκης, (ἄνωτ. σελ. 50) εἶναι ἀπλοῦν διοικητικὸν μέτρον, συνοδεῦον τὴν ποινικὴν καταδίκην, καὶ οὐχὶ πειθαρχικὴ ποινὴ.

γ) Ὑπάλληλος, ἀπολυθεὶς καὶ ἀναδιορισθεὶς, δὲν ὑπέχει εὐθύνην διὰ πράξεις, τὰς ὁποίας ἐτέλεσε κατὰ τὴν πρώτην ὑπαλληλικὴν του σχέσιν, διότι ἡ πειθαρχικὴ εὐθύνη διὰ τὰς πράξεις ταύτας ἐξέλιπε μετὰ τὴν λύσιν τῆς πρώτης ὑπαλληλικῆς σχέσεως, ὑπέχει δὲ ἐφεξῆς εὐθύνην διὰ τὰς πράξεις, αἷς ἤθελε τελέσει ἀπὸ τῆς συνάψεως τῆς δευτέρας σχέσεως, ἥτοι ἀπὸ τοῦ ἀναδιορισμοῦ.

Γ'. *Πειθαρχικαὶ ποιναί.*— Ἐπὶ τῶν πειθαρχικῶν ποινῶν δὲν ἰσχύουν δύο θεμελιώδη ἀξιώματα τοῦ ποινικοῦ δικαίου, ἥτοι

α) τὸ ἀξίωμα «οὐδεμία ποινὴ ἄνευ νόμου» (*nulla poena sine lege*), ὅπερ καθιερώνεται ὑπὸ τοῦ ἀρθροῦ 7 τοῦ Συντάγματος, ὀρίζοντος ὅτι οὐδεμία ποινὴ ἐπιβάλλεται ἄνευ νόμου, προηγουμένως ὀρίζοντος αὐτήν. Ἡ ἔννοια τῆς διατάξεως ταύτης εἶναι ὅτι ὁ δικαστὴς δὲν δύναται νὰ ἐπιβάλλῃ μίαν ποινήν, τὴν ὁποίαν δὲν προέβλεψεν ὁ νόμος, πρὸ τῆς τελέσεως τῆς τιμωρουμένης πράξεως. Νόμος λοιπόν, θεσπίζων ποινήν δι' ὠρισμένην πράξιν ἢ ὀρίζων τοιαύτην βαρυτέραν τῆς προηγουμένως ἰσχυούσης, θὰ ἐφαρμοσθῇ μόνον ἐπὶ τῶν μετὰ τὴν ἔναρξιν τῆς ἰσχύος του τελουμένων πράξεων. Π. χ. νόμος τιμωρεῖ τὴν κλοπὴν διὰ φυλακίσεως. Ὑπὸ τὸ κράτος τοῦ νόμου τούτου διαπράττεται μία κλοπή, κατόπιν δέ, πρὸ τῆς ἐκδικάσεως τῆς πράξεως ὑπὸ τοῦ ποινικοῦ δικαστηρίου, νεώτερος νόμος ὀρίζει ὅτι ἡ κλοπὴ τιμωρεῖται μὲ εἰρκτήν. Ὁ δικαστὴς δὲν θὰ λάβῃ ὑπ' ὄψιν του τὸν νεώτερον αὐτὸν νόμον, ἀλλὰ θὰ ἐφαρμόσῃ τὸν νόμον, ὁ ὁποῖος ἰσχυεῖ ὅταν ἐτελέσθῃ ἡ πράξις.

Διὰ τὰς πειθαρχικὰς ὁμως ποινὰς δὲν ἰσχύουν οἱ αὐστηροὶ αὐτοὶ κανόνες. Εἶναι δηλαδὴ δυνατόν νὰ καθιερώσῃ ὁ νόμος πειθαρχικὴν ποινήν διὰ μίαν πράξιν καὶ μετὰ τὴν τέλει αὐτῆς ἢ νὰ καθιερώσῃ ἐπίσης μετὰ τὴν τέλει αὐτῆς ποινήν βαρυτέραν. Τὸ πειθαρχικὸν ὄργανον, θὰ ἐφαρμόσῃ οὐχὶ τὸν νόμον τὸν ἰσχύοντα κατὰ τὴν τέλει, ἀλλὰ τὸν νεώτερον νόμον τὸν ἰσχύοντα κατὰ τὴν ἐκδίκασιν τοῦ πειθαρχικοῦ ἀδικήματος, (Σ. Ε. 523/31, 278/32, 1007/36).

β) Τὸ ἀξίωμα τοῦ ποινικοῦ δικαίου «μὴ δις ἐπὶ τὸ αὐτὸ» (*non bis in idem*) δὲν ἰσχύει ἐπίσης ἐπὶ τῶν πειθαρχικῶν ποινῶν. Τὸ ἀξίωμα τοῦτο σημαίνει ὅτι διὰ τὸ αὐτὸ ἀδίκημα δὲν δύνανται νὰ ἐπιβληθῶσι πλείονες τῆς μιᾶς ποιναί. Ἀφοῦ ἔπαξ τιμωρηθῇ ὁ ἐγκληματίας, δὲν δύναται τὸ αὐτὸ ἢ ἄλλο δικαστήριον νὰ ἐπιληφθῇ ἐκ νέου τῆς ὑποθέσεως διὰ νὰ ἐπιβάλλῃ δευτέραν ποινήν.

Εἰς τὸ πειθαρχικὸν ὁμως δίκαιον ἰσχύει ὁ κανὼν ὅτι ἐὰν ὁ ἱεραρχικῶς προϊστάμενος ἐπέβαλε πειθαρχικὴν ποινήν κατὰ τοῦ ὑπαλλήλου, ὁ ἀνώτερος ἱεραρχικῶς προϊστάμενος δὲν κωλύεται, ἐὰν κρίνῃ ἀνεπαρκῆ τὴν ἐπιβληθεῖσαν ποινήν, νὰ ἐπιβάλλῃ καὶ

Αἱ γινώσκαι διὰ
ἀντικεινὸν ἐπὶ αὐτῇ
ποῦ:

δευτέραν, διὰ τὸ αὐτὸ ἁδίκημα (Σ. Ε. 802/33). Τοῦτο διότι ἡ πειθαρχικὴ ἁρμοδιότης εἶναι κατανεμημένη κλιμακῶδὸν μεταξὺ τῶν διαφόρων ἱεραρχικῶς προϋσταμένων καὶ πολλάκις τὸ κατώτερον ὄργανον π. χ. ὁ τμηματάρχης δὲν ἔχει ἁρμοδιότητα νὰ ἐπιβάλλῃ ἄρκούντως βαρεῖαν ποινὴν, τὴν ὁποίαν ὁ Διευθυντὴς ἢ ὁ Ὑπουργὸς κρίνει κατάλληλον. Ἀποκλείεται ὅμως νὰ ἐπιβάλλῃ τὸ αὐτὸ ὄργανον δευτέραν πειθαρχικὴν ποινὴν διὰ τὸ αὐτὸ ἁδίκημα.

Ἐὰν διὰ μίαν πράξιν τοῦ ὑπαλλήλου π. χ. δωροδοκίαν, ἐπεβλήθῃ ὑπὸ τοῦ ποινικοῦ δικαστηρίου ἡ ἁρμόζουσα ποινὴ, τοῦτο δὲν ἀποκλείει νὰ ἐπιβληθῇ διὰ τὸ αὐτὸ ἁδίκημα καὶ πειθαρχικὴ ποινὴ, π. χ. προσωρινὴ ἢ ὀριστικὴ ἀπόλυσις.

Ἐπίσης, ἔαν διὰ μίαν πράξιν τοῦ ὑπαλλήλου ἐλήφθῃ ἐν δυσμενὲς διοικητικὸν μέτρον, π. χ. διαθεσιμότης, στασιμότης, μετάθεσις, τοῦτο δὲν ἐμποδίζει νὰ ἐπιβληθῇ διὰ τὴν αὐτὴν πράξιν καὶ πειθαρχικὴ ποινὴ (Σ. Ε. 111/32, 1005/33).

Αἱ συνήθεις ἐν τῷ νόμῳ καθοριζόμεναι ποιναὶ εἶναι αἱ ἑξῆς :

1) *Ἐπιπλήξεις*, ἧτις εἶναι ἡ ἡπιωτάτη τῶν ποινῶν, θίγουσα τὴν φιλοτιμίαν τοῦ ὑπαλλήλου, ἐν μέρει δὲ μόνον ἐπιφέρουσα ὑλικὴν ζημίαν (τέλη χαρτοσημάνσεως). Τῆς ἐπιπλήξεως διαφέρουν αἱ ἁπλᾶι συστάσεις καὶ παρατηρήσεις, αἵτινες δὲν ἀποτελοῦν πειθαρχικὰς ποινάς, εἰμὴ ἔαν διατυπώνωνται ἐγγράφως καὶ ἀκολουθοῦν πειθαρχικὴν διαδικασίαν.

2) *Πρόστιμον*, ποινὴ καθαρῶς περιουσιακὴ, καὶ ἄρα ἄστοχος, διότι στερεῖ τὸν ὑπάλληλον μέρους τῆς ἀναγκαίας πρὸς συντήρησίν του μισθοδοσίας.

3) *Προσωρινὴ παῦσις*, ποινὴ ἡθικὴ καὶ περιουσιακὴ, ἐπιβαλλομένη ὁσάκις ἀπαιτεῖται ἡ προσωρινὴ ἀπομάκρυνσις τοῦ πταίσαντος ἐκ τῆς ὑπηρεσίας. Οἱ νόμοι ὁρίζουν συνήθως τὸ ἀνώτατον καὶ τὸ κατώτατον ὄριον αὐτῆς.

4) *Ὑποβιβασμὸς* εἶναι ἡ τοποθέτησις εἰς κατωτέραν βαθμίδα τῆς αὐτῆς ἱεραρχικῆς κλίμακος. Ἐὰν ἀλλάσῃ ἡ ἱεραρχικὴ κλίμαξ, θὰ πρόκειται συγχρόνως περὶ μετατάξεως. Ὑποβιβασμὸς δὲν εἶναι ἡ μείωσις τῶν ἀποδοχῶν, ἀλλὰ ἡ ἀπονομὴ βαθμοῦ κατωτέρου. Ὑποβιβασμὸς δὲν εἶναι ἡ ἀνάκλησις παρανόμως γενομέ-

νης προαγωγῆς, οὔτε ἡ μείωσις τῆς ἀρχαιότητος, οὔτε ἡ μετά-
θεσις εἰς θέσιν ὁμοιόβαθμον, ἀλλὰ μικροτέρας σημασίας. Τοῦ
νόμου σιωπῶντος, ὁ ὑποβιβασμὸς γίνεται κατὰ ἓνα μόνον βαθ-
μὸν καὶ οὐχὶ πλείονας.

5) *Δυσμενὴς μετάθεσις.* Πολλάκις οἱ νόμοι κατατάσσουν
καὶ ταύτην μεταξὺ τῶν πειθαρχικῶν ποινῶν, ἀλλὰ θεωρητικῶς
εἶναι ἀπλοῦν διοικητικὸν μέτρον. Συνεπάγεται ἀνωμαλίαν ὑπη-
ρεσιακὴν, διότι προκαλεῖ ἀντιμεταθέσεις.

6) *Ὁριστικὴ ἀπόλυσις.* Ἡ ἐσχάτη τῶν πειθαρχικῶν ποι-
νῶν, ἥτις δρᾷ προληπτικῶς μόνον, διότι δι' αὐτῆς δὲν βελτιοῦ-
ται ὁ ὑπάλληλος, ἀφοῦ λύεται ὁριστικῶς ἡ ὑπαλληλικὴ σχέσις.
Ἀλλαχοῦ ἡ ποινὴ τῆς ὁριστικῆς ἀπολύσεως δύναται νὰ συνο-
δεύεται καὶ ἀπὸ στέρξης ἢ μείωσιν τοῦ συνταξιοδοτικοῦ δικαιώ-
ματος· παρ' ἡμῖν τοῦτο συμβαίνει μόνον εἰς περίπτωσιν ἀπολύ-
σεως δι' ἐγκατάλειψιν θέσεως.

Παραγραφὴ τῶν πειθαρχικῶν ἀδικημάτων.— Ὁ ποινικὸς
νόμος καθιερώνει χρονικὰ ὅρια ἀπὸ τῆς τελέσεως τῶν ποινικῶν
ἀδικημάτων, μετὰ τὴν παρέλευσιν τῶν ὁποίων τὰ ἀδικήματα
ταῦτα παραγράφονται. Ἡ παραγραφὴ αὕτη ποικίλλει ἀναλόγως
τῆς σοβαρότητος τοῦ ἀδικήματος. (Ἑπταετία διὰ τὰ κακουρ-
γήματα, τριετία διὰ τὰ πλημμελήματα, ἔτος διὰ τὰ πταίσ-
ματα κλπ.).

Ὁ δικαιολογικὸς λόγος τῆς παραγραφῆς τῶν ποινικῶν
ἀδικημάτων, δηλαδὴ ἡ κατάπαυσις τῆς κοινωνικῆς ἀντιδράσεως
κατὰ τοῦ ἐγκληματίου, δὲν ἰσχύει ἐπὶ τῶν πειθαρχικῶν ἀδικη-
μάτων, διότι πρέπει νὰ δύναται ἡ δημοσία ἀρχὴ εἰς οἵανδή-
ποτε ἐποχὴν νὰ ἀπαλλαγῇ ἀπὸ τὰ ἐπιζήμια εἰς αὐτὴν πρόσωπα,
ὅσοσδήποτε χρόνος καὶ ἂν παρῇλθεν ἀπὸ τῆς τελέσεως τοῦ πειθαρ-
χικοῦ ἀδικήματος. Διὰ τοῦτο δὲν καθιεροῦται γενικὴ παραγραφὴ.
Ἐν τούτοις, νόμοι τινὲς καθιερώνουν δι' ὠρισμένους κλάδους
τὴν παραγραφὴν κατὰ τρόπον ὁμοιόμορφον δι' ὅλα τὰ πειθαρ-
χικὰ ἀδικήματα ἀσχέτως πρὸς τὴν σοβαρότητα αὐτῶν. Ἡ ἰσοπέ-
δωσις αὕτη δὲν εἶναι ὀρθή. Ἐπίσης δὲν εἶναι ὀρθὸν νὰ θεωρῇται
παραγεγραμμένον ἓν πειθαρχικὸν ἀδίκημα πρὶν ἢ παραγραφῇ καὶ
ἡ ποινικὴ δίωξις, ἡ ὁποία τυχὸν παραλλήλως συντρέχει. Ἐπίσης

ἢ ἐκκρεμότης τῆς ποινικῆς διώξεως, θὰ ἔπρεπε νὰ θεωρῇται ὡς ἀναστέλλουσα τὴν παραγραφὴν τοῦ πειθαρχικοῦ ἀδικήματος.

II. Δικονομικὸν πειθαρχικὸν δίκαιον.

Α'. Ἀρμοδιότης.—Τὰ ἀρμόδια ὄργανα πρὸς ἐπιβολὴν τῶν πειθαρχικῶν ποινῶν καθορίζει ὁ νόμος, εἰς ἕκαστον κλάδον. Γενικῆς φύσεως διατάξεις ἐν τῷ Συντάγματι, περιορίζουσιν τὸν νόμον, εἶναι αἱ ἑξῆς :

1) Ἡ διάταξις τοῦ ἀρθροῦ 114 τοῦ Συντάγματος τοῦ 1927 (διατηρηθεῖσα ἐν ἰσχύι καὶ μετὰ τὴν ἐπαναφορὰν τοῦ Συντάγματος τοῦ 1911), ἐνθα ὁρίζονται τὰ ἀρμόδια συμβούλια διὰ τὴν ἐπιβολὴν ποινῆς ἀπολύσεως καὶ ὑποβιβασμοῦ εἰς τοὺς μονίμους διοικητικοὺς ὑπαλλήλους (βλέπ. κατωτ. Κεφ. ΙΑ').

2) Ἡ διάταξις τοῦ ἀρθροῦ 88 τοῦ Συντάγματος, ἐνθα ὁρίζεται ὅτι οἱ ἰσόβιοι καὶ οἱ μόνιμοι δικαστικοὶ ὑπάλληλοι δὲν ἀπολύονται ἄνευ δικαστικῆς ἀποφάσεως.

3) Ἡ διάταξις τοῦ ἀρθροῦ 104 τοῦ Συντάγματος ἐνθα ὁρίζεται ὅτι τὴν πειθαρχικὴν ἐξουσίαν ἐπὶ τῶν μελῶν τοῦ Συμβουλίου Ἐπικρατείας, τοῦ Ἀρείου Πάγου καὶ τοῦ Ἐλεγκτικοῦ Συνεδρίου ἀσκεῖ εἰδικὸν συμβούλιον συγκείμενον ἐκ 2 μελῶν ἐκάστου σώματος καὶ 3 καθηγητῶν τῆς Νομικῆς Σχολῆς τοῦ Πανεπιστημίου, ἐξαιρουμένων ἐκάστοτε τῶν μελῶν τοῦ σώματος, εἰς ὃ ἀνήκει ὁ διωκόμενος.

Κατὰ τὰ λοιπά, ὁ νόμος εἶναι ἐλεύθερος νὰ κανονίσῃ τὰ ἀρμόδια ὄργανα διὰ τὴν ἀσκήσιν τῆς πειθαρχικῆς ἐξουσίας. Συνήθως ὁ νόμος δὲν ἀπονέμει ἀκεραίαν τὴν πειθαρχικὴν ἐξουσίαν εἰς ἓν καὶ μόνον ὄργανον, ἀλλὰ κατανέμει αὐτὴν κατὰ κ λ ι μ α κ ω τ ὸ ν τρόπον εἰς διάφορα ὄργανα (ἀνωτ. σ. 62).

Ἡ πειθαρχικὴ ἐξουσία ἀσκεῖται ἀπὸ ὄργανα ἀτομικὰ ἢ συλλογικά. Τὰ συλλογικὰ πειθαρχικὰ ὄργανα, ἥτοι τὰ πειθαρχικὰ συμβούλια ἢ ἐπιτροπαί, δὲν ἀποτελοῦν δικαστήρια (ὡς π. χ. ἐν Γερμανίᾳ), ἀλλὰ εἶναι συλλογικὰ διοικητικὰ ὄργανα. Συνεπῶς αἱ πράξεις αὐτῶν δὲν ὑπόκεινται εἰς αἵτησιν ἀναιρέσεως, ἀλλ' εἰς αἵτησιν ἀκυρώσεως ἐνώπιον τοῦ Συμβουλίου τῆς Ἐπικρατείας διὰ παράβασιν

νόμου. Ἐπίσης, ἐφ' ὅσον δὲν εἶναι δικαστήρια, δὲν ὑποχρεοῦνται νὰ συνεδριάξωσι δημοσία, οὔτε νὰ δημοσιεύωσι τὰς ἀποφάσεις των, ὅπως ἐπιβάλλει τὸ Σύνταγμα εἰς τὰ δικαστήρια, (ἄρθρ. 92—93). Ὁ ἀρμόδιος Ὑπουργὸς ἀσκεῖ ἱεραρχικὸν ἔλεγχον νομιμότητος ἐπὶ τῶν ἀποφάσεων τῶν πειθαρχικῶν συμβουλίων, δυνάμενος ν' ἀκυρώσῃ αὐτὰς διὰ παράβασιν τοῦ νόμου.

Ἀρμοδιότης κατὰ τόπον. — Ἐὰν ὁ ὑπάλληλος μεταβάλλῃ προϋστάμενον λόγῳ μεταθέσεως πρὶν ἢ ὑποστῇ πειθαρχικὴν ποινὴν διὰ πειθαρχικὸν ἀδίκημα, ὅπερ διάπραξε πρὸ τῆς μεταθέσεώς του, ἀρμόδιον ὄργανον διὰ τὴν πειθαρχικὴν του δίωξιν εἶναι τὸ πειθαρχικὸν ὄργανον τοῦ τόπου, ἐνθα ἐτελέσθη τὸ πειθαρχικὸν ἀδίκημα καὶ οὐχὶ τοῦ τόπου, ἐνθα ὑπηρετεῖ καθ' ὃν χρόνον γίνεται ἡ δίωξις (Σ. Ε. 694 τοῦ 1933).

Δικαστικὸς ἔλεγχος ἐπὶ τῶν ἀποφάσεων τῶν πειθαρχικῶν συμβουλίων ἀσκεῖται ὑπὸ τοῦ Συμβουλίου τῆς Ἐπικρατείας. Ἐλεγχος σκοπιμότητος ἀσκεῖται μόνον ἐπὶ τῶν ἀποφάσεων διὰ τῶν ὁποίων ἐπιβάλλεται ποινὴ ὑποβιβασμοῦ ἢ ὁριστικῆς ἀπολύσεως εἰς μόνιμον διοικητικὸν ὑπάλληλον. Εἰς τὰς περιπτώσεις ταύτας, ἐπιτρέπεται προσφυγὴ ἐνώπιον τοῦ Α' Τμήματος τοῦ Συμβ. Ἐπικρατείας, τὸ ὅποιον δύναται νὰ ἐκτιμήσῃ ἐκ νέου, ὡς δευτεροβάθμιον πειθαρχικὸν συμβούλιον, τὴν σπουδαιότητα τοῦ πειθαρχικοῦ ἀδικήματος καὶ νὰ ἄρῃ τὴν ποινὴν ἢ νὰ μετριάσῃ αὐτήν. Δύναται ἐπίσης νὰ ἀκυρώσῃ τὴν ἐπιβληθεῖσαν ποινήν, ἐὰν κρίνῃ ὅτι παρεβιάσθη ὁ νόμος, δύναται δηλαδὴ νὰ ἀσκήσῃ ταυτόχρονον ἔλεγχον νομιμότητος.

Ἐλεγχος νομιμότητος μόνον, ἀσκεῖται ἐπὶ ὅλων τῶν ἄλλων πειθαρχικῶν ἀποφάσεων, διὰ τῶν ὁποίων ἐπιβάλλεται ὁποιαδήποτε πειθαρχικὴ ποινὴ κατὰ οἵουδήποτε δημοσίου ὑπαλλήλου. Τὸν ἔλεγχον ἀσκεῖ ἡ ὀλομέλεια τοῦ Συμβ. Ἐπικρατείας, ἐπὶ δὲ τῶν στρατιωτικῶν ὑπαλλήλων τὸ Β' Τμήμα αὐτοῦ. Ἐνταῦθα ὁμως δὲν χωρεῖ νέα ἐκτίμησις τοῦ πειθαρχικοῦ ἀδικήματος, οὔτε τροποποιήσις τῆς ἐπιβληθείσης ποινῆς, ἀλλὰ μόνον ἀκύρωσις τῆς πειθαρχικῆς ἀποφάσεως διὰ παράβασιν τοῦ νόμου.

Ἐκ τῶν ὡς ἄνω δύο ἐνδίκων μέσων, ἡ αἴτησις ἀκυρώσεως ἐνώπιον τῆς ὀλομελείας ἢ τοῦ Β' Τμήματος τοῦ Σ. Ἐπ. δὲν

ἀναστέλλει τὴν ἐκτέλεσιν τῆς ποινῆς. Ἐὰν π. χ. ἐπεβλήθῃ εἰς ἓνα ὑπάλληλον πρόστιμον ἢ δυσμενὲς μετάθεσις, οὗτος θὰ καταβάλῃ τὸ πρόστιμον ἢ θὰ ἀναλάβῃ τὰ νέα του καθήκοντα, ἔστω καὶ ἂν ἤσκησεν αἵτησιν ἀκυρώσεως κατὰ τῆς πειθαρχικῆς ἀποφάσεως.

Τοῦναντίον ἡ προσφυγὴ ἐνώπιον τοῦ Α'. Τμήματος τοῦ Συμ. Ἐπικρατείας κατ' ἀποφάσεως πειθαρχικοῦ συμβουλίου περὶ ὀριστικῆς ἀπολύσεως ἢ ὑποβιβασμοῦ μονίμου διοικητικοῦ ὑπαλλήλου ἔχει ἀ ν α σ τ α λ τ ι κ ὸ ν ἀ π ο τ έ λ ε σ μ α. Διαρκούσης τῆς προθεσμίας ἀσκήσεως τῆς προσφυγῆς, δηλαδή ἐπὶ ἓνα μῆνα ἀπὸ τῆς κοινοποιήσεως τῆς πειθαρχικῆς ἀποφάσεως πρὸς τὸν τιμωρηθέντα καὶ μέχρις ὅτου ἐκδικασθῇ ἡ προσφυγὴ, δὲν ἐκτελεῖται ἡ ἀπόφασις, δηλαδή ὁ ὑποβιβασθεὶς δὲν ἀναλαμβάνει νέα καθήκοντα, ὁ δὲ ἀπολυθεὶς δὲν χάνει τὴν ιδιότητα τοῦ δημοσίου ὑπαλλήλου.

Κατὰ τὸ διάστημα ὅμως τῆς ἀναστολῆς, ὁ τιμωρηθεὶς δὲν ἀσκεῖ τὰ καθήκοντά του, ἀλλὰ διατελεῖ ἐ κ τ ὸ ς ὑ π η ρ ε σ ί α ς, μὴ λαμβάνων οὔτε ἀποδοχάς. Λαμβάνει ὅμως αὐτὰς ἀναδρομικῶς, ἐὰν γίνῃ δεκτὴ ἡ προσφυγὴ του καὶ ἐξαφανισθῇ ἡ περὶ ἀπολύσεως πειθαρχικὴ ἀπόφασις, (ἀν. νόμος 1016 τοῦ 1937).

Β'. Διαδικασία. *Αὐτεπάγγελτος δίωξις.* — Ἡ πειθαρχικὴ δίωξις χωρεῖ πάντοτε α ὕ τ ε π α γ γ έ λ τ ω ς δι' οἷονδήποτε πειθαρχικὸν ἁδίκημα. Εἰς τὸ ποινικὸν δίκαιον, ὠρισμένα ἁδικήματα δὲν διώκονται ἐὰν δὲν ζητήσῃ τοῦτο, διὰ τῆς ὑποβολῆς μηνύσεως, τὸ πρόσωπον τὸ ὁποῖον ἐθίγη ἐκ τοῦ ἁδικήματος. Ταῦτα εἶναι τὰ κατ' ἔγκλησιν διωκόμενα ἁδικήματα (π. χ. ἐξύβρισις). Ἡ ἐξαίρεσις αὕτη ὀφείλεται εἰς τὸ ὅτι τὰ ἁδικήματα ταῦτα δὲν θίγουν τόσον τὴν δημοσίαν τάξιν, ὅσον τὸ πρόσωπον τοῦ ἁδικηθέντος, διὰ τοῦτο ὁ νόμος κρίνει ὅτι, ἐὰν δὲν ἐπιθυμῇ ὁ ἁδικηθεὶς, δὲν εἶναι σκόπιμον νὰ κινηθῇ δίκη, ἐκ τῆς ὁποίας καὶ αὐτὸς θὰ ἐνοχληθῇ ἴσως ἀκόμη περισσότερο.

Τοιαύτη ὅμως κατηγορία πειθαρχικῶν ἁδικημάτων δὲν ὑπάρχει, διότι κάθε πειθαρχικὸν ἁδίκημα θίγει τὴν ὑπηρεσιακὴν τάξιν καὶ πρέπει νὰ τιμωρηθῇ, χάριν τῆς ὑπηρεσίας, ἔστω καὶ ἂν ὁ ἐξ αὐτοῦ τυχὸν θιγείς δὲν ἐζήτησε τοῦτο.

Ἀπολογία. — Ἡ πειθαρχικὴ δίωξις ἄρχεται διὰ τῆς προσκλήσεως εἰς ἀπολογία, ἡ ὁποία ἀποτελεῖ οὐσιώδη τύπον τῆς πειθαρχικῆς διαδικασίας, ἐπιβεβλημένον ἐπὶ ποινῇ ἀκυρότητος, ἐκ γενικῆς ἀρχῆς τοῦ πειθαρχικοῦ δικαίου, ἔστω καὶ ἂν δὲν ἐπιβάλλῃ αὐτὴν ὁ νόμος.

Τὴν πρόσκλησιν εἰς ἀπολογία πρέπει νὰ ἀπευθύνῃ τὸ ὄργανον, τὸ ὁποῖον ἔχει τὴν ἀρμοδιότητα νὰ ἐπιβάλλῃ καὶ τὴν ποινὴν. Ἐὰν π. χ. δικαίωμα ἀπολύσεως ἔχῃ ὁ ὑπουργός, δὲν δύναται νὰ ἀπαγγεῖλῃ τὴν ἀπόλυσιν, ἐὰν ὁ ὑπάλληλος ἐκλήθῃ εἰς ἀπολογία ἀπὸ τὸν Διευθυντήν, ὁ ὁποῖος δὲν δύναται νὰ ἐπιβάλλῃ ποινὴν ἀπολύσεως, ἀλλὰ μόνον π. χ. ἐπιπλήξεως ἢ προστίμου. Τοῦτο ἐπιβάλλεται, διὰ νὰ γνωρίζῃ ὁ ἀπολογούμενος ὑπάλληλος μέχρι ποίας ποινῆς ἐνδέχεται νὰ τιμωρηθῇ.

Ἡ κλῆσις πρέπει νὰ περιέχῃ σαφῶς τὰ στοιχεῖα τῆς διωκομένης πράξεως. Δὲν εἶναι νόμιμος π. χ. ἡ κλῆσις «καλεῖσαι ν' ἀπολογηθῇς δι' ἀναξιοπρεπῇ διαγωγὴν», ἀλλὰ «καλεῖσαι ν' ἀπολογηθῇς διὰ τὴν ἀσυγκεκριμένην πράξιν». Κλῆσις μὴ περιέχουσα τὰ στοιχεῖα ταῦτα θεωρεῖται ὡς μὴ ὑπάρχουσα.

Ἡ παράλειψις τῆς προσκλήσεως εἰς ἀπολογία δύναται ν' ἀναπληρωθῇ, ἐὰν ὁ διωκόμενος, καίτοι δὲν ἐκλήθῃ, ὑπέβαλε τὴν ἀπολογία του, ἡ ὁποία καὶ ἐλήφθη ὑπ' ὄψιν.

Γ'. *Σχέσις τῆς πειθαρχικῆς διώξεως πρὸς τὴν ποινικὴν.* — Ἡ πειθαρχικὴ δίωξις εἶναι ἀνεξάρτητος ἀπὸ τὴν ποινικὴν. Ἐκ τῆς ἀρχῆς ταύτης προκύπτουσι τὰ ἑξῆς :

α) Ἡ προϊσταμένη ἀρχὴ δὲν ὑποχρεοῦται νὰ ἀναμείνῃ τὴν ἔναρξιν τῆς ποινικῆς διώξεως, διὰ νὰ κινήσῃ τὴν πειθαρχικὴν ἀγωγὴν.

β) Ἐὰν ἤρχισεν ἡ ποινικὴ δίωξις, τὸ προϊστάμενον ὄργανον δὲν ὑποχρεοῦται νὰ ἀναστείλῃ τὴν πειθαρχικὴν δίωξιν μέχρις ὅτου ἀποφανθῇ ὁ ποινικὸς δικαστής. Ἐν τούτοις θὰ ἦτο σκόπιμον νὰ ἀναμείνῃ, διότι τὸ ποινικὸν δικαστήριον ἐξακριβώνει μετὰ μείζονος προσοχῆς τὰ πραγματικὰ περιστατικὰ καὶ ἡ ἀπόφασις αὐτοῦ, ἀποτελοῦσα ἐπὶ τοῦ ζητήματος τούτου δεδικασμένον, θὰ διαφωτίσῃ τὸ πειθαρχικὸν ὄργανον περὶ τοῦ ἂν ὁ ὑπάλληλος διέπραξεν ἢ ὄχι ὠρισμένον ἁδίκημα.

γ) Ἡ ἀπόφασις τοῦ ποινικοῦ δικαστηρίου δεσμεύει τὸ πειθαρχικὸν ὄργανον μόνον ὡς πρὸς τὴν διαπίστωσιν τῶν πραγματικῶν περιστατικῶν. Ἐὰν ὁ καταγγεληθεὶς διότι ἔκλεψεν, ἡθωώθη ἀπὸ τὸ ποινικὸν δικαστήριον, δὲν δύναται νὰ τιμωρηθῇ πειθαρχικῶς ἐπὶ κλοπῇ. Καὶ τὰνάπαλιν, ὁ καταδικασθεὶς ἐπὶ κλοπῇ δὲν δύναται νὰ θεωρηθῇ ἀπὸ τὸ πειθαρχικὸν ὄργανον ὡς μὴ κλέψας.

Ἐκ τοῦ ὅτι ὅμως ἡθωώθη ὡς μὴ κλέψας, δὲν ἔπεται ὅτι δὲν δύναται νὰ διωχθῇ πειθαρχικῶς. Τὰ αὐτὰ πραγματικὰ περιστατικά, τα ὅποια ἐθεωρήθησαν ἀπὸ τὸ ποινικὸν δικαστήριον ὡς μὴ συνιστῶντα κλοπὴν, δύνανται νὰ θεωρηθοῦν ἀπὸ τὸ πειθαρχικὸν ὄργανον ὡς συνιστῶντα πειθαρχικὸν ἀδίκημα π. χ. ἀναξιοπρεπῇ διαγωγῇ καὶ νὰ τιμωρηθῇ ὁ ὑπάλληλος πειθαρχικῶς, διότι «δὲν ἔκλεψε μὲν, πλὴν ὅμως διὰ τῆς συναναστροφῆς του μετὰ κλεπτῶν, ἐξεδήλωσεν ἀναξιοπρεπῇ διαγωγῇ καὶ ἐξέθηκε τὴν ὑπηρεσίαν εἰς τὰ ὅμματα τῆς κοινωνίας».

δ) Ἐὰν ἡ προᾶξις, διὰ τὴν ὁποίαν ἡδύνατο νὰ τιμωρηθῇ τις πειθαρχικῶς παρεγράφη ἢ ἡμνηστεύθη ἢ ἔαν εἰς τὸν τυχόν καταδικασθέντα ἐδόθη χάρις, δὲν κωλύεται ἐκ τούτου ἡ πειθαρχικὴ δίωξις διὰ τὴν αὐτὴν προᾶξιν. (Σ. Ε. 173, 975 τοῦ 1936).

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΙΑ΄.

Η ΜΟΝΙΜΟΤΗΣ ΤΩΝ ΔΗΜΟΣΙΩΝ ΥΠΑΛΛΗΛΩΝ

Μονιμότης εἶναι τὸ σύνολον τῶν ἐγγυήσεων, τὰς ὁποίας τὸ δίκαιον θεσπίζει κατὰ τῶν αὐθαιρέτων ἀπολύσεων καὶ μεταβολῶν καταστάσεων τῶν δημοσίων ὑπαλλήλων. Αἱ ἐγγυήσεις αὗται θεσπίζονται εἴτε ὑπὸ τοῦ κοινοῦ νόμου, εἴτε ὑπὸ τοῦ Συντάγματος.

Παρ' ἡμῖν τὸ σύνταγμα τοῦ 1864 ἐθέσπιζε τὴν ἰσοβιότητα τῶν δικαστῶν ἀπὸ τοῦ πρωτοδίκου καὶ ἄνω. Διάφοροι νόμοι ἐθέσπισαν ἐγγυήσεις διὰ τὴν ἄσκησιν τῆς πειθαρχικῆς ἐξουσίας ἐπὶ τῶν λοιπῶν δημοσίων ὑπαλλήλων. Κατὰ τὴν ἀναθεώρησιν τοῦ 1911 ὠρίσθησαν τὰ ἑξῆς:

1) Ἰσόβιοι εἶναι οἱ Ἀρεοπαγῖται, Ἐφέται καὶ Πρωτοδί-
και, οἱ Σύμβουλοι τῆς Ἐπικρατείας καὶ τὰ μέλη τοῦ Ἐλεγκτικοῦ
Συνεδρίου. Ὡς ἰσόβιοι, διατηροῦν τὴν ιδιότητά των, ἔστω καὶ
ἂν καταργηθῇ ἡ θέσις, ἣν κατέχουν. Οἱ μόνιμοι τοῦναντίον δια-
τηροῦν τὴν ιδιότητά των, μόνον ἐφ' ὅσον ὑφίστανται αἱ σχετι-
καὶ θέσεις.

2) Μόνιμοι εἶναι οἱ Εἰσαγγελεῖς, Ἀντεισαγγελεῖς, Εἰρηνο-
δίκαι, Πταισματοδίκαι, Γραμματεῖς καὶ Ὑπογραμματεῖς τῶν Δι-
καστηρίων καὶ Εἰσαγγελιῶν, Συμβολαιογράφοι καὶ Ὑποθηκο-
φύλακες. Οὗτοι, ὥς καὶ οἱ ἰσόβιοι, δὲν δύνανται νὰ παυθῶσιν
ἄνευ δικαστικῆς ἀποφάσεως, αἱ δὲ προαγωγαί, μεταθέσεις καὶ
ἀποσπάσεις γίνονται μετὰ σύμφωνον γνώμην τοῦ Ἀνωτάτου Δι-
καστικοῦ Συμβουλίου.

3) Μόνιμοι εἶναι καὶ οἱ λοιποί, ἐκτὸς τῶν δικαστικῶν, δη-
μόσιοι ὑπάλληλοι, κατὰ τὸ διατηρηθὲν ἄρθρ. 114 τοῦ Συντάγ-
ματος τοῦ 1927.

Εἰδικώτερον ἐρευνᾶται ἡ μονιμότης ἣν θεσπίζει τὸ ἄρ-
θρον 114.

Ποίας κατηγορίας ὑπαλλήλων περιλαμβάνει τὸ ἄρθρον 114.

Τὸ ἄρθρον 114 ὁρίζει ὅτι τὰ προσόντα τῶν διοικητικῶν
ὑπαλλήλων ὁρίζονται διὰ νόμον. Οἱ τακτικοὶ ὑπάλληλοι ἀπὸ τοῦ
διορισμοῦ αὐτῶν εἶναι μόνιμοι, ἐφ' ὅσον ὑφίστανται αἱ σχετι-
καὶ ὑπηρεσίαι καὶ θέσεις, πλὴν δὲ τῶν περιπτώσεων τῆς παύ-
σεως διὰ δικαστικῆς ἀποφάσεως, οὔτε μετατίθενται ἄνευ γνωμο-
δοτήσεως, οὔτε ἀπολύονται οὔτε ὑποβιβάζονται ἄνευ εἰδικῆς
ἀποφάσεως κατὰ νόμον ὁργανωμένου συμβουλίου, ἀποτελουμέ-
νου κατὰ τὰ 2/3 τοῦλάχιστον ἀπὸ μονίμους ὑπαλλήλους.

Κατὰ τῆς ἀποφάσεως ταύτης ἐπιτρέπεται προσφυγὴ ἐνώ-
πιον τοῦ Συμβουλίου Ἐπικρατείας.

α) Εἰς τὸν ὅρον «διοικητικοὶ ὑπάλληλοι» δὲν ὑπάγονται οἱ
δικαστικοί, περὶ ὧν προνοοῦν ἄλλαι διατάξεις.

β) Τὸ ἄρθρον 114 ἀφορᾷ τοὺς ὑπηρετούντας εἰς ἀμέσως διοι-

κουμένας δημοσίας υπηρεσίας, οὐχὶ δὲ τοὺς ὑπαλλήλους τῶν νομικῶν προσώπων τῶν ἀσκούντων διοίκησιν· οὐχ' ἦττον ἢ νομολογία ἐδέχθη ὅτι ἀφορᾷ καὶ τοὺς ὑπαλλήλους τῶν Σ. Ε. Κ., λόγῳ τῆς στενῆς σχέσεως τοῦ νομικοῦ τούτου προσώπου πρὸς τὸ Κράτος. Τὸ ἄρθρον 114 δὲν ἐφαρμόζεται ἐπὶ τῶν ὑπαλλήλων τῶν Δήμων καὶ Κοινοτήτων, τῶν Ἑμπορ. καὶ Βιομηχ. Ἐπιμελητηρίων, τῶν Πανεπιστημίων, τῶν διαφόρων εἰδικῶν Ταμείων κλπ. Εἰς τοὺς ὑπαλλήλους τούτους δύναται νὰ χορηγήσῃ μονιμότητα ὁ νόμος, ὥς καὶ χορηγεῖ κατὰ κανόνα, δὲν τυγχάνουν ὅμως οὗτοι συνταγματικῆς προστασίας, μεταγενέστερος δὲ νόμος δύναται νὰ καταργήσῃ τὴν μονιμότητά των, ἐνῷ τοῦτο δὲν δύναται νὰ συμβῇ διὰ τοὺς δημοσίους ὑπαλλήλους.

γ) Προστατεύονται μόνον οἱ τακτικοί, οὐχὶ δὲ οἱ ἔκτακτοι. Τίς εἶναι τακτικὸς καὶ τίς ἔκτακτος προκύπτει οὐχὶ ἐκ τῆς ὀνομασίας, ἣν δίδει ὁ νόμος, ἀλλ' ἐκ τῆς φύσεως τῆς ἐκτελουμένης υπηρεσίας. Ἐὰν τὰ καθήκοντα τῆς θέσεως εἶναι τακτικὰ καὶ διαρκῆ, πληροῦντα ὀργανικὰς ἀνάγκας μιᾶς υπηρεσίας, ὁ νόμος εἶναι συνταγματικῶς ὑποχρεωμένος νὰ χαρακτηρίσῃ τὴν θέσιν ὡς μόνιμον, ἄλλως παραβαίνει τὸ Σύνταγμα. Ἐκτακτοὶ εἶναι οἱ πληροῦντες προσωρινὰς ἀνάγκας τῶν κρατικῶν υπηρεσιῶν, οἱ ἡμερομίσθιοι καὶ μαθητευόμενοι, μέχρις οὗ μονιμοποιηθῶσι. Μόνιμοι εἶναι καὶ οἱ ἐπὶ θητεία ἐφ' ὅσον διαρκεῖ ἡ θητεία. Μόνιμοι εἶναι καὶ οἱ δημόσιοι ὑπηρέται, οἱ πληροῦντες διαρκεῖς καὶ ὀργανικὰς ἀνάγκας. Πάντως ἡ ἀνεύρεσις τῆς ιδιότητος τοῦ μονίμου ἢ ἐκτάκτου εἶναι ζήτημα ἐκτιμήσεως τοῦ δικαστοῦ.

δ) Εἰς τὸ ἄρθρον 114 δὲν περιλαμβάνονται οἱ στρατιωτικοί, ὡς ἐγένετο δεκτὸν ἐκ σχετικῆς δηλώσεως, γενομένης ἐν τῇ Βουλῇ κατὰ τὴν ψήφισιν τοῦ ἁρθρου. Οἱ στρατιωτικοὶ προστατεύονται διὰ τῶν ἀνακριτικῶν συμβουλίων πρώτου καὶ δευτέρου βαθμοῦ, ὧν αἱ πράξεις ἐλέγχονται ἀπὸ ἀπόψεως νομιμότητος μόνον, ὑπὸ τοῦ Β' τμήματος τοῦ Συμβουλίου Ἐπικρατείας. Ἐννοεῖται ὅτι ὁ νόμος δύναται νὰ ἐπεκτείνῃ καὶ ἐπ' αὐτῶν τὰς ἐγγυήσεις τοῦ ἁρθρου 114. Ὡς στρατιωτικοὶ θεωροῦνται οἱ ἀξιωματικοὶ καὶ ὑπαξιωματικοὶ τοῦ στρατοῦ, ναυτικοῦ, ἀεροπορίας, χωροφυλακῆς καὶ λιμενικοῦ σώματος. Δὲν εἶναι στρατιω-

τικοί, οἱ ὑπάλληλοι τῆς ἀστυνομίας πόλεων καὶ οἱ πολιτικοὶ ὑπάλληλοι τῶν στρατιωτικῶν ὑπηρεσιῶν,

ε) Τῆς μονιμότητος δύνανται διὰ νόμου νὰ ἐξαιρεθοῦν οἱ πρέσβεις, οἱ γενικοὶ διοικηταί, οἱ γενικοὶ γραμματεῖς καὶ γενικοὶ διευθύνται τῶν Ὑπουργείων, οἱ νομάρχαι, ὁ Ἐπίτροπος παρὰ τῇ Ἱερᾷ Συνόδῳ, οἱ ὑπάλληλοι τοῦ Πολιτικοῦ Γραφείου καὶ τῶν ἰδιαιτέρων γραφείων τῶν Ὑπουργῶν, καὶ τοῦ προέδρου τῆς Βουλῆς.

στ) Οἱ ὑπάλληλοι τῆς Βουλῆς ὑπάγονται ἐπίσης εἰς τὰς διατάξεις τοῦ ἄρθρου 114, δυνάμει ἐιδικῆς μνείας ἐν αὐτῷ. Περὶ ὑποβιβασμοῦ ἢ ἀπολύσεως αὐτῶν ἀποφαίνεται συμβούλιον ἐκ 10 βουλευτῶν ἐκλεγομένων διὰ κλήρου, κατὰ τῶν ἀποφάσεων τοῦ ὁποίου ἐπιτρέπεται προσφυγὴ ἐνώπιον τοῦ Συμβ. Ἐπικρατείας.

Περιεχόμενον τῆς ἐν ἄρθρῳ 114 προστασίας.

α) Τὰ προσόντα τῶν διοικητικῶν ὑπαλλήλων ὁρίζονται διὰ νόμον, ὑπὸ οὐσιαστικὴν ἔννοιαν.

β) Ἀπόλυσις, ὑποβιβασμὸς καὶ μετάθεσις δέον νὰ ἐνεργῇται καθ' ὠρισμένην διαδικασίαν.

Ἀπόλυσις.—Ἡ ἀπόλυσις τοῦ δημοσίου ὑπαλλήλου δύναται νὰ ἐπέλθῃ διὰ τέσσαρας λόγους: 1) ἔνεκα συμπληρώσεως ὁρίου ἡλικίας, 2) διὰ σωματικὴν ἢ πνευματικὴν ἀνικανότητα, 3) διὰ κατάργησιν θέσεως καὶ 4) διὰ λόγους πειθαρχικοῦς.

1) Διὰ τὴν ἀπόλυσιν λόγῳ ὁρίου ἡλικίας δὲν ἀπαιτεῖται ἀπόφασις ὑπηρεσιακοῦ συμβουλίου, ἀλλὰ διάταγμα ἢ ὑπουργικὴ πρᾶξις, ὡς ὁρίζει ὁ νόμος. Ὁ νόμος ὅμως δὲν δύναται νὰ καθορίσῃ τὸ ὅριον, εἰς προφανῶς χαμηλὸν σημεῖον, διότι τότε θὰ κατεστρατηγεῖτο ἡ μονιμότης, ἣν καθιεροῖ τὸ ἄρθρον 114.

2) Ἡ ἀπόλυσις διὰ σωματικὴν ἢ πνευματικὴν ἀνικανότητα δέον νὰ γίνεται δι' ἀποφάσεως συμβουλίου συντεθειμένου κατὰ τὸ ἄρθρον 114, ὡς ἐκτίθεται κατωτέρω.

3) Ἡ ἀπόλυσις διὰ κατάργησιν θέσεως δέον ἐπίσης ν' ἀπαγγέλλεται δι' ἀποφάσεως ὁμοίου συμβουλίου. Ἀπόφασις δὲν ἀπαιτεῖται ὅταν ἡ καταργουμένη θέσις εἶναι μ ο ν α δ ι κ ή, ὡς

καὶ ὅταν καταργεῖται ὁλοσχερῶς ἡ ὑπηρεσία. Ἐὰν ὅμως καταργηθῇ μία ἢ τινὲς τῶν πλειόνων ὁμοιοβάθμων θέσεων, π. χ. ἡ θέσις τοῦ τελώνου τῆς Α πόλεως, ἡ μονιμότης αἴρεται οὐχὶ μονον διὰ τὸν κατέχοντα τὴν καταργουμένην, ἀλλὰ δι' ἅπαντας τοὺς τελώνας, κρίνει δὲ τὸ ὑπηρεσιακὸν συμβούλιον, ἐπὶ τῇ βάσει τῶν φακέλλων, τίνες εἶναι οἱ ἀπολυτέοι, τῆς κρίσεώς του ἐλεγχομένης κατ' οὐσίαν ὑπὸ τοῦ Συμβουλίου Ἐπικρατείας. Οὕτω προλαμβάνεται καταστρατήγησις, ἡ ὁποία θὰ ἐλάμβανε χώραν, ἐὰν ὁ Α μετετίθετο σκοπίμως εἰς τὴν θέσιν, τῆς ὁποίας μελετᾶται ἡ κατάργησις, διὰ νὰ εὗρεθῇ ἐκεῖ καὶ ἀπολυθῇ. Ἀνασυσταθείσης δὲ τῆς θέσεως, δέον νὰ προτιμηθῇ ὁ ἀπολυθείς, διότι ἄλλως θὰ κατεστρατηγεῖτο ἡ μονιμότης. Ὅμοίως ἐὰν καταργοῦνται θέσεις καὶ ἀντ' αὐτῶν συνιστῶνται ἕτεραι μὲ τὰ αὐτὰ καθήκοντα ὑπὸ ἄλλην ὁ ν ο μ α σ ί α ν, δέον νὰ καταληφθῶσιν ἀπὸ τοὺς κατέχοντας τὰς καταργουμένας.

4) Ἀπόλυσις διὰ πειθαρχικοὺς λόγους δέον ἐπίσης ν' ἀπαγγέλλεται δι' ἀποφάσεως ὁμοίου συμβουλίου, ὅπερ πρέπει νὰ ἔχῃ οὐσιαστικὴν ἀρμοδιότητα νὰ κρίνῃ ἐὰν ὑφίσταται περίπτωσις πειθαρχικοῦ ἀδικήματος, συνεπαγομένου ἀπόλυσιν.

Ὑποβιβασμὸς ἐπίσης δέον ν' ἀπαγγέλλεται δι' ἀποφάσεως ὁμοίου συμβουλίου.

Μετάθεσις τοῦ μονίμου ὑπαλλήλου δὲν δύναται νὰ ἐνεργηθῇ, ἄνευ προηγουμένης γνώμης ὁμοίου συμβουλίου. Ἡ γνώμη αὕτη δὲν εἶναι ὑποχρεωτικὴ διὰ τὸν ὑπουργόν, δέον ὅμως νὰ εἶναι ἡ τ ι ο λ ο γ η μ έ ν η.

Τὸ ὑπηρεσιακὸν συμβούλιον, ὅπερ ἔχει τὰς ὡς ἄνω ἀρμοδιότητας, δέον νὰ πληρῇ τὰς ἐξῆς δύο ἀπαιτήσεις τοῦ ἀρθρου 114 τοῦ Συν)τος: 1) Νὰ εἶναι ὠργανωμένον κατὰ νόμον, δηλαδὴ νὰ ἔχῃ ἰδρυθῇ διὰ νόμου, ὅστις νὰ προβλέπη καὶ περὶ τῆς λειτουργίας καὶ περὶ τῆς συνθέσεώς του κατὰ τρόπον διαρκῆ, νὰ μὴ συνιστᾶται δὲ ἐπ' εὐκαιρίᾳ ὠρισμένης περιπτώσεως, ὡς π. χ. τὰ ἀνακριτικὰ συμβούλια τῶν ἀξιωματικῶν, ἅτινα δὲν πληροῦσι τὰς ἀπαιτήσεις τοῦ ἀρθρου 114. Ἀντισυνταγματικὸν π. χ. ἐθεωρήθη ἐν ἔτει 1929 συμβούλιον συσταθὲν εἰδικῶς, ἵνα ἐντὸς ὠρισμένου χρόνου προβῇ εἰς τὴν ἐκκαθάρισιν τοῦ ἀστυνομικοῦ σώ-

ματος. 2) Νὰ συντίθεται κατὰ $2/3$ ἐκ μονίμων ὑπαλλήλων, εἰς τοὺς ὁποίους ὑπολογίζονται καὶ οἱ ἀξιωματικοί. Ἀμφίβολον ὅμως εἶναι, ἐὰν τὸ συμβούλιον τοῦτο δύναται ν' ἀποτελεσθῇ οὐχὶ ἀπὸ μονίμους, ἀλλὰ ἀπὸ ἰσοβίους δικαστάς. Φαίνεται ὅτι τὸ Σύνταγμα ἀπέβλεψε μᾶλλον εἰς τοὺς μονίμους διοικητικούς ὑπαλλήλους, ὡς προερχομένους ἐκ τῆς αὐτῆς κατηγορίας, οὐχὶ δ' εἰς τοὺς ἰσοβίους.

Ἡ ἀπόφασις τοῦ συμβουλίου τούτου ὑπόκειται εἰς τὸν οὐσιαστικὸν ἔλεγχον τοῦ Α' τμήματος τοῦ Συμβ. Ἐπικρατείας, ὃπερ δικάζει, κατόπιν προσφυγῆς, ὡς δικαστήριον οὐσίας, τάσσει ἀποδείξεις, τροποποιεῖ τὴν ποινὴν, π. χ. ἐπιβάλλει ἀντὶ ὀριστικῆς ἀπολύσεως προσωρινὴν παῦσιν, δὲν καθιστᾷ ὅμως χείρονα τὴν θέσιν τοῦ προσφεύγοντος, δὲν δύναται δηλ. νὰ ἐπιβάλλῃ, ἀντὶ τοῦ ὑποβιβασμοῦ, ὀριστικὴν ἀπόλυσιν. Δύναται εἴτε ν' ἀκυρώσῃ τὴν πρᾶξιν καὶ ν' ἀναπέμψῃ εἰς τὸ ὑπηρεσιακὸν συμβούλιον, εἴτε νὰ δικάσῃ κατ' οὐσίαν.

Ἡ προσφυγὴ λοιπόν, ἣ ὁποία ἀσκεῖται ὑπὸ τῶν μονίμων δημοσίων ὑπαλλήλων ἐνώπιον τοῦ Α'. Τμήματος τοῦ Συμβ. Ἐπικρατείας, διαφέρει ἀπὸ τὴν αἴτησιν ἀκυρώσεως, ἣ ὁποία ἀσκεῖται ἐνώπιον τῆς ὀλομελείας, κατὰ τὰ ἐξῆς σημεία :

α) Ἡ προσφυγὴ ἀσκεῖται μόνον κατὰ τῶν ἀποφάσεων τῶν ὑπηρεσιακῶν συμβουλίων, αἱ ὁποῖαι ἀπαγγέλλουν ὑποβιβασμὸν ἢ ὀριστικὴν ἀπόλυσιν μονίμου διοικητικοῦ ὑπαλλήλου, ἐνῶ ἡ αἴτησις ἀκυρώσεως ἀσκεῖται κατὰ πάσης ἐκτελεστῆς πράξεως διοικητικοῦ ὀργάνου (οὐχὶ ὅμως καὶ κατὰ τῶν ἀποφάσεων περὶ ἀπολύσεως ἢ ὑποβιβασμοῦ, διότι ἡ προσφυγὴ ἐνώπιον τοῦ Α'. Τμήματος θεωρεῖται ὡς παράλληλος προσφυγὴ ἀποκλείουσα τὴν αἴτησιν ἀκυρώσεως).

β) Ἡ προσφυγὴ ἀσκεῖται ἐντὸς 30 ἡμερῶν (60 δὲ ἐὰν ὁ ὑπάλληλος ὑπηρετεῖ εἰς τὴν ἀλλοδαπήν), ἐνῶ ἡ αἴτησις ἀκυρώσεως ἀσκεῖται ἐντὸς 60 ἡμερῶν.

γ) Ἡ προσφυγὴ ἀσκεῖται μόνον ἀπὸ τὸν ὑποβιβασθέντα ἢ ἀπολυθέντα ὑπάλληλον, ἐνῶ ἡ αἴτησις ἀκυρώσεως ἀπὸ πάντα ἔχοντα ἐ ν ν ο μ ο ν σ υ μ φ έ ρ ο ν.

δ) Ἡ προσφυγὴ ἀποβλέπει εἰς τὸν ἔλεγχον τῆς ἀποφάσεως

τοῦ ὑπηρεσιακοῦ συμβουλίου ἀπὸ ἀπόψεως νόμου καὶ οὐ-
σίας. Ἐνῶς ἡ ὁλομέλεια, δικάζουσα ἐπὶ αἰτήσεως ἀκυρώσεως,
δικαιοῦται μόνον ν' ἀκυρώσῃ τὴν παράνομον πράξιν, οὐδέποτε
δὲ νὰ κρίνῃ κατ' οὐσίαν.

ε) Ἡ αἵτησις ἀκυρώσεως δὲν ἀναστέλλει τὴν ἐκτέλε-
σιν τῆς προσβληθείσης πράξεως, ἐνῶς ἡ προσφυγὴ ἀναστέλλει
τὴν ἐκτέλεσιν τῆς ἀποφάσεως, μέχρις οὗ ἐκδοθῇ ἡ ἐπὶ τῆς προσ-
φυγῆς ἀπόφασις τοῦ Τμήματος (ἄνωτ. σελ. 66).

στ) Τὴν προσφυγὴν δύναται ν' ἀσκήσῃ καὶ ὁ Ὑπουργός,
ἐνῶς οὐδέποτε ὁ Ὑπουργὸς δύναται ν' ἀσκήσῃ αἵτησιν ἀκυρώ-
σεως κατὰ πράξεως ὁργάνου, ὑπαγομένου εἰς τὴν δικαιοδοσίαν του.

Ἡ μονιμότης τῶν δημοτικῶν ὑπαλλήλων.— Οἱ δημοτικοὶ
ὑπάλληλοι, ὥς μὴ τελοῦντες εἰς ὁργανικὴν σχέσιν πρὸς τὸ νομι-
κὸν πρόσωπον τῆς Πολιτείας, δὲν περιλαμβάνονται εἰς τὸ ἄρθρον
114. Ὁ κώδιξ περὶ δήμων καὶ κοινοτήτων περιελάμβανε διατά-
ξεις προστατευούσας τοὺς ὑπαλλήλους δήμων πληθυσμοῦ ἄνω
τῶν 2 χιλ., ἔχοντας πενταετὴ ὑπηρεσίαν.

Ὁ νόμος 4548 περὶ καταστάσεως δημοτικῶν ὑπαλλήλων,
ὁρίζει ὅτι οἱ δημοτικοὶ ὑπάλληλοι διορίζονται διὰ διαγω-
νισμοῦ, μονιμοποιοῦνται δὲ μετὰ ἐνιαύσιον ὑπηρεσίαν. Ἀπο-
λύονται μόνον 1) ἅμα τῇ συμπληρώσει τοῦ 65ου ἔτους 2)
ἔνεκα πνευματικῆς ἢ σωματικῆς ἀνικανότητος 3) ἔνεκα ὑπηρεσια-
κῆς ἀνεπαρκείας ἢ πειθαρχικοῦ παραπτώματος, μετ' ἀπόφασιν
τῆς δημορχιακῆς ἐπιτροπῆς. Κατὰ τῆς ἀποφάσεως ταύτης ἐπι-
τρέπεται ἔφεσις ἐνώπιον τοῦ δημοτικοῦ συμβουλίου. Κατὰ
τῆς ἀποφάσεως τοῦ δημοτικοῦ συμβουλίου ἐπιτρέπεται προσφυγὴ
ἐνώπιον τοῦ Συμβουλίου Ἐπικρατείας, δικάζοντος κατ' οὐσίαν.
Εἰς τὴν προστασίαν ταύτην ὑπάγονται μόνον οἱ ὑπάλληλοι, οὐχὶ
δὲ οἱ δημοτικοὶ ὑπηρέται. Τίς εἶναι ὑπάλληλος καὶ τίς ὑπηρέτης,
εἶναι ζήτημα ἐκτιμήσεως τῶν ὑπ' αὐτοῦ ἐκτελουμένων ἔργων.
Τὰ ἔργα τοῦ δημοτικοῦ ὑπηρέτου δὲν ἀπαιτοῦν εἰδικὰς ἐπιστη-
μονικάς, τεχνικάς ἢ γραμματικάς γνώσεις.

Ἡ μονιμότης τῶν δημοτικῶν ὑπαλλήλων δύναται διὰ δια-
ταγμάτων νὰ ἐπεκταθῇ καὶ ἐπὶ τῶν ὑπαλλήλων τῶν δημοτικῶν
ἰδρυμάτων, φιλανθρωπικῶν καὶ κοινωνικῶν.

Οἱ κοινοτικοὶ ὑπάλληλοι δὲν περιλαμβάνονται εἰς τὴν μονιμότητα, ἢ ἀπόλυσις ὅμως αὐτῶν δέον νὰ εἶναι προσηκόντως ἡτιολογημένη.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΙΒ΄.

ΜΕΤΑΒΟΛΑΙ ΕΙΣ ΤΗΝ ΚΑΤΑΣΤΑΣΙΝ ΤΟΥ ΥΠΑΛΛΗΛΟΥ

Διαρκούσης τῆς ὑπαλληλικῆς σχέσεως, ὁ ὑπάλληλος ὑφίσταται μεταβολὰς εἰς τὴν κατάστασιν αὐτοῦ, κυριώτεραι τῶν ὁποίων εἶναι αἱ ἑξῆς :

α) *Προαγωγή*.—Εἶναι ἡ ἄνευ ἀνανεώσεως τῆς ὑπαλληλικῆς σχέσεως τοποθέτησις τοῦ ὑπαλλήλου εἰς θέσιν ἄνωτέρου βαθμοῦ, ἀνήκουσαν εἰς τὴν αὐτὴν ἱεραρχικὴν κλίμακα. Ἐὰν ἡ θέσις δὲν ἀνήκῃ, εἰς τὴν αὐτὴν ἱεραρχικὴν κλίμακα, πρόκειται οὐχὶ περὶ προαγωγῆς, ἀλλὰ περὶ νέου διορισμοῦ εἰς ἄνωτέραν θέσιν· π. χ. Διευθυντῆς ὑπουργείου τινὸς διορίζεται εἰς θέσιν πρεσβευτοῦ. Δέον δὲ νὰ ὑπάρχῃ τοποθέτησις, ἥτοι κατάληψις ὁργανικῆς θέσεως οὐχὶ δὲ ἀπλῇ ἀπόσπασις.

Καθὼς ὁ διορισμός, οὕτω καὶ ἡ προαγωγή ἀνήκει κατ' ἀρχὴν εἰς τὴν διακριτικὴν ἐξουσίαν τῆς Διοικήσεως. Ἐνίοτε ὅμως οἱ νόμοι καθιερώνουν ὑποχρεωτικὰς προαγωγὰς π. χ. εἰς τὰ στρατιωτικῶς ὀργανωμένα σώματα. Μόνον εἰς τὴν τελευταίαν ταύτην περίπτωσιν, δύναται νὰ ὑποχρεωθῇ ἡ Διοίκησις εἰς τὴν ἐνέργειαν τῶν προαγωγῶν, δι' ἀποφάσεως τοῦ Σ. Ἐπικρατείας.

Ἡ προαγωγή ἐνεργεῖται, 1) κατ' ἀρχαιότητα, 2) κατ' ἐκλογὴν καὶ 3) κατόπιν εἰδικοῦ διαγωνισμοῦ.

Εἰς τὴν ἀρχαιότητα ὑπολογίζεται ἡ ἐν τῷ τελευταίῳ βαθμῷ ὑπηρεσία, μόνον δ' ἐπὶ ἴσης τοιαύτης ὑπηρεσίας λαμβάνεται ὑπ' ὄψιν ἡ συνολικὴ. Ἡ παράλειψις ἀπὸ τῆς κατ' ἀρχαιότητα προαγωγῆς λέγεται σ τ α σ ι μ ό τ η ς. Ἡ στασιμότης δέον νὰ εἶναι εἰδικῶς ἡτιολογημένη, οὐχὶ δὲ δι' ἀορίστων καὶ γενικῶν ἐκφράσεων (π. χ. κρίνεται στάσιμος, διότι δὲν εἶναι ἱκανός), τὸ δὲ ἀρμόδιον ὄργανον, κατὰ τὸν χαρακτηρισμὸν τῶν προακτέων καὶ

τῶν στασίμων, δέον νὰ τηρῇ ἐνιαῖον μέτρον κρίσεως· ἐὰν ἔκρινε τὴν α πρᾶξιν ὡς λόγον στασιμότητος διὰ τὸν μὲν, δέον νὰ κρίνῃ ὁμοίως καὶ διὰ τὸν δέ. Ταῦτα πάντα ἐλέγχονται ὑπὸ τοῦ Συμβουλίου τῆς Ἐπικρατείας.

Ἡ κατ' ἐκλογὴν προαγωγή ἀνήκει κατ' ἀρχὴν εἰς τὴν διακριτικὴν ἐξουσίαν τοῦ ἀρμοδίου ὀργάνου, ἥτις δὲν ὑπόκειται εἰς οὐσιαστικὸν ἔλεγχον ἐκ μέρους τοῦ Συμβ. Ἐπικρατείας. Ἐν τούτοις τὸ Συμβ. Ἐπικρατείας ἐλέγχει τὴν κρίσιν τοῦ ὀργάνου ἀπὸ τῶν ἐξῆς ἀπόψεων :

1) Ἀπαιτεῖ νὰ εἶναι ἡ τ ι ο λ ο γ η μ έ ν η ἡ προτίμησις τοῦ μὲν ἀπὸ τὸν δέ. Ἡ αἰτιολογία πρέπει νὰ εἶναι ἐ π α ρ κ ή ς, οὐχὶ δὲ εἶναι ἀόριστος ἢ στερεότυπος (π. χ. προάγεται διότι εἶναι ἱκανώτερος). Νὰ στηρίζεται εἰς τὰ πραγματικὰ στοιχεῖα τοῦ φακέλλου (ὑπηρεσιακαὶ ἐκθέσεις, τὸ πειθαρχικὸν παρελθόν, ἡ ἐν γένει σταδιοδρομία τοῦ ὑπαλλήλου).

2) Ἀπαιτεῖ νὰ γίνῃ κ α λ ῆ χ ρ ῆ σ ι ς τῆς διακριτικῆς ἐξουσίας. Κακὴ χρῆσις ὑπάρχει π. χ. ὅταν δὲν θεωρεῖται προακτέος ὁ ὑπάλληλος, τοῦ ὁποίου αἱ ὑπηρεσιακαὶ ἐκθέσεις ἐμφανίζουν αὐτὸν ὡς ἄριστον. Ἡ ὅταν προάγεται ὁ κ α τ α δ ῆ λ ω ς ὑστερῶν ἀντὶ τοῦ προφανῶς ὑπεριτέρου.

3) Ἐλέγχει τὴν κ α τ ά χ ρ η σ ι ν ἐ ξ ο υ σ ί α ς, ὅταν δηλαδὴ προάγεται ὑπάλληλος, οὐχὶ ὡς ὁ καταλληλότερος, ἀλλὰ χάριν ἰδιαιτέρας πρὸς αὐτὸν εὐνοίας.

β) Ὑποβιβασμός, ἀντιθέτως, εἶναι ἡ τοποθέτησις εἰς θέσιν κατωτέρου βαθμοῦ τῆς αὐτῆς ἱεραρχικῆς κλίμακος. Ἐνταῦθα πρόκειται ὄχι περὶ πειθαρχικῆς ποινῆς, ἀλλὰ περὶ διοικητικοῦ μέτρου, λαμβανομένου οὐχὶ ἔνεκα πταίσματος τοῦ ὑπαλλήλου, ἀλλ' ἔνεκα ὑπηρεσιακῆς ἀνάγκης, ὅταν π. χ. ὁ ὑπάλληλος, παρὰ πᾶσαν προσπάθειάν του, δὲν κατορθώνει ν' ἀνταποκριθῇ εἰς τὰ καθήκοντα τῆς θέσεώς του, ὁπότε, ἀντὶ τῆς ἀπολύσεως, ἡ ὑπηρεσία διατηρεῖ αὐτόν, ἀλλ' ἀναθέτει εἰς αὐτὸν καθήκοντα ἐλαφρότερα.

γ) Μετάθεσις εἶναι ἡ ἄνευ ἀνανεώσεως τῆς ὑπαλληλικῆς σχέσεως μετακίνησις τοῦ ὑπαλλήλου εἰς θέσιν ὁμοιόβαθμον τῆς αὐτῆς ἱεραρχικῆς κλίμακος. Συνήθως ἡ μετάθεσις συνεπάγεται

καὶ μεταβολὴν τόπου διαμονῆς, ἥτοι μεταβολὴν ἔδρας. Τοῦτο ὅμως δὲν εἶναι ἀπαραίτητον. Π. χ. ὁ διευθυντὴς τῆς Α' οἰκονομικῆς ἐφορίας Ἀθηνῶν μετατίθεται εἰς τὴν Β' οἰκονομικὴν ἐφορίαν Ἀθηνῶν. Ἡ π. χ. ὁ τμηματάρχης ὑπουργείου οἰκονομικῶν μετατίθεται εἰς τὴν Α' οἰκονομικὴν ἐφορίαν Ἀθηνῶν. Εἰς τὴν τελευταίαν περίπτωσιν, δυνατόν νὰ πρόκειται περὶ μετατάξεως, ἐὰν οἱ νόμοι θεωροῦν ὡς αὐτοτελεῖς καὶ μὴ συγχωνευομένας τὰς δύο ἱεραρχικὰς κλίμακας, ἥτοι τὴν τῆς κεντρικῆς καὶ τὴν τῆς περιφερειακῆς ὑπηρεσίας. Ἄν ὅμως οἱ νόμοι θεωροῦν ἐνιαῖον τὸ προσωπικὸν τῶν δύο ὑπηρεσιῶν, πρόκειται περὶ μεταθέσεως. Ὅταν τέλος ὁ ὑπάλληλος, ἐντὸς τῆς αὐτῆς ὑπηρεσίας παραμένων, μεταβάλλῃ ἀπλῶς καθήκοντα, δὲν πρόκειται περὶ μεταθέσεως. Π. χ. ὁ τμηματάρχης τῆς διεκπεραιώσεως τοῦ ὑπουργείου ἑσωτερικῶν τοποθετεῖται ὡς τμηματάρχης προσωπικοῦ τοῦ αὐτοῦ ὑπουργείου : δὲν καταλαμβάνει ἄλλην θέσιν, ἀλλὰ μεταβάλλει ἀπλῶς καθήκοντα.

Ἡ διάκρισις ἔχει σημασίαν, διότι πᾶσα μετάθεσις, κατὰ τὸ 114 τοῦ Συντάγματος, δεόν νὰ στηρίζηται εἰς γνωμοδότησιν ὑπηρεσιακοῦ συμβουλίου, ἐνῶ τοιαύτη γνωμοδότησις δὲν ἐπιβάλλεται ἐκ τοῦ Συντάγματος διὰ τὰς ἀπλᾶς μεταβολὰς καθηκόντων.

Αἱ μεταθέσεις γίνονται εἴτε τῇ αἰτήσει τοῦ μετατιθεμένου, εἴτε οἰκοθεν. Πάντως δὲν ἀπαιτεῖται συναίνεσις τοῦ ὑπαλλήλου, ὅταν ἡ Διοίκησις θεωρεῖ τὴν μετάθεσιν ὡς ἐπιβεβλημένην.

δ) Ἀπόσπασις εἶναι ἡ προσωρινὴ τοποθέτησις ὑπαλλήλου εἰς ἄλλην ὑπηρεσίαν, χωρὶς νὰ διακοπῇ ὁ ὀργανικὸς δεσμὸς αὐτοῦ πρὸς τὴν θέσιν του.

ε) Διαθεσιμότης εἶναι ἡ ἄνευ λύσεως τῆς ὑπαλληλικῆς σχέσεως προσωρινὴ ἀπομάκρυνσις τοῦ ὑπαλλήλου ἀπὸ τῆς ἀσκήσεως τῶν καθηκόντων του. Δι' ὠρισμένας κατηγορίας ὑπαλλήλων, προβλέπεται αὕτη εἰδικῶς ὑπὸ τοῦ νόμου, π. χ. διὰ τοὺς ἀξιωματικούς, μηχανικοὺς τῶν δημοσίων ἔργων κλπ.

Εἶδος διαθεσιμότητος εἶναι ἡ κατάστασις, εἰς ἣν τίθεται ὁ ὑπάλληλος, καθ' οὗ ἀπηγγέλθη ἀπόλυσις ἢ ὑποβιβασμός, μέχρις οὗ ἐκδικασθῇ ἢ ὑπ' αὐτοῦ ἀσκηθεῖσα προσφυγὴ ἐνώπιον τοῦ Συμβουλίου τῆς Ἐπικρατείας.

Γενικὸν μέτρον διαθεσιμότητος θεσπίζει ὁ ἄν. νόμος 120 τοῦ 1936. Συμφώνως πρὸς αὐτόν, μόνιμοι δημόσιοι ὑπάλληλοι τίθενται εἰς διαθεσιμότητα ἕξ μηνῶν, δυναμένην νὰ παραταθῇ ἐπὶ ἕξ εἰσέτι μῆνας, διὰ τρεῖς λόγους 1) ὑπεραριθμίαν 2) ἀνεπάρκειαν ἢ 3) ἀκαταλληλότητα. Τὸ μέτρον τοῦτο δὲν εἶναι πάντοτε δυσμενές, διότι λ.χ. ὁ ὑπεράριθμος τίθεται εἰς διαθεσιμότητα, ἐνῶ θὰ ἔπρεπε κανονικῶς νὰ ἀπολυθῇ.

Κλῆσις εἰς ἀπολογίαὶν δὲν ἀπαιτεῖται, διότι δὲν πρόκειται περὶ πειθαρχικῆς διώξεως, ἀλλὰ περὶ διοικητικοῦ μέτρου. Διὰ τοῦτο, ἡ διαθεσιμότης δύναται νὰ ἐπιβληθῇ καὶ δι' αἰτίαν, δι' ἣν ἐπεβλήθη ἤδη πειθαρχικὴ ποινή.

Ὁ εἰς διαθεσιμότητα τελῶν λαμβάνει ἡλαττωμένας ἀποδοχάς, ἀναλόγως τῶν ἐτῶν ὑπηρεσίας.

Ὁ ἐπὶ ἑξάμηνον διατελέσας εἰς διαθεσιμότητα καὶ μὴ ἀνακληθεὶς ἕξ αὐτῆς, εἰσάγεται εἰς τὸ οἰκεῖον ὑπηρεσιακὸν συμβούλιον πρὸς ἀπόλυσιν ὀριστικὴν.

Ὁμοιον μέτρον θεσπίζει ὁ νόμος καὶ διὰ τοὺς δημοτικούς καὶ κοινοτικούς ὑπαλλήλους.

Κατὰ τὸν νόμον, πᾶσα περὶ μεταβολῆς καταστάσεως τοῦ ὑπαλλήλου πρᾶξις, δεόν νὰ δημοσιεύεται εἰς τὴν Ἐφημερίδα τῆς Κυβερνήσεως.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΙΓ'.

ΛΥΣΙΣ ΤΗΣ ΥΠΑΛΛΗΛΙΚΗΣ ΣΧΕΣΕΩΣ

Ἡ λύσις τῆς ὑπαλληλικῆς σχέσεως ἐπέρχεται εἴτε α) αὐτοδικαίως, εἴτε β) διὰ διοικητικῆς πράξεως.

Ι. *Αὐτοδικαία λύσις*, ἥτοι χωρὶς νὰ ὑφίσταται ἀνάγκη νὰ δηλώσῃ ἡ Πολιτεία ἢ ὁ ὑπάλληλος βούλησιν τινα περὶ τῆς λύσεως, ἐπέρχεται ἅμα ὡς λάβῃ χώραν φυσικὸν ἢ νομικὸν γεγονός, ὅπερ ὁ νόμος θεωρεῖ ὡς ἔχον τὴν δύναμιν νὰ λύσῃ τὴν σχέσιν.

Τοιαῦτα γεγονότα εἶναι τὰ ἑξῆς :

α) Ὁ θάνατος. Ἡ ὑπαλληλικὴ σχέση εἶναι προσωποπαγής, ἥτοι δὲν μεταβιβάζεται εἰς καθολικοὺς ἢ εἰδικοὺς διδόχους, ἀλλ'

ἀποσβέννυται διὰ τοῦ θανάτου. Διάταξις τις εἰς τὰ πολιτεύματα τῆς ἐπαναστάσεως εἶχεν ὀρίσει ὅτι τὰ στρατιωτικά ἀξιώματα μεταβιβάζονται εἰς τοὺς υἱοὺς τῶν ἀποβιούντων, ἀλλὰ προσέθετεν «ἐὰν εἶναι ἱκανοί». Προκειμένου περὶ τῶν ταμιῶν, ὁ νόμος ὀρίζει ὅτι οἱ λογαριασμοὶ ἀποδίδονται ὑπὸ τῶν κληρονόμων ἢ ἀντιπροσώπου των. Εἰς τοὺς κληρονόμους πάντως μεταβιβάζονται τὰ κεκτημένα περιουσιακὰ δικαιώματα τοῦ ὑπαλλήλου, π. χ. δεδουλευμένοι μισθοί.

β) *Δῆξις τῆς θητείας*, ἐὰν ὁ ὑπάλληλος εἶχε διορισθῇ ἐπὶ ὠρισμένη θητεία.

γ) *Ποινικὴ καταδίκη*. Αὐτοδικαίαν λύσιν ἐπιφέρει ἡ διὰ τελεσιδίκου ἀποφάσεως εἰς ἐγκληματικὴν ποινὴν ἐφ' οἷωδήποτε κακουργήματι ἢ εἰς ἐνιαύσιον τουλάχιστον ἐπανορθωτικὴν ποινὴν δι' ἀτιμωτικὸν ἀδίκημα ἐκ τῶν ἐν ἄρθροις 21—22 τοῦ ποιν. νόμου (κλοπὴ, ἀπάτη, ὑπεξαίρεσις, πλαστογραφία κλπ.) ἢ ἐνεκα ζωοκλοπῆς ἢ ζωοκτονίας κλπ. Ὁ νόμος ἀπαιτεῖ τελεσιδίκον ἀπόφασιν. Ὡς τελεσιδίκος ὅμως νοεῖται ἢ ὅλως ἀμετάκλητος (Σ.Ε. 188/29).

Ἡ ἀπώλεια τῶν προσόντων τοῦ διορισμοῦ δὲν ἐπάγεται αὐτοδικαίαν λύσιν τῆς ὑπαλληλικῆς σχέσεως, ἐκτὸς ἂν εἰδικῶς ὀρίξη ὁ νόμος.

II. *Λύσις διὰ διοικητικῆς πράξεως*. Ἡ διοικητικὴ πράξις, διὰ τῆς ὁποίας λύεται ἡ ὑπαλληλικὴ σχέσις δύναται νὰ ἐκδοθῇ, εἴτε τῇ αἰτήσῃ τοῦ ὑπαλλήλου, εἴτε αὐτεπαγγέλτως.

α) *Παραίτησις* εἶναι ἡ αἴτησις τοῦ ὑπαλλήλου, ὅπως ἐκδοθῇ ἡ περὶ λύσεως τῆς σχέσεως πράξις. Ἡ παραίτησις δύναται νὰ ὑποβληθῇ ὅποτεδήποτε. Ὁ ὑπάλληλος δὲν ὑποχρεοῦται νὰ ἐπικαλεσθῇ ὠρισμένους λόγους, ἀφοῦ ἡ ὑπαλληλικὴ σχέσις εἶναι προαιρετική. Ἡ λύσις ὅμως τῆς σχέσεως δὲν ἐπέρχεται πρὶν ἢ ἡ παραίτησις γίνῃ δεκτὴ. Τοῦ νόμου σιωπῶντος, ἡ παραίτησις δέον νὰ γίνῃ δεκτὴ ἐντὸς εὐλόγου χρόνου, ἀναλόγως τῶν ἀναγκῶν τῆς ὑπηρεσίας. Ἐντὸς τοῦ εὐλόγου τούτου χρόνου καὶ πρὸ τῆς ἀποδοχῆς, ὁ ὑπάλληλος δικαιούται ν' ἀνακαλέσῃ τὴν παραίτησιν. Ἐὰν ἀποχωρήσῃ πρὸ τῆς ἀποδοχῆς, ὑποπίπτει εἰς τὸ ἀδί-

κημα τῆς ἐγκαταλείψεως θέσεως. Πρὸ τῆς ἀποδοχῆς τῆς παραιτήσεως ἐπιτρέπεται πειθαρχικὴ δίωξις.

Ἡ ἐν περιπτώσει ἀπεργίας ἀποδοχὴ τῆς τεκμαιρομένης παραιτήσεως δὲν ἐθεωρήθη ὡς προσκρούουσα εἰς τὸ ἄρθρ. 114 τοῦ Συντάγματος (ἀνωτ. σ. 41).

β) Ἡ ἀντεπάγγελτος ἔκδοσις τῆς περὶ ἀπολύσεως πράξεως λέγεται ἀπόλυσις. Ὁ τρόπος τῆς ἀπολύσεως καὶ ἡ ἀρμοδιότης διαφέρει ἀναλόγως τῆς κατηγορίας εἰς ἣν ἀνήκει ὁ ὑπάλληλος καὶ τοῦ λόγου τῆς ἀπολύσεως. Περὶ τούτων βλέπε ἀνωτ. σελ. 64.

Πότε ἐπέρχεται ἡ λύσις.—Ἡ πρᾶξις περὶ ἀπολύσεως ἢ ἀποδοχῆς παραιτήσεως δέον νὰ δημοσιεύεται εἰς τὴν Ἑφημερίδα τῆς Κυβερνήσεως καὶ νὰ κοινοποιῇται εἰς τὸν ἐνδιαφερόμενον. Ἡ ἰδιότης τοῦ δημοσίου ὑπαλλήλου παύει ἀπὸ τῆς κοινοποιήσεως καὶ οὐχὶ ἀπὸ τῆς δημοσιεύσεως, ἐνῶ ἐπὶ διορισμοῦ, ὡς εἶδομεν, ἡ ἰδιότης ἀποκτᾶται ἀπὸ μόνης τῆς δημοσιεύσεως. Ἡ κοινοποιήσις θεωρεῖται γενομένη 20 ἡμέρας ἀπὸ τῆς δημοσιεύσεως, κατὰ πλᾶσμα τοῦ νόμου, ἔστω καὶ ἂν πράγματι δὲν ἐγένετο.

Ἡ περὶ ἀπολύσεως πρᾶξις δὲν δύναται νὰ ὀρίσῃ ἀναδρομικῶς χρόνον ἀπολύσεως, διότι ἡ ὑπαλληλικὴ σχέσις λογίζεται λυομένη μόνον ἀπὸ τῆς κοινοποιήσεως.

ΠΙΝΑΞ ΤΩΝ ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΩΝ

ΕΙΣΑΓΩΓΗ

ΟΡΙΣΜΟΣ ΚΑΙ ΠΗΓΑΙ ΤΟΥ ΥΠΑΛΛΗΛΙΚΟΥ ΔΙΚΑΙΟΥ

Όρισμός τοῦ διοικητικοῦ δικαίου.

Διαίρεσις τοῦ διοικητικοῦ δικαίου εἰς τέσσαρα μέρη.

ἤτοι 1) Γενικὸν μέρος ἢ γενικαὶ ἀρχαί.

2) Εἰδικὸν μέρος.

3) Δίκαιον τῶν διοικητικῶν διαφορῶν καὶ

4) Δίκαιον τῶν δημοσίων ὑπαλλήλων ἢ ὑπαλληλικόν.

Όρισμός τοῦ ὑπαλληλικοῦ δικαίου.

Πηγαὶ τοῦ ὑπαλληλικοῦ δικαίου: 1) Τὸ Σύνταγμα. 2) Οἱ νόμοι. 3) Τὰ κανονιστικὰ διατάγματα. 4) Τὰ διοικητικὰ διατάγματα. 5) Ἡ νομολογία τῶν διοικητικῶν δικαστηρίων.

Δὲν εἶναι πηγαί: 1) Αἱ ἐγκύκλιοι καὶ 2) Τὰ ἔθιμα.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Α΄.

ΕΝΝΟΙΑ ΤΟΥ ΔΗΜΟΣΙΟΥ ΥΠΑΛΛΗΛΟΥ

Όρισμός. Στοιχεῖα :

α) Ἰδιότης τοῦ ὀργάνου τῆς Πολιτείας. Διάκρισις μεταξὺ ἐνοχικῆς καὶ ὀργανικῆς σχέσεως.

β) Ἰδιότης τοῦ ἐμμέσου ὀργάνου τῆς Πολιτείας. Διάκρισις μεταξὺ ἀμέσου καὶ ἐμμέσου ὀργάνου. Βασιλεὺς, Βουλευταί.

γ) Σχέσις προαιρετικῆ. Διάκρισις μεταξὺ σχέσεως προαιρετικῆς καὶ καταναγκαστικῆς. Στρατιῶται, ἔνορχοι.

δ) Σχέσις πειθαρχικῆ. Ἐννοια ἱεραρχίας. Ἐλεγχος ἱεραρχικὸς καὶ πειθαρχικὸς. Ὑπουργοὶ καὶ εὐθύνη αὐτῶν.

ε) Ὑπηρεσία διοικουμένη ἀμέσως ὑπὸ τῆς Πολιτείας. Συστήματα διοικήσεως τῶν δημοσίων ὑπηρεσιῶν:

- 1) Ἀμέσως ὑπὸ τῆς Πολιτείας.
- 2) Αὐτοδιοίκησις καθ' ὕλην ἢ κατὰ τόπον.
- 3) Παραχώρησις εἰς ἀναδόχους.

Ὑπάλληλοι τῆς Ἐκκλησίας. Δικηγόροι. Συμβολαιογράφοι. Ἀπλᾶ ὄργανα καὶ δημόσιαι ἀρχαί.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Β΄.

ΝΟΜΙΚΗ ΦΥΣΙΣ ΤΗΣ ΔΗΜΟΣΙΑΣ ΥΠΑΛΛΗΛΙΚΗΣ ΣΧΕΣΕΩΣ

Αἱ περὶ τοῦ θέματος διδαχθεῖσαι θεωρίαι :

Α΄. Ἀπολυταρχικὴ ἐποχὴ : σχέσις ἀστικοῦ δικαίου.

Β΄. Νεωτέρα περίοδος : σχέσις δημοσίου δικαίου.

α) Θεωρία τῆς συμβάσεως δημοσίου δικαίου (Laband).

β) Ἐξουσιαστικὴ θεωρία.

γ) Ἐκλεκτικὴ θεωρία (Berthélemy).

Ὅρθοτέρα ἢ ἐξουσιαστικὴ θεωρία. Συνέπεται τῆς ἀποδοχῆς τῆς ἐξουσιαστικῆς θεωρίας. Ὑπάλληλοι ἐπὶ συμβάσει.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Γ΄.

ΙΔΡΥΣΙΣ ΤΗΣ ΔΗΜΟΣΙΑΣ ΥΠΑΛΛΗΛΙΚΗΣ ΣΧΕΣΕΩΣ

α) Μεταβίβασις θέσεως κατὰ κυριότητα.

β) Ἐκλογή.

γ) Διορισμός. Φύσις τοῦ διορισμοῦ : 1) Πρᾶξις κατ' οὐσίαν καὶ κατὰ τύπους διοικητική. 2) Πρᾶξις μονομερής. 3) Πρᾶξις διακριτικῆς ἐξουσίας.

Ἀρμοδιότης πρὸς διορισμόν : Βασιλεύς.

Ἐξαιρέσεις. Περιορισμοὶ τῶν ἐξαιρέσεων. Τύπος τοῦ διορισμοῦ :

α) Ἐγγραφος.

β) Δημοσίευσις εἰς τὴν Ἐφημερίδα τῆς Κυβερνήσεως.

γ) Κοινοποιήσις.

Πότε τελειοῦται ὁ διορισμός. Ἀνάληψις ὑπηρεσίας καὶ ὀρκωμοσία.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Δ'.

ΝΟΜΙΜΟΙ ΠΡΟΠΟΨΕΣΕΙΣ ΤΟΥ ΔΙΟΡΙΣΜΟΥ

Α'. *Νενομοθετημένη θέσις :*

Δέον νὰ προβλέπεται διὰ νόμου.

Ἀπλῇ ἀναγραφῇ εἰς τὸν προϋπολογισμόν, ἄνευ νόμου ;

Β'. *Ἰκανότης πρὸς διορισμόν. Πρόσωπα ἀνίκανα πρὸς διορισμόν :*

1) Ἀλλοδαποί. Λόγοι τῆς ἀνικανότητος τῶν ἀλλοδαπῶν.

Ἐξαιρέσεις τῆς ἀνικανότητος, διὰ εἰδικοῦ νόμου.

2) Ποινικὴ καταδίκη.

3) Στέρησις πολιτικῶν δικαιωμάτων.

4) Μὴ ἐκπλήρωσις στρατιωτικῶν ὑποχρεώσεων.

Γ'. *Προσόντα :*

1) Ἡλικία.

2) Φῦλον. Εἶναι δεκταὶ αἱ γυναῖκες εἰς ὅλας τὰς θέσεις ;

3) Ὑγεία. Προηγούμενη σωματικὴ ἐξέτισις.

4) Διαγωγὴ χρηστή. Πιστοποιητικὰ προϋπηρεσίας.

5) Εἰδικὴ μόρφωσις. Ἀπόδειξις τοπικῆ ἢ οὐσιαστικῆς.

6) Εὖνοιαι ὑπὲρ ὠρισμένων κατηγοριῶν προσώπων.

Δ'. *Ἐλλειψις κωλύματος :*

1) Ἀσυμβίβαστον μιᾶς θέσεως πρὸς ἄλλην.

2) Ἀπόλυσις ἐκ προηγούμενως κατεχομένης θέσεως.

3) Κώλυμα ἐκ τῆς ἐντοπιότητος.

4) Κώλυμα ἐκ τῆς συγγενείας.

Ἀποτελέσματα τοῦ παρανόμου διορισμοῦ. Πότε ἀνακαλεῖται ὁ παράνομος διορισμός. Εἶναι ἔγκυροι αἱ πράξεις τοῦ παρανόμως διορισθέντος ; Ὁ κανὼν τῆς *lex Barbarius Philippus*.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Ε'.

ΚΑΘΗΚΟΝΤΑ ΤΟΥ ΥΠΑΛΛΗΛΟΥ

1) Ὁρκοδοσία. Εἶναι συστατικὸν στοιχεῖον τῆς δ. ὑπ. σχέσεως ; Ἀρμοδία πρὸς ὀρκισιν ἀρχή.

2) Ἐγγυοδοσία. Διὰ τοὺς δημοσίους ὑπολόγους. Σκοπὸς τῆς ἐγγυοδοσίας. Ποῖα περιουσιακὰ στοιχεῖα δίδονται ὡς ἐγγυοδοσία.

3) Ἐκτέλεσις ὑπηρεσίας.

Περίπτωσις ὑποχρεωτικῆς ἀποχῆς. «Ἀποσιώπησις τῆς ἰδίας συμμετοχῆς».

ἙΑδεια, κανονική, ἀναρρωτική, ἐκπαιδευτική.
Διακριτική ἐξουσία περὶ τὴν χορήγησιν ἁδείας.
ἙΑναγκαστική ἁδεια.

4) ἙΥποχρέωσις παραμονῆς ἐν τῇ ἔδρᾳ.

5) ἙΑξιοπρεπὴς διαβίωσις.

6) Στολή: α) στρατιωτικοί, β) ἀστυνομικοί, γ) δικαστικοί.

7) Πίστις. ἙΥποχρέωσις ἐχεμυθείας.

8) ἙΥπακοή. α) Θεωρία τῆς ἀπολύτου ὑπακοῆς.

β) θεωρία τῆς ἀνυπακοῆς εἰς παρανόμους διαταγὰς.

Πότε ὁ ὑπάλληλος δικαιούται νὰ μὴ ὑπακούσῃ:

α) παράβαςις κανόνων ἁρμοδιότητος.

β) παράλειψις τύπων.

γ) παράβαςις σαφῶν οὐσιαστικῶν διατάξεων.

ἙΕν ἀμφιβολίᾳ, ἡ διαταγὴ τοῦ προϊσταμένου πρέπει νὰ θεωρῇται κατὰ τεκμήριον νόμιμος; Δύο παραδείγματα ἐκ τῆς νομολογίας τοῦ Συμβουλίου ἙΕπικρατείας.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΣΤ'.

ΠΕΡΙΟΡΙΣΜΟΙ ΤΟΥ ΔΗΜΟΣΙΟΥ ΥΠΑΛΛΗΛΟΥ

A'. Περιορισμοὶ τῶν πολιτικῶν δικαιωμάτων.

α) τοῦ δικαιώματος τοῦ ἐκλέγειν

β) τοῦ δικαιώματος τοῦ ἐκλέγεσθαι.

B'. Περιορισμοὶ τῶν ἀτομικῶν δικαιωμάτων.

α) ἀπαγόρευσις ἀσκήσεως τέχνης ἡ ἐμπορίας

β) ἀπαγόρευσις συνάψεως γάμου ἄνευ ἁδείας

γ) δικαίωμα τοῦ συνετairίζεσθαι.

ἙἈρθρον 11 τοῦ Συντάγματος τοῦ 1911.

Νόμος 4879 τοῦ 1931, περὶ κλαδικῶν ὀργανώσεων.

Κ'. Συντακτ. Πρᾱξις τοῦ 1935.

ἙΕπαναφορὰ τοῦ Συντάγματος τοῦ 1911.

ἙΑναστολή τοῦ ἁρθρου 11 (4 Αὐγ. 1936).

ἙΑναγκ. νόμοι 906 καὶ 1162 τοῦ 1937.

δ) δικαίωμα ἀπεργίας.

ἙἈρθρον 451 τοῦ ποινικοῦ νόμου.

Νόμος 5458 τοῦ 1932. Ποιναὶ ἁρχηγῶν καὶ συνεργῶν. ἙΑποτελέσματα ἀπεργίας: παραίτησις, ὑποχρεωτικῶς ἀποδεκτὴ.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Ζ'.

ΔΙΚΑΙΩΜΑΤΑ ΤΟΥ ΔΗΜΟΣΙΟΥ ΥΠΑΛΛΗΛΟΥ

Α'. Ἡθικὰ δικαιώματα.

- α) δικαίωμα ἐπὶ τὴν ἄσκησιν τῆς ὑπηρεσίας
- β) δικαίωμα ἐπὶ τοῦ τίτλου
- γ) δικαίωμα ἐπὶ τοῦ βαθμοῦ.

Διαφορὰ τίτλου καὶ βαθμοῦ. Προεδρία συλλογικῶν ὀργάνων. Ἐθιμοτυπία. Βαθμολογικὴ σχέσις μεταξὺ ὑπαλλήλων διαφόρων κλάδων.

Βαθμὸς πραγματικὸς καὶ προσωπικὸς.

Β'. Περιουσιακὰ δικαιώματα.

- α) Μισθός. Ποῖος ὁ νομικὸς χαρακτήρ τοῦ μισθοῦ :

Συνέπειαι : 1) ἀνεπίδεκτος παραιτήσεως

2) ἀνεπίδεκτος ἐκχωρήσεως

3) ἀνεπίδεκτος κατασχέσεως

ἐξαιρέσεις : πρόσωπα διατρεφόμενα, Δημόσιον.

Πῶς κανονίζεται ὁ μισθός : ἄρθρον 61 τοῦ Συντάγματος.

Πότε ἄρχεται : ἀναγκ. νόμος 1016 τοῦ 1937.

Ἀναστολὴ τοῦ μισθοῦ.

Χρόνος πληρωμῆς. Ποσόν. Προσαυξήσεις.

Διπλὸς μισθός. Ἐπιμίσθιον. Μισθὸς καὶ σύνταξις συγχρόνως.

Λοιπαὶ ἀποδοχαί :

1) ἀμοιβαὶ διὰ προσθέτους ὑπηρεσίας

2) κεκαλυμμέναι αὐξήσεις μισθοῦ

3) ἀπόδοσις γενομένων δαπανῶν (ὁδοιπορικὰ κλπ.).

Διοικητικαὶ διαφοραί : 1) ἀρμοδιότης Συμβουλίου Ἐπικρατείας,

2) ἀρμοδιότης τακτικῶν δικαστηρίων ἐπὶ δεδουλευμένων ἀποδοχῶν.

Βραχυπρόθεσμος παραγραφὴ τῶν ἐπὶ μισθῶν ἀξιώσεων.

- β) Σύνταξις. Ἱστορικόν. Φύσις τῆς συντάξεως :

1) θεωρία τῆς ὑποχρεωτικῆς ἀσφαλίσεως

2) θεωρία τῆς ἀποδόσεως καθυστερουμένων μισθῶν

3) θεωρία τοῦ συνεχιζομένου μισθοῦ.

Πρόσωπα δικαιούμενα συντάξεως : 1) ὁ μόνιμος ὑπάλληλος, 2) οἱ συγγενεῖς τοῦ ὑπαλλήλου.

Τρόπος ὑπολογισμοῦ τῆς συντάξεως.

Διαδικασία ἀπονομῆς τῆς συντάξεως. Ἀρμοδιότης Ἐλεγκτικοῦ

Συνεδρίου. Ἐνδίκαια μέσα κατὰ τῆς ἀποφάσεως αὐτοῦ.

Ἐκπτώσεις, παραγραφὴ, ἀπώλεια καὶ ἀναστολὴ τῆς συντάξεως.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Η΄.

ΑΣΤΙΚΗ ΕΥΘΥΝΗ ΤΟΥ ΔΗΜΟΣΙΟΥ ΥΠΑΛΛΗΛΟΥ

Α΄. Ἐναντι τῆς Πολιτείας. Ἀρμοδιότης Ἐλεγκτικοῦ Συνεδρίου.

Β΄. Ἐναντι τῶν ἰδιωτῶν.

α) εὐθύνη τῶν δικαστικῶν ὑπαλλήλων.

Δικαστήριον Κακοδικίας. Διαδικασία ἐνώπιον αὐτοῦ.

β) εὐθύνη τῶν λοιπῶν ὑπαλλήλων.

Πταῖσμα ὑπηρεσιακὸν καὶ προσωπικόν. Δόλος καὶ ἀμέλεια. Ἀρμόδια δικαστήρια.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Θ΄.

ΠΟΙΝΙΚΗ ΕΥΘΥΝΗ ΤΟΥ ΔΗΜΟΣΙΟΥ ΥΠΑΛΛΗΛΟΥ

Ἰδιώνυμα ποινικὰ ἀδικήματα τοῦ δημοσίου ὑπαλλήλου.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Ι΄.

ΠΕΙΘΑΡΧΙΚΗ ΕΥΘΥΝΗ ΤΟΥ ΔΗΜΟΣΙΟΥ
ΥΠΑΛΛΗΛΟΥ

Γενικαὶ διακρίσεις τῶν ποινῶν εἰς ποινικὰς καὶ διοικητικάς.

Ι. Οὐσιαστικὸν πειθαρχικὸν δίκαιον.

Α΄. Πειθαρχικὸν ἀδίκημα. Στοιχεῖα :

α) παράβασις ὑπαλληλικοῦ καθήκοντος

β) παράβασις ὑπαίτιος.

Ἐνδεικτικὴ ἀπαρίθμησης τῶν πειθαρχικῶν ἀδικημάτων ἐν τῷ νόμῳ.

Β΄. Ὑποκείμενον τοῦ πειθαρχικοῦ ἀδικήματος.

α) ἀνεύθυνον διὰ πράξεις πρὸ τοῦ διορισμοῦ

β) ἀνεύθυνον διὰ πράξεις μετὰ τὴν ἀπόλυσιν

γ) ἀνεύθυνον τοῦ ἀπολυθέντος καὶ ἀναδιορισθέντος.

Γ΄. Πειθαρχικαὶ ποιναὶ.

Ὁ κανὼν *nulla poena sine lege*

Ὁ κανὼν *non bis in idem*.

Εἶδη τῶν πειθαρχικῶν ποινῶν.

Παραγραφή τῶν πειθαρχικῶν ἀδικημάτων.

II. Δικονομικὸν Πειθαρχικὸν Δίκαιον.

α) Ἀρμοδιότης πρὸς ἐπιβολὴν πειθαρχικῶν ποινῶν.

β) Πειθαρχικὴ διαδικασία.

Ὁ κανὼν τῆς αὐτεπαγγέλτου διώξεως.

Κλήσις εἰς ἀπολογία. Περιεχόμενον τῆς κλήσεως.

γ) Σχέσις τῆς πειθαρχικῆς διώξεως πρὸς τὴν ποινικὴν.

1) Τὸ πειθαρχικὸν ὄργανον ὑποχρεοῦται ν' ἀναμείνῃ τὴν ἐναρξιν τῆς ποινικῆς διώξεως ;

2) Ν' ἀναστείλῃ, μέχρις ἐκδόσεως τῆς ποινικῆς ἀποφάσεως ;

3) Ἡ ποινικὴ ἀπόφασις δεσμεύει τὸ πειθαρχικὸν ὄργανον ὡς πρὸς τὴν ἐκτίμησιν τῶν πραγματικῶν περιστατικῶν ;

δ) Ἐλεγχος ἐπὶ τῶν πειθαρχικῶν ἀποφάσεων.

1) Ἱεραρχικὸς ἔλεγχος ὑπὸ τοῦ ἀρμοδίου ὑπουργοῦ.

2) Δικαστικὸς ἔλεγχος ὑπὸ τοῦ Συμβουλίου Ἐπικρατείας.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΙΑ'.

Η ΜΟΝΙΜΟΤΗΣ ΤΩΝ ΔΗΜΟΣΙΩΝ ΥΠΑΛΛΗΛΩΝ

Ἰσόβιοι καὶ μόνιμοι ὑπάλληλοι. Ἡ μονιμότης κατὰ τὸ ἄρθρον 114 τοῦ Συντάγματος.

Α'. Ποίᾳς κατηγορίας ὑπαλλήλων περιλαμβάνει τὸ ἄρθρον 114.

Δὲν περιλαμβάνονται :

α) Οἱ δικαστικοί.

β) Οἱ τῶν νομικῶν προσώπων δημοσίου δικαίου.

γ) Οἱ ἔκτακτοι.

δ) Οἱ στρατιωτικοί.

ε) Οἱ πρεσβευταί, γεν. διοικηταί, νομάρχαι κλπ.

Β'. Περιεχόμενον τῆς προστασίας τοῦ ἄρθρου 114 :

α) Τὰ προσόντα καθορίζονται διὰ νόμου.

β) Ἀπόλυσις, ὑποβιβασμὸς καὶ μετάθεσις μόνον διὰ συμβουλίου.

Ἀπόλυσις : 1) διὰ συμπλήρωσιν ὁρίου ἡλικίας.

2) διὰ σωματ. ἢ πνευμ. ἀνικανότητα.

3) διὰ κατάργησιν θέσεως.

4) διὰ πειθαρχικοὺς λόγους.

Ὑποβιβασμὸς καὶ μετάθεσις.

Ἐγγυήσεις τοῦ ὑπηρεσιακοῦ συμβουλίου :

- 1) ὁργανοῦται κατὰ τὸν νόμον.
 - 2) συντίθεται κατὰ τὰ 2/3 ἀπὸ μονίμους ὑπαλλήλους.
- Προσφυγή. Διαφοραὶ αὐτῆς ἀπὸ τὴν αἴτησιν ἀκυρώσεως.
Ἡ μονιμότης τῶν δημοτικῶν ὑπαλλήλων.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΙΒ΄.

ΜΕΤΑΒΟΛΑΙ ΕΙΣ ΤΗΝ ΚΑΤΑΣΤΑΣΙΝ ΤΟΥ ΥΠΑΛΛΗΛΟΥ

- 1) Προαγωγή. Κατ' ἀρχαιότητα. Στασιμότης.
Κατ' ἐκλογήν. Ἡτιολογημένη χρῆσις τῆς διακριτικῆς ἐξουσίας.
- 2) Ὑποβιβασμός.
- 3) Μετάθεσις. Διάκρισις ἀπὸ τὴν μετάταξιν.
- 4) Ἀπόσπασις.
- 5) Διαθεσιμότης.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΙΓ΄.

ΛΥΣΙΣ ΤΗΣ ΥΠΑΛΛΗΛΙΚΗΣ ΣΧΕΣΕΩΣ

- I. Αὐτοδικαία λύσις τῆς ὑπαλληλικῆς σχέσεως.
 - α) Θάνατος
 - β) Λήξις τῆς θητείας
 - γ) Ποινικὴ καταδίκη
 - II. Λύσις διὰ διοικητικῆς πράξεως.
 - α) παραίτησις. Ἀνάκλησις παραιτήσεως κι' ἀποδοχή.
 - β) ἀπόλυσις. Ἀρμόδια ὄργανα.
- Χρονικὸν σημεῖον λύσεως τῆς ὑπαλλ. σχέσεως.

ΠΑΝΤΕΙΟ
ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ

002000054620

